

Forslag til

● Tillæg 1 til
§ 12-miljøgodkendelse
til Ø. Pilegård
Centralvej 8
3782 KLemensker

Kolofon: Bornholms Regionskommune; xx. 2017
Udarbejdet af: Teknik og Miljø
Layout og tryk: Teknik og Miljø
Journalnummer: 09.17.18P19-0043
Sagsbehandler: Katrine Høst
Kortbilag: Geodatastyrelsen

TILLÆG NR. 1 TIL § 12-MILJØGODKENDELSE

til

Ø. Pilegård

Centralvej 8, 3782 Klemensker

Gyldighed:

Denne miljøgodkendelse meddeles efter § 12, stk. 3 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, jf. lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 med senere ændringer.

Miljøgodkendelsen gælder fra annonceringsdatoen **den xx. xx 2018**

DATABLAD

Titel:	Tillæg nr. 1 til § 12-Miljøgodkendelse til Ø. Pilegård
Godkendelsen omfatter:	Kvægproduktion bestående af 725 årskøer, 156 kviekalve (0-6 mdr.), 494 kviekalve (6 mdr.-kælvning) og 338 tyrekalve (40-70 kg) alle af tung race svarende til 1242,79 dyreenheder (DE)
Dato for godkendelse:	xx.xx.2018
Bedriftens navn:	Ø. Pilegård
CVR-/P-nummer:	34109354/1002634953
CHR-nummer:	15347
Ejendomsnummer:	4000065446
Matrikelnummer:	34a, 34d, 144 og 175kg
Ejerlav:	Klemensker
Adresse:	Centralvej 8, 3782 Klemensker
Ansøger og bedriftsejer:	Carsten og Kim Nielsen I/S
Konsulent:	Elisabeth Falk, Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Teknik og Miljø, Skovløggen 4, 3770 Allinge

Bornholms Regionskommune, Center for Teknik og Miljø
Skovløggen 4, Tejn
3770 Allinge
Tlf. 5692 0000
teknikogmiljoe@brk.dk
www.brk.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	2
Indholdsfortegnelse	3
1 Resumé og samlet vurdering	5
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	5
1.2 Forhold til eksisterende miljøgodkendelse	5
1.3 Afgørelse og ikke-teknisk resumé	6
1.4 Offentlighed	8
2 Generelle forhold	10
2.1 Beskrivelse af husdyrbruget	10
2.2 Meddelelsespligt – ejerforhold, arealer, anlæg	10
2.3 Gyldighed	11
2.4 Retsbeskyttelse	11
2.5 Revurdering af miljøgodkendelsen.....	11
3 Vilkår for § 12-miljøgodkendelsen	12
3.1 Vilkår vedr. indretning og drift	12
3.2 Vilkår vedr. information om ændringer	12
3.3 Vilkår vedr. produktionens omfang og fleksibilitet	12
3.4 Vilkår vedr. gulvtype i kostald.....	13
3.5 Vilkår vedr. skraber i gangarealer i ny kostald og staldafsnit 'gammel kostald'	13
3.6 Vilkår vedr. overdækning af gyllebeholdere	14
3.7 Vilkår vedr. direkte udbringning af dybstrøelse	14
3.8 Vilkår vedr. bedste tilgængelige teknik (BAT)	15
3.9 Vilkår vedr. renholdelse og hygiejne	15
3.10 Vilkår vedr. gylleopbevaring og -håndtering.....	15
3.11 Vilkår vedr. støjkilder	16
3.12 Vilkår vedr. støv.....	16
3.13 Vilkår vedr. skadedyr	16
3.14 Vilkår vedr. spildevand og overfladevand	17
3.15 Vilkår vedr. oplag af olie	17
3.16 Vilkår vedr. oplag af affald.....	17
3.17 Vilkår vedr. medicin og pesticider	18
3.18 Vilkår vedr. uheld og risici	18
3.19 Vilkår vedr. tilsyn, kontrol og egenkontrol	19
4 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	20
4.1 Husdyrbrugets bygninger og Faste afstandskrav	20

4.2	Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	24
5	Produktionsapparatet og driften	28
5.1	Udbringningsarealerne/harmoniarealet	28
5.2	Husdyrholdet	29
5.3	Staldindretning, ventilation og rengøring.....	30
5.4	Produktion og opbevaring af husdyrgødning	33
5.5	Udbringning af flydende og fast husdyrgødning	39
6	Produktionens ressourceforbrug	41
6.1	Foder	41
6.2	Vand	42
6.3	Energi	44
6.4	Diverse hjælpestoffer	45
7	Emissioner, reststoffer og gener fra anlægget	47
7.1	Ammoniakemission	47
7.2	Lugt.....	50
7.3	Støj	52
7.4	Støv	53
7.5	Lys	54
7.6	Fluer og skadedyr.....	55
7.7	Transport	55
7.8	Restvand	58
7.9	Affald	60
8	Produktionens miljøpåvirkning	62
8.1	Ammoniakdeposition-påvirkning af natur og bilag IV-arter	62
8.2	Kvælstof og fosfor til overfladevand	71
8.3	Kvælstof til grundvand.....	71
10	Management, egenkontrol og dokumentation.....	76
11	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	78
12	Samlet vurdering	85
13	Bilag	87
	Bilag 1. Anlægstegninger med benævnelse af staldafsnit m.m.	88
	Bilag 2. Oversigt over udbringningsarealer og ejerforhold	90

1 RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

Carsten og Kim Nielsen I/S har ansøgt om miljøgodkendelse til udvidelse af malkekvægbesætningen på ejendommen Ø. Pilegård, Centralvej 8, 3782 Klemensker, matr. nr. 34a Klemensker m.fl.

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Carsten og Kim Nielsen I/S ønsker at ændre og udvide malkekvægbesætningen på Ø. Pilegård til i alt 725 årskøer, 156 kviekalve (0-6 mdr.), 494 kviekalve (6 mdr.-kælvning) og 338 tyrekalve (40-70 kg) alle af tung race svarende til 1242,79 dyreenheder (DE) beregnet efter de på godkendelsestidspunktet gældende omregningsfaktorer.

I forbindelse med udvidelsen forlænges den nyeste af de eksisterende kostalde med ca. 90 m mod syd, der opføres en ny kalvestald på ca. 14 m x 40 m syd for de eksisterende bygninger, og der etableres en ensilageplansilo på ca. 16 m x 60 m umiddelbart vest for de eksisterende plansiloer. Endvidere kan der opføres en ny overdækket gyllebeholder i tilknytning til de eksisterende gylleholdere.

Ændringerne/udvidelsen vil ske i to etaper.

Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter alle ejede og forpagtede dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 34109354. I alt råder bedriften over 249,32 ha ejet/forpagtet areal til udbringning af husdyrgødningen samt en gylleaftale. Overskydende husdyrgødning afsættes til biogasanlægget Biokraft A/S i Aakirkeby.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 1. juli 2015.

Ansøgningsskemaet har nr. 78707. Der er indsendt et fiktivt ansøgningsskema for etape 1 med nr. 69968. Endvidere er der indsendt et fiktivt ansøgningsskema med den ekstra gylletank (skema nr. 99076) samt et fiktivt ansøgningsskema for et alternativ vedr. etape 2 (skema nr. 98668) og tilsvarende for etape 1 (skema nr. 98670).

1.2 FORHOLD TIL EKSISTERENDE MILJØGODKENDELSE

Bornholms Regionskommune meddelte 10. maj 2008 miljøgodkendelse i henhold til Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug til udvidelse af kvægbruget på Ø. Pilegård til 320 køer, 25 opdræt (0-2 mdr.), 50 opdræt (0-4 mdr.), 25 opdræt (4-6 mdr.) og 271 kvier (6 mdr.-kælvning) svarende til en årlig besætningsstørrelse på 499,78 DE beregnet efter de dengang gældende omregningsfaktorer, hvilket svarer til 583,89 DE beregnet med omregningsfaktorer gældende på ansøgningstidspunktet (1. juli 2015). Besætningen bestod før udvidelsen af 158 årskøer, 56 kviekalve (0-6 mdr.) og 132 kvier (6 mdr.-kælvning) svarende til 247,82 DE beregnet efter de dengang gældende omregningsfaktorer, hvilket svarer til 289,33 DE beregnet med omregningsfaktorer gældende på ansøgningstidspunktet (1. juli 2015).

Udover besætningsudvidelsen indeholdt miljøgodkendelsen i 2008 opførelse af en ny kostald nordøst for de eksisterende driftsbygninger, en halmlade og tre ensilageplansiloer. Med godkendelsen fulgte en 8 års retsbeskyttelse og fastsættelse af tidspunktet for første regelmæssige revurdering 8 år efter godkendelsesdatoen. Revurderingen er endnu ikke foretaget.

Bornholms Regionskommune har efterfølgende meddelt, at der kunne foretages visse ændringer i den oprindelige miljøgodkendelse. Således meddelte Bornholms Regionskommune den 1. september 2011 og igen den 13. maj 2013, at udnyttelsesfristen på miljøgodkendelsen kunne forlænges (udnyttelsesfrist herefter 13. november 2014). Og den 5. juni 2012 meddelte Bornholms Regionskommune bl.a., at der kunne opføres en større ensilagesilo i stedet for tre, og at gulvtypen i den nye stald kunne ændres, såfremt en gyllebeholder blev overdækket. Den 28. juni 2012 meddelte Bornholms Regionskommune på baggrund af en anmeldelse i henhold til daværende § 19d i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (nu § 29 i samme bekendtgørelse), at opførelse af en ny gyllebeholder ikke udløste krav om udarbejdelse af en miljø-

godkendelse. Der er således siden seneste miljøgodkendelse i 2008 på ejendommen blevet opført: en ny kostald med malkestald, en foderlade, en ensilageplansilo og en gyllebeholder med fast overdækning.

Ved seneste miljøtilsyn på Ø. Pilegård den 13. maj 2015 var der ingen bemærkninger i forhold til besætningsstørrelsen.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved de nu ansøgte ændringer i husdyrproduktionen på Ø. Pilegård i forhold til den eksisterende § 12-miljøgodkendelse af 10. maj 2008 med senere ændringer og anmeldelser samt i forhold til den eksisterende produktion før miljøgodkendelsen af 10. maj 2008.

1.3 AFGØRELSE OG IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Bornholms Regionskommune har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af kvægbesætningen på Ø. Pilegård i henhold til de gældende regler¹. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen (skema nr. 78707 og fiktivt skema 69968) med tilhørende bilag og øvrigt materiale indsendt af ansøgers konsulent samt efterfølgende beregninger.

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, hvis de gældende regler på området og vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

I nedenstående oversigt (Figur 1) er gengivet indholdet i de centrale vilkår, der har særlig betydning for indretningen og den daglige drift. Den fulde ordlyd af alle stillede vilkår til produktionen kan ses i kapitel 3.

Figur 1. Resumé af de mest centrale vilkår for produktionen på Ø. Pilegård

Produktionsomfang

Kvægbruget tillades drevet med en produktion bestående af maksimalt 725 årskøer, 156 årsopdræt (0-6 mdr.), 494 årsopdræt (6 mdr. - kælvning) og 338 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 1242,79 DE (Vilkår nr. 3.3.1).

Gulvtype i kostald (eksisterende og ny)

I den eksisterende kostald og i den nye tilbygning til denne skal gulvtypen være etableret som sengestald med spaltegulv med kanal og linespil (Vilkår nr. 3.4.1).

Robotskraber på gangarealer i kostald (eksisterende og ny) og gammel kostald

I kostalden (både den eksisterende kostald og den nye tilbygning til denne) samt i stalden 'gammel kostald' skal der anvendes robotskraber (Vilkår 3.5.1).

Overdækning af gylleholdere

Gyllebeholder 2 og gyllebeholder 3 skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt. Hvis der ikke etableres skraber i gangarealer i 'gammel kostald' (jf. vilkår 3.5.1), skal også gyllebeholder 1 og en eventuel gyllebeholder 4 forsynes med fast overdækning (Vilkår 3.6.1).

Direkte udbringning af dybstrøelse

Hvis der ikke etableres skraber i gangarealer i 'gammel kostald' (jf. vilkår 3.5.1), skal andelen af dybstrøelse, der udbringes direkte på husdyrbrugets arealer fra staldafsnit med dybstrøelse (ej kalvehytter), som minimum være 90 % af den samlede mængde dybstrøelse. Gennemføres kun etape 1, skal andelen være minimum 97 %. (Vilkår 3.7.1).

Det skal bemærkes, at der med virkning fra den 1. august 2017 er foretaget væsentlige ændringer i husdyrbrugloven (ændringer fremgår af lov nr. 204 af 28/02/2017²). Ifølge denne lovs § 10 stk. 9 skal kommunen i verserende sager, der ikke er færdigbehandlet den 1. august 2017, færdigbehandle disse efter de hidtil gæl-

¹ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (også kaldet husdyrgodkendelsesloven) jf. lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og bekendtgørelse nr. 865 af 23. juni 2017 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

² Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love nr. 204 af 28/02/17.

dende regler. Dog gælder jf. § 10 stk. 10, at for sager, der ikke er færdigbehandlet den 2. marts 2017, skal kommunen ikke fastsætte vilkår, der vedrører husdyrbrugets udbringningsarealer. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler. Bornholms Regionskommune har i overensstemmelse hermed behandlet sagen efter husdyrbrugloven og tilhørende bekendtgørelse gældende på ansøgningstidspunktet og har ikke stillet vilkår vedr. arealerne og udbringningen af husdyrgødning. Gyldighed, retsbeskyttelse og revurdering (afsnit 2.3 - 2.5) er dog beskrevet i henhold til den nye husdyrgodkendelsesbekendtgørelse³, idet denne fastsætter de fremadrettede regler vedrørende disse forhold.

Vær opmærksom på, at ændring af de eksisterende anlæg og etablering af de nye ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelt andre nødvendige tilladelser fra Bornholms Regionskommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse samt kommunens bemærkninger til og vurdering af udvidelsen og dens påvirkninger af omgivelserne. Derudover er der redegjort for ejendommens anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques).

Nedenstående er et kort resumé af de væsentligste emner, som miljøgodkendelsen omhandler:

Produktionens størrelse

Der er ansøgt om en udvidelse af kvægbesætningen fra de nuværende 320 årskøer, 25 opdræt (0-2 mdr.), 50 opdræt (0-4 mdr.), 25 opdræt (4-6 mdr.) og 271 kvier (6 mdr.-kælvning) svarende til 584,15 DE til 725 årskøer, 156 årsopdræt (0-6 mdr.), 494 årsopdræt (6 mdr. - kælvning) og 338 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 1242,79 DE.

Bygningsanlæggets placering i omgivelserne

Der er ansøgt om at opføre en ny kostald som en forlængelse af den eksisterende, en ny kalvestald, en ekstra ensilageplansilo og en ny overdækket gyllebeholder. Det er vurderet, at de nye bygninger overholder gældende afstandskrav med undtagelse af afstandskrav til naboskel fra den nye gyllebeholder. Det er vurderet, at der i dette tilfælde kan meddeles dispensation fra afstandskravet.

Det vurderes, at de nye bygninger opføres i tilknytning til de eksisterende på Ø. Pilegård, så ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, og at udvidelsen og de deraf følgende ændringer i området ikke vil ændre væsentligt på oplevelsen af landskabet i forhold til de nuværende forhold.

Lugt

Lugtemissionen stiger som følge af, at der bliver flere dyr på ejendommen. Lugtemissionen giver anledning til en beregning af geneafstande til enkeltbeboelser, samlet bebyggelse samt byzone og sommerhusområder. Beregningerne viser, at produktionen overholder alle beregnede lugtgeneafstande i forhold til omkringboende. Nærmeste nabobeboelse er beliggende ca. 150 meter fra nærmeste staldbygning på Ø. Pilegård efter udvidelsen

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Et generelt lovkrav om 30 % reduktion af ammoniakfordampningen på udvidelsen i forhold til referenceværdier er opfyldt, idet der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen primært ved i kostalden (den eksisterende og nye) at anvende spaltegulv med skraber i både gyllekanalen under gulvet og skraber i gangarealerne oven på gulvet og ved at indsætte skraber på spaltegulvet i den gamle kostald samt ved at overdække flere gyllebeholdere på ejendommen.

Som alternativ til skraber på spaltegulvet i den gamle kostald kan ansøger vælge at overdække den ældste gyllebeholder (beholder 1) og kombinere dette med, at 90 % af dybstrøelsen køres direkte fra stald til mark og nedbringes (hvis kun etape 1 gennemføres, skal andelen være 97 %).

³ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse mv. af husdyrbrug nr. 916 af 23. juni 2017.

Der er foretaget beregninger af ammoniakfordampning og ammoniakdeposition til omkringliggende naturarealer. Den øgede ammoniakdeposition som følge af besætningsudvidelsen vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af naturtilstanden på arealerne. Der er ikke Natura 2000-områder, heder eller større overdrev i nærheden af ejendommen. Nærmeste mindre overdrev og mose påvirkes med en merdeposition af ammoniak, som ikke overstiger 1 kg N/ha/år og dermed ikke vurderes at være en væsentlig påvirkning.

Nærmeste skov nord for ejendommen påvirkes med en merdeposition på op til 3,4 kg N/ha/år tættest på bygningerne. Det vurderes, at skoven ligesom andre bornholmske bondeskove er af lokal naturmæssig værdi, men at den ikke rummer særlige regionale og lokale naturinteresser, hvorfor der ikke er grundlag for at fastsætte skærpede vilkår om at nedbringe ammoniakdepositionen i forhold til skoven. Skove øst for og syd for ejendommen påvirkes i nogen grad med ammoniak, men der vurderes ikke at ske en væsentlig påvirkning af naturværdier i skovene.

Der er tidligere registreret arten løvfrø i en sø i nærheden af ejendommen, og andre søer i området kan potentielt udgøre levesteder for løvfrø og andre strengt beskyttede arter (Bilag IV-arter). Den øgede ammoniakdeposition til søerne vurderes at være begrænset og søerne ikke særligt følsomme overfor ammoniak. Det vurderes derfor, at bilag IV-arter og deres yngle- og rasteområder ikke påvirkes væsentligt af den ansøgte udvidelse.

Transporter til og fra ejendommen

Der vil forekomme en øget transport til og fra Ø. Pilegård som følge af udvidelsen. Der er fra Ø. Pilegård udkørsel til både Centralvej og Kuregårdsvej. Det vurderes, at de nærmeste naboer på Kuregårdsvej vil registrere det øgede antal transportere, men at udvidelsen ikke vil give anledning til støjgener for omkringboende, som er udover det, som beboere af boliger i landzonen må acceptere som forbundet med at være nabo til et landbrug. Ø. Pilegård ligger ikke i nærheden af tættere bebyggede områder.

Andre miljøpåvirkninger

Den ansøgte produktion på Ø. Pilegård overholder alle gældende regler og normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, regulering af skadedyr og belastning af omgivelserne med støj, støv, lys m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet hvad angår disse faktorer, må betragtes som ikke væsentlige.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)

Kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) vurderes at være opfyldt inden for alle dele af produktionen.

Samlet vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget sker i overensstemmelse med gældende regler og ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Det vurderes, at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

1.4 OFFENTLIGHED

Bornholms Regionskommune offentliggjorde 26. november 2015, at kommunen havde modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse til Ø. Pilegård. Fristen for at komme med idéer, forslag og bemærkninger til projektet var 2 uger fra annonceringsdatoen. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Udkast til miljøgodkendelse blev den xxxxxxx sendt i høring ved, at udkastet blev lagt offentligt tilgængeligt på Bornholms Regionskommunes hjemmeside, og ved udsendelse af brev med information herom til ansøger selv, naboer og andre berørte (alle naboer inden for den vejledende konsekvenszone⁴ på 683,16 m samt

⁴ Beregnet i ansøgningsystemet husdyrgodkendelse.dk

nabomatrikler til matriklen, hvor husdyrbruget er placeret) samt en række organisationer, der har anmodet herom. Høringsperioden var på 7 uger til og med den xxxx.

Der indkom følgende bemærkninger til udkastet:

De indkomne bemærkninger gav anledning til følgende justeringer af projektet.

2 GENERELLE FORHOLD

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Ø. Pilegård, Centralvej 8, 3782 Klemensker, matr. nr. 34 a Klemensker m.fl.. Ejendommen ejes af Carsten Lundberg Nielsen og Kim Nielsen, og bedriften er registreret under CVR-nummer 34109354 og P-nummer 1002634953. Ø. Pilegård er en mælkeproduktionsejendom, og malkekvægsbesætningen på ejendommen er registreret i det Centrale HusdyrbrugsRegister med CHR-nummer 15347.

Carsten og Kim Nielsen ejer og driver endvidere den bygningsløse ejendom Centralvej 7.

Carsten og Kim Nielsen I/S søger nu om at udvide produktionen. Ansøgningen er opdelt i to etaper. Etape 1 realiseres inden for 2 år efter, at miljøgodkendelsen er givet, og etape 2 realiseres inden for 5 år efter, at godkendelsen er givet. I etape 1 skal der ikke bygges. Forventet opstart af byggerierne i etape 2 er 1. april 2018, og forventet sluttidspunkt for byggerierne er 1. april 2019. Der tages dog forbehold for uforudsete hændelser i forbindelse med byggeriet herunder specielt fundamentet, som kan påvirke tidsplanen.

Bornholms Regionskommune meddelte 10. maj 2008 miljøgodkendelse i henhold til Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug til udvidelse af kvægbruget på Ø. Pilegård til 320 køer, 100 kviekalve (0-6 mdr.) og 271 kvier (6 mdr.-kælvning) svarende til en årlig besætningsstørrelse på 499,78 DE beregnet efter de dengang gældende omregningsfaktorer, hvilket svarer til 584,15 DE beregnet med de nu gældende omregningsfaktorer. Besætningen bestod før udvidelsen af 158 årskøer, 56 kviekalve (0-6 mdr.) og 132 kvier (6 mdr.-kælvning) svarende til 247,82 DE beregnet efter de dengang gældende omregningsfaktorer, hvilket svarer til 289,33 DE med nu gældende dyreenhedsberegning.

Etape 1: Kvægbesætningen udvides fra 320 årskøer, 25 opdræt (0-2 mdr.), 50 opdræt (0-4 mdr.), 25 opdræt (4-6 mdr.) og 271 kvier (6 mdr.-kælvning) svarende til 584,15 DE til 425 årskøer, 96 kviekalve (0-6 mdr.), 304 kvier (6 mdr.-kælvning) og 200 tyrekalve (40-70 kg) alle af tung race svarende til 736,43 DE. Udvidelsen sker i eksisterende bygninger.

Bedriften råder over 238,24 ha til udbringning af husdyrgødningen. Der afsættes herudover 168 DE til en gylleaftale og 163 DE til biogasanlægget Biokraft A/S.

Etape 2: Kvægbesætningen udvides til i alt 725 årskøer, 156 kviekalve (0-6 mdr.), 494 kviekalve (6 mdr.-kælvning) og 338 tyrekalve (40-70 kg) alle af tung race svarende til 1242,79 DE.

I forbindelse med udvidelsen forlænges den nyeste af de eksisterende kostalde med ca. 90 m mod syd, der opføres en ny kalvestald på ca. 14 m x 40 m syd for bygninger og gylletanke, der etableres en møddingsplads øst for den sydligste gyllebeholder, og der etableres en ensilageplansilo på ca. 16 m x 60 m umiddelbart vest for de eksisterende plansiloer. Miljøgodkendelsen giver endvidere mulighed for, at der kan opføres en ekstra gyllebeholder med overdækning sydvest for de eksisterende gyllebeholdere.

Bedriften råder over de samme 238,24 ha til udbringning af husdyrgødningen. Der afsættes 152 DE til en gylleaftale og 681 DE til biogasanlægget Biokraft A/S.

I begge etaper har ansøger ønske om fleksibilitet til at kunne afsætte al gylle til Biokraft A/S og efterfølgende modtage den mængde afgasset gylle retur, som ifølge miljøgodkendelsen kan spredes på bedriftens arealer.

Der udøves ingen biaktiviteter på ejendommen.

2.2 MEDDELELSESPLIGT – EJERFORHOLD, AREALER, ANLÆG

Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

- Når byggeriet er afsluttet

- Når besætningen er nået op på 1242,79 DE (725 årskøer, 156 kviekalve (0-6 mdr.), 494 kviekalve (6 mdr.-kælvning) og 338 tyrekalve (40-70 kg))
- Besætningens/produktionens størrelse den **xx.xx** 2024 (6 år efter godkendelsesdato)

Hvis der sker ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal det meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø) senest 1 måned efter, at ændringen er sket (Vilkår 3.2.1).

Bornholms Regionskommune stiller vilkår om, at ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, foder- og gødningsopbevaringsanlæg og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, som vurderer, om kravet om BAT er opfyldt (Vilkår 3.2.2 og 3.11.5). Formålet er at sikre, at der fremover anvendes den på det pågældende tidspunkt bedste tilgængelige teknologi også ved ændringer, der ellers ikke kræver godkendelse efter husdyrgodkendelsesloven.

2.3 GYLDIGHED

Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse jf. den gældende husdyrbruglovs § 48. Hvis en del af godkendelsen ikke er udnyttet, bortfalder godkendelsen for denne del. Miljøgodkendelsen anses for udnyttet, når byggeriet faktisk er afsluttet.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når der har været en produktion svarende til mindst 25 pct. af det tilladte eller godkendte.

Hvis ikke miljøgodkendelsen er opfyldt, eller miljøgodkendelsens vilkår ikke efterleves, kan dette medføre, at hele eller dele af miljøgodkendelsen bortfalder.

2.4 RETSBESKYTTELSE

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er **xx.xx 2026**. Tilsynsmyndigheden kan i henhold til gældende husdyrbruglovs § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må dog ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af en godkendelse.

2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal i henhold til gældende husdyrgodkendelsesbekendtgørelses § 39 stk. 2 alene revurderes, såfremt husdyrbruget ikke lever op til krav om totaldeposition for ammoniak efter bekendtgørelsens §§ 25 og 26 (krav om totaldeposition til kategori 1- og kategori 2-natur), og revurderingen omfatter alene dette forhold.

Virksomhedens miljøgodkendelse skal tages op til vurdering, når der er forløbet 8 år fra det tidspunkt, hvor husdyrbruget første gang blev godkendt. Kommunen træffer afgørelse om, hvorvidt godkendelsen skal tages op til revurdering, eller om kravet om revurdering kan frafalde.

3 VILKÅR FOR § 12-MILJØGODKENDELSEN

§ 12-miljøgodkendelsen meddeles på følgende specifikke og generelle vilkår, som også fremgår af de enkelte afsnit i miljøredegørelsen. De specifikke vilkår er skærpede krav i forhold til gældende lovgivning eller krav, som stilles pga. virksomhedens art eller beliggenhed. De generelle vilkår er bestemmelser, der gælder generelt for landbrugsdrift, også for landbrugsvirksomheder, som ikke er miljøgodkendt efter miljøbeskyttelses- eller husdyrgodkendelsesloven.

Virksomheden skal drives i overensstemmelse med godkendelsens vilkår og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning.

Specifikke vilkår:

3.1 VILKÅR VEDR. INDRETNING OG DRIFT

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.
- 3.1.4 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

3.2 VILKÅR VEDR. INFORMATION OM ÆNDRINGER

- 3.2.1 Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
- 3.2.2 Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

3.3 VILKÅR VEDR. PRODUKTIONENS OMFANG OG FLEKSIBILITET

- 3.3.1 Kvægbruget tillades drevet med en produktion bestående af maksimalt 725 årskøer, 156 årsopdræt (0-6 mdr.), 494 årsopdræt (6 mdr. - kælving) og 338 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 1242,79 DE. Det tillades, at antallet af årsopdræt må variere inden for de forskellige aldersklasser, dog må det maksimale antal dyreenheder ikke overskrides.

Produktionen tillades udvidet i to etaper:

Etape 1: 425 årskøer, 96 kviekalve (0-6 mdr.), 304 kvier (6 mdr.-kælving) og 200 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 736,43 DE.

Etape 2: 725 årskøer, 156 kviekalve (0-6 mdr.), 494 kviekalve (6 mdr.-kælving) og 338 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 1242,79 DE.

For hver etape er der i miljøgodkendelsen redegjort for, at alle krav til bl.a. ammoniakudledning og BAT er opfyldt, såfremt miljøgodkendelsens vilkår følges.

3.4 VILKÅR VEDR. GULVTYPE I KOSTALD

- 3.4.1 I den eksisterende kostald og i den nye tilbygning til denne skal gulvtypen være etableret som sen-gestald med spaltegulv med kanal og linespil. Vilklårene 3.4.1.1 – 3.4.1.7 for drift og egenkontrol skal desuden følges.

Indretning og drift:

- 3.4.1.1 I staldafsnit med kanal og linespil skal der installeres skraber i langsgående og tværgående gyllekanaler.
- 3.4.1.2 Der skal hver dag foretages skrabning af kanalerne (langsgående og tværgående) hver ottende time.
- 3.4.1.3 Skraberens skal være forsynet med timer.
- 3.4.1.4 Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Egenkontrol:

- 3.4.1.5 Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
- 3.4.1.6 Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed af mere end 2 uger.
- 3.4.1.7 Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberens er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.5 VILKÅR VEDR. SKRABER I GANGAREALER I NY KOSTALD OG STALDAFSNIT 'GAMMEL KOSTALD'

- 3.5.1 I kostalden (både den eksisterende kostald og den nye tilbygning til denne) samt i stalden 'gammel kostald' skal der anvendes robotskraber. Vilklårene 3.5.1.1 – 3.5.1.8 for drift og egenkontrol skal desuden følges. Anvendelse af robotskraber i 'gammel kostald' kan dog udelades, hvis vilklårene 3.6.1 og 3.7.1 i stedet følges.

Drift:

- 3.5.1.1 Robotskraberens skal indstilles til at skrabe gangarealerne hver fjerde time.
- 3.5.1.2 I den eksisterende del af den nye kostald skal robotskraberens skrabe 8.826 m² i døgnet (udregnet som 1.471 m² spaltegulv 6 gange i døgnet).
- 3.5.1.3 I tilbygningen til den nye kostald skal robotskraberens skrabe 5.460 m² i døgnet (udregnet som 910 m² spaltegulv 6 gange i døgnet).
- 3.5.1.4 I 'gammel kostald' skal robotskraberens skrabe 3.228 m² i døgnet (udregnet som 538 m² spaltegulv 6 gange i døgnet).

- 3.5.1.5 Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Egenkontrol:

- 3.5.1.6 Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
- 3.5.1.7 Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed af mere end 2 uger.
- 3.5.1.8 Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at robot-skraberens er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.6 VILKÅR VEDR. OVERDÆKNING AF GYLLEBEHOLDERE

- 3.6.1 Gyllebeholder 2 og gyllebeholder 3 skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt. Hvis der ikke etableres skraber i gangarealer i 'gammel kostald' (jf. vilkår 3.5.1), skal også gyllebeholder 1 og en eventuel gyllebeholder 4 forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt. Vilkårene 3.6.1.1 – 3.6.1.4 for drift og egenkontrol skal desuden følges.

Drift:

- 3.6.1.1 Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- 3.6.1.2 Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
- 3.6.1.3 Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

Egenkontrol:

- 3.6.1.4 Der skal føres en logbog for gyllebeholderne, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.6.1.5 Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at robot-skraberens er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.7 VILKÅR VEDR. DIREKTE UDBRINGNING AF DYBSTRØELSE

- 3.7.1 Hvis der ikke etableres skraber i gangarealer i 'gammel kostald' (jf. vilkår 3.5.1), skal andelen af dybstrøelse, der udbringes direkte på husdyrbrugets arealer fra staldafsnit med dybstrøelse (ej kalvehytter), som minimum være 90 % af den samlede mængde dybstrøelse. Gennemføres kun etape 1, skal andelen være minimum 97 %.

Egenkontrol:

- 3.7.1.1 Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres:
- Fra hvilke staldafsnit dybstrøelse udbringes direkte, herunder mængderne (kg N eller gødning)
 - Tidspunkter for direkte udbringning af dybstrøelse

For den del af dybstrøelsen, som placeres i markstakke eller på møddingsplads, skal følgende registreres i logbogen:

- Mængder af dybstrøelse (kg N eller gødning), som opbevares i markstakke eller på møddingsplads
- Tidspunkter for placering af dybstrøelse i markstakke eller på møddingsplads
- Tidspunkter for udbringning af dybstrøelse fra markstakke eller møddingsplads

3.7.1.2 Faktura fra maskinstation eller internt regnskab fra markdriftsfællesskab, som dokumenterer udbringning af dybstrøelse, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.8 VILKÅR VEDR. BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

- 3.8.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 3.8.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- 3.8.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.8.4 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås
- 3.8.5 Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.

Generelle vilkår:

3.9 VILKÅR VEDR. RENHOLDELSE OG HYGIEJNE

- 3.9.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

3.10 VILKÅR VEDR. GYLLEOPBEVARING OG -HÅNDTERING

- 3.10.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.10.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
- 3.10.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 22 i bekendtgørelse nr. 1324 15. november 2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.

- 3.10.4 Hvis der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 3.10.5 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer, at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

3.11 VILKÅR VEDR. STØJKILDER

- 3.11.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	8 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	8 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	18.00-22.00	45	1 time
	22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	22.00-07.00	55	

- 3.11.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.11.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
- 3.11.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 3.14.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at lade anlægget køre om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

3.12 VILKÅR VEDR. STØV

- 3.12.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

3.13 VILKÅR VEDR. SKADEDYR

- 3.13.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer i Skadedyrlaboratoriets vejledninger. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.13.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

3.14 VILKÅR VEDR. SPILDEVAND OG OVERFLADEVAND

- 3.14.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 3.14.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne for husdyrgødning i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (Bek. nr. 594 af 4. maj 2015 med senere ændringer).
- 3.14.3 Vaskevand fra rengøring af stalde skal opsamles i separat beholder eller gyllebeholder og må herefter anvendes i overensstemmelse med bestemmelserne for spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen.
- 3.14.4 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet forinden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.
- 3.14.5 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

3.15 VILKÅR VEDR. OPLAG AF OLIE

- 3.15.1 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
- 3.15.2 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.15.3 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.15.4 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

3.16 VILKÅR VEDR. OPLAG AF AFFALD

- 3.16.1 Arealer omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.

- 3.16.2 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.16.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S' affaldsregulativ (haveaffald).
- 3.16.4 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.16.5 Bekendtgørelse nr. 558 af 1. juni 2011 (bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr) har følgende præcisering af, hvordan døde dyr skal opbevares: Indtil afhentning skal døde produktionsdyr opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr og under sådanne forhold at opbevaringen ikke udgør risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr. Opbevaringsfaciliteten skal være placeret ved fast tilkørselsvej.
- 3.16.6 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.
- 3.16.7 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.

3.17 VILKÅR VEDR. MEDICIN OG PESTICIDER

- 3.17.1 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.
- 3.17.2 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- 3.17.3 Rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

3.18 VILKÅR VEDR. UHELD OG RISICI

- 3.18.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
- 3.18.2 Der udarbejdes en beredskabsplan for Ø. Pilegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede.
- 3.18.3 Hvis planen ikke foreligger på tidspunktet, hvor godkendelsen meddeles, skal den indsendes til tilsynsmyndigheden senest én måned efter meddelelse af godkendelsen.
- 3.18.4 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

3.19 VILKÅR VEDR. TILSYN, KONTROL OG EGENKONTROL

3.19.1 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

4 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives og vurderes projektet set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

4.1 HUSDYRBRUGETS BYGNINGER OG FASTE AFSTANDSKRAV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommens beboelse og staldbygninger

I det følgende er udformningen af driftsbygningerne beskrevet. Opbevaringsanlæg til husdyrgødning er beskrevet i afsnit 5.4.

Det eksisterende bygningsanlæg på ejendommen består af en næsten ny kostald (fra 2014) med sidebygning til malkestald, en ældre kostald og en ældre kviestald, en gammel foderlade (som anvendes til kalvehytter), en nyere foder-/halmlade (fra 2008), et maskinhus, fire ensilageplansiloer og tre gylletanke samt et stuehus. Af disse er den nye kostald, den nye foderlade, en ensilageplansilo og to gylletanke etableret siden den eksisterende miljøgodkendelse fra 2008.

I ansøgt drift ønskes den eksisterende kostald fra 2014 udvidet med en tilbygning i forlængelse af stalden (etape 2). Tilbygningen til kostalden vil blive etableret i samme materialer, samme farvevalg, og med samme bredde og højde som den nuværende kostald. Grundplanen vil blive 36,5 m bred og 90 m lang.

Den eksisterende nye kostald har i forvejen et areal på 106 m x 36,5 m. Bygningshøjden er 12,5 m med en 25 graders taghældning. Siderne er i grå elementer kombineret med grå gardiner (naturlig ventilation). Facaderne er ligeledes i grå elementer samt grå plader øverst. Taget er grå eternitplader uden lysplader dog med åbning ved kip for at sikre lys og luftcirkulation.

Midt på vestsiden er en sidebygning på 18 x 57 m indeholdende malkestald, teknik, kontor og toilet. Denne berøres ikke af den planlagte udvidelse. Den udendørs silomalketank på 20.000 l er placeret ved sidebygningen.

Kalvehytterne er i nuværende drift placeret i den gamle foderlade, som ligger vinkelret på og er sammenbygget med den gamle kostald. Kalvehytterne er placeret på fast bund. I den nyere foderlade fra 2008 er der et bufferområde til kalvehytter, som bruges, når der er behov, hvis der i en periode er mange kælvninger. Kalvehytterne er også her placeret på fast bund.

I etape 2 bygges en ny kalvestald til kalvene op til ca. 1½ mdr. Kalvestalden placeres syd for bygninger og gyllebeholdere i retningen nord/syd. Stalden kommer til at måle 14 m x 40 m og opføres med fast bund og afløb til gyllebeholder. Kalvestalden opføres i materialer som kostalden: gråt eternittag, gardiner i siderne og grå plader i gavle. Sidehøjden er ca. 3,6 m og højde til kip ca. 8 m. Stalden vil have naturlig ventilation.

I etape 2 bygges en møddingsplads øst for den sydligste gyllebeholder. Møddingspladsen kommer til at måle 14 m x 14 m, hvoraf de 2 m mod syd er randbelægning. Møddingen får faste sider mod vest og øst og nord med en højde på 1,5 m. Møddingspladsen får to afløb mod syd, hvor randbelægningen starter.

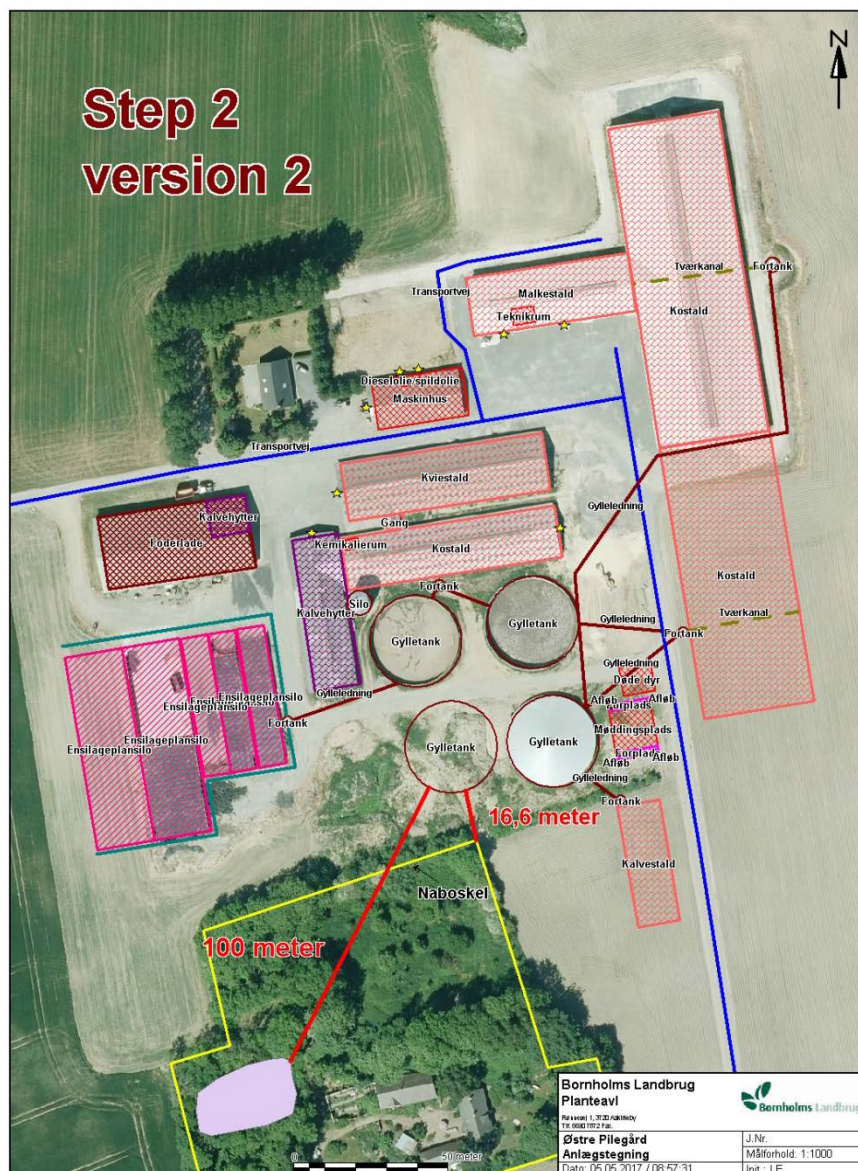
I etape 1 bygges yderligere en ensilagesilo på 16 m x 60 m (= 960 m²) umiddelbart vest for eksisterende plansiloer. Der er i forvejen 3 mindre plansiloer på 12 m x 42 m, og én større på 16 m x 60 m, i alt 2.472 m² på ejendommen.

Miljøgodkendelsen giver endvidere mulighed for, at der i etape 2 kan bygges en ny, overdækket gyllebeholder sydvest for de eksisterende gyllebeholdere. Beholderen får en størrelse og kapacitet som gyllebeholder 3 beliggende øst for, som er på 3.200 m² og også er overdækket. Endvidere giver miljøgodkendelsen mulighed for, at gyllebeholder 1 kan overdækkes med teltoverdækning ligesom de øvrige beholdere.

Den gamle kostald og eksisterende kviestald anvendes både i nudrift og ansøgt drift til opdræt. Der er støbt areal mellem plansiloen og halmlade og videre ud foran foderladen for at undgå at slæbe jord ind til foderemnerne.

Der sker udover ovenfor beskrevne udvidelser ingen udvendige ændringer af eksisterende bygninger.

Figur 2 Anlægstegning med eksisterende og ansøgt byggeri på Ø. Pilegård samt adgangsveje (blå linjer). Fra ansøgning. Anlægstegningen kan ses i større format i Bilag 1.

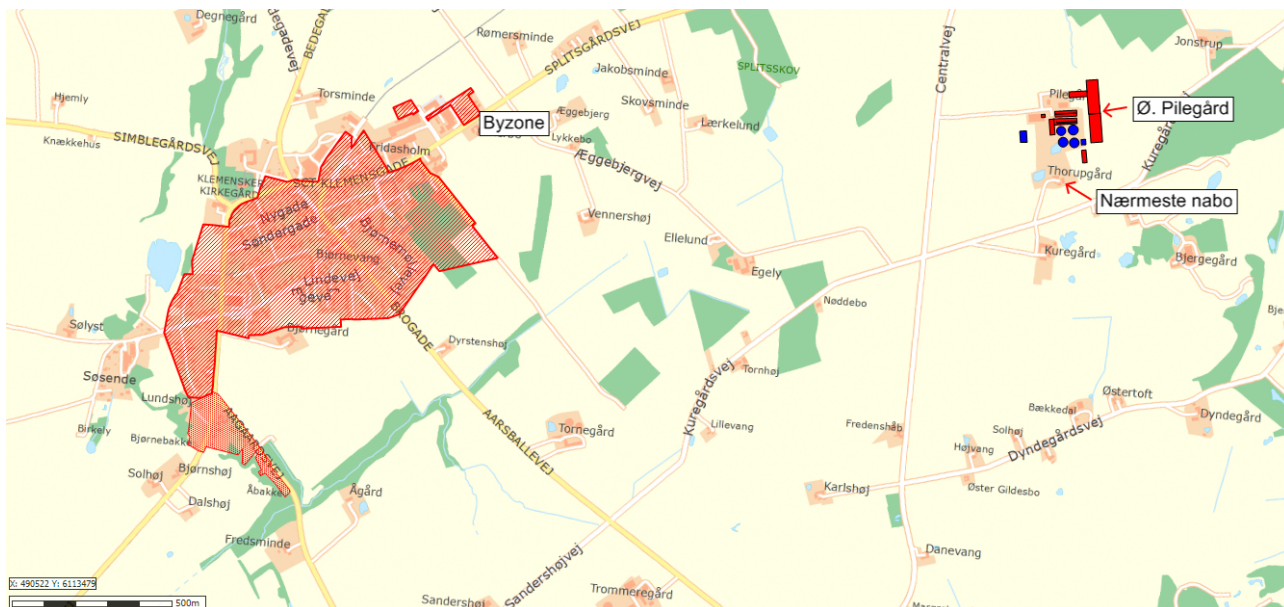
Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og § 5 i husdyrødningsbekendtgørelsen

Ø. Pilegård er beliggende i landzone. Nærmeste byzone er Klemensker ca. 1,7 km vest for anlægget på Ø. Pilegård. Nærmeste samlede bebyggelse er ligeledes Klemensker. Nærmeste sommerhusområde ligger mere end 6 km nord for anlægget på Ø. Pilegård. Ø. Pilegård ligger ikke inden for et område omfattet af lokalplan. Nærmeste område i landzone, som i lokalplaner er udlagt til boligformål, blandet bolig eller erhverv er et område udlagt til helårsbeboelse umiddelbart syd for byzonen ved Klemensker ca. 2,6 km sydvest for anlægget på Ø. Pilegård.

Nærmeste nabobeboelse er Kuregårdsvej 5 (Thorupgård), som er beliggende ca. 150 meter fra nærmeste staldbygning på Ø. Pilegård efter udvidelsen. Ejendommen er uden landbrugspligt.

Beliggenheden af de nævnte områder kan ses på nedenstående Figur 3. Bornholms Regionskommune vurderer, at alle afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug og § 5 i husdyrgødningsbekendtgørelsen er overholdt.

Figur 3. Kort over nabobeboelse, byzone og områder med lokalplan. Der er ingen sommerhusområder inden for kortudsnittet.

Afstandskrav i henhold til § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Stalde og gødningsanlæg er ikke beliggende i eller nærmere end 10 m til ammoniakfølsomme naturtyper hverken i eller uden for Natura 2000-områder.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og § 6 i husdyrgødningsbekendtgørelsen

Ved placering af nye stalde, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg eller ved væsentlige til eller ombygninger af eksisterende anlæg skal følgende afstandskrav overholdes:

Afstand til ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m): Ifølge Jupiter boringsdatabasen er nærmeste boring beliggende ca. 20 m øst for den nye forlængede kostald, men der er tale om en råstofboring og ikke en drikkevandsboring. Nærmeste vandboringer til enkeltindvinding er beliggende ca. 610 m fra de nye bygninger.

Afstand til almene vandforsyningsanlæg (50 m): Nærmeste almene vandforsyningsanlæg er Klemensker Vandværk ca. 3 km fra Ø. Pilegård.

Afstand til vandløb, søer og dræn (15 m): Nærmeste sø er beliggende ca. 80 m syd for den nye ensilageplansilo, ca. 125 m fra den nye kalvestald og ca. 100 m fra den nye gyllebeholder. Der er mere end 500 m fra bygningerne til nærmeste vandløb. Ifølge de drænkort, Bornholms Regionskommune har adgang til, er nærmeste dræn beliggende ca. 50 m syd for den nye ensilageplansilo.

Eventuelle dræn nærmere end 15 m fra det planlagte byggeri afskæres i forbindelse med byggeriet.

Afstand til offentlig vej og privat fællesvej (15 m): Det planlagte byggeri placeres ca. 130 m eller mere fra Kuregårdsvej og ca. 275 m eller mere fra Centralvej, som begge er offentlige veje. Der er ingen private fællesveje tættere på bygningerne end dette.

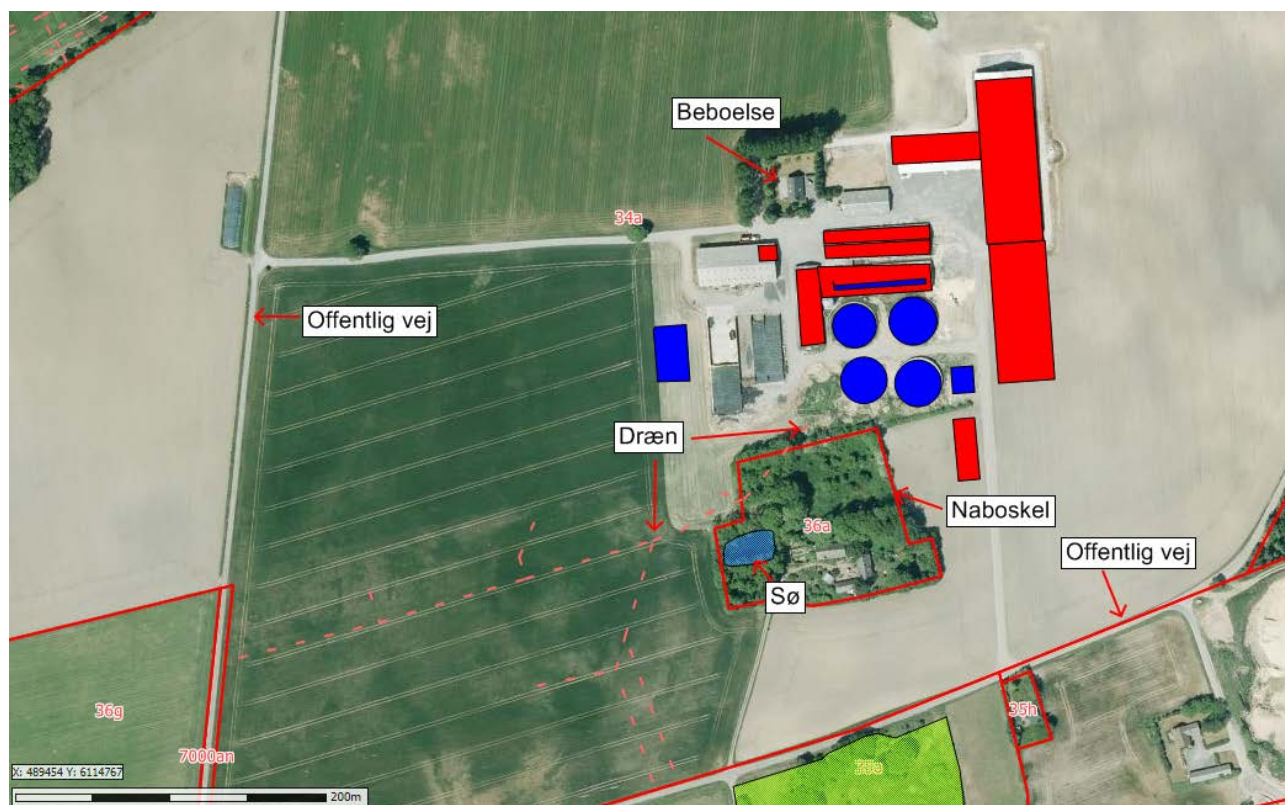
Afstand til levnedsmiddelvirksomhed (25 m): Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder i nærheden af Ø. Pilegård.

Afstand til beboelse på samme ejendom (15 m): Der er fra den nye ensilageplansilo ca. 100 m til stuehuset, fra den nye gyllebeholder ca. 110 m, fra den nye forlængelse af kostalden ca. 120 m og fra den nye kalvestald ca. 175 m.

Afstand til naboskel (30 m): Nærmeste nye bygninger i forhold til naboskel er den nye ensilageplansilo, som placeres ca. 35 m nord for naboskel til Thorupgård beliggende syd for samt den nye gyllebeholder, som placeres ca. 15 m nord for skellet. Afstandskravet på 30 m er således ikke opfyldt for den nye gyllebeholder, hvorfor der kræves en dispensation.

Beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning - afstand til åbne vandløb og søer over 100 m² (100 m): Der gives med miljøgodkendelsen mulighed for at etablere en ny gyllebeholder i tilknytning til de tre eksisterende beholdere. Den nye gyllebeholder etableres med en afstand på ca. 100-105 m fra søen beliggende ved naboejendommen syd for, og dermed er afstandskravet til søen på netop 100 m opfyldt.

Figur 4. Luftfoto med angivelse af beboelse, naboskel, offentlig vej, kendte søer og kendte drænløb, som der er afstandskrav til jf. § 8 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. Følgende elementer, som der også er afstandskrav til, er uden for kortudsnittet: vandforsyningsanlæg, vandløb, privat fællesvej og levnedsmiddelvirksomhed.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt.

Afstandskrav i henhold til § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle afstandskrav i henhold til § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt, undtagen afstandskravet til naboskel på 30 m, som ikke er overholdt ved placering af den nye gyllebeholder, idet denne ønskes placeret ca. 15 m fra naboskel. Kommunen har i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen og lov om miljøgodkendelse mulighed for at dispensere fra afstandskravene. Der er ca. 95-105 m fra den nye gyllebeholder til naboejendommens bygninger, og arealet mellem disse er bevokset med træer og krat/levende hegn. Terrænet falder mod naboejendommen. Den nye gyllebeholder placeres sammen med tre eksisterende gyllebeholdere og overdækkes med teltoverdækning. Ejeren af naboejendommen har underskrevet en erklæring om, at han er indforstået med, at en ny gyllebeholder placeres 10-15 m fra skel.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at der kan dispenseres fra afstandskravet i dette tilfælde, idet gyllebeholderen på baggrund af overstående ikke vurderes at være til gene for naboejendommen ved den ønskede placering. Bornholms Regionskommune giver derfor i forbindelse med miljøgodkendelsen dispensation fra afstandskravet til naboskel.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er det ikke nødvendigt at stille vilkår vedr. afstandskrav.

4.2 BYGGE- OG BESKYTTELSESLINJER OG PLACERING I LANDSKABET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Landskabeligt er Ø. Pilegård placeret for enden af en privat vej, som fører ud til Centralvej vest for ejendommen og en ny privatvej, som fører ud til Kuregårdsvej syd for ejendommen. Ejendommen er beliggende i et landbrugsområde med marker, småskove og mindre ejendomme.

De nye bygninger placeres i tilknytning til de eksisterende bygninger på ejendommen. Den nye kostald og den nye ensilageplansilo etableres direkte i tilknytning til eksisterende bygninger, og den nye kalvestald placeres syd for bygninger og gyllebeholdere ca. 18 m fra den sydøstligste af de eksisterende gyllebeholdere og ca. 27 m fra den nye forlængelse af kostalden. Den nye gyllebeholder placeres i sammenhæng med de tre eksisterende gyllebeholdere.

Figur 5 Udsigt til Ø. Pilegård fra Centralvej nordvest for ejendommen.

Figur 6 Udsigt til Ø. Pilegård fra Centralvej vest for ejendommen.

Figur 7 Udsigt til Ø. Pilegård fra Kuregårdsvej syd for ejendommen.

Figur 8 Kig til tagryg og silo på Ø. Pilegård fra Kuregårdsvej øst for ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I henhold til Kommuneplan 2013 for Bornholm ligger Ø. Pilegård i særligt værdifuldt landbrugsområde, hvor almindelig landbrugsdrift normalt kan foregå uden rådighedsindskrænkninger, dog med respekt for de miljømæssige regler for landbrugsdrift, husdyrhold m.m.

Bygge- og beskyttelseslinjer

Nye bygninger må som udgangspunkt ikke placeres inden for nedenstående bygge- og beskyttelseslinjer i medfør af naturbeskyttelsesloven og planloven.

Strandbeskyttelseslinje (300 m): Afstanden fra Ø. Pilegård til kysten er mere end 6 km, og ejendommen ligger derfor uden for strandbeskyttelseslinjen.

Klitfredede arealer: Der er ingen klitfredede arealer på Bornholm.

Sø- og å-beskyttelseslinje (150 m): Nærmeste sø med beskyttelseslinje er Spellinge Mose beliggende ca. 2,8 km nord for Ø. Pilegård. Der er ingen å-beskyttelseslinjer i nærheden af Ø. Pilegård.

Skovbyggelinje (300 m): Nærmeste skovbyggeline er ca. 1,3 km øst for bygningerne.

Fortidsmindelinje (100 m): Nærmeste beskyttede fortidsminde er beliggende ca. 1,6 km syd for bygningerne.

Kirkebyggelinje (300 m): Nærmeste kirkebyggelinje er udlagt omkring Klemens Kirke, som ligger ca. 2,5 km vest for Ø. Pilegård.

Vejbyggelinje: Nærmeste vej med vejbyggelinje omkring (20 m fra vejmidten) er Splitsgårdsvej, som er beliggende ca. 720 m nord for Ø. Pilegårds bygninger.

Kystnærhedszone (3 km): Ø. Pilegård ligger uden for særlig kystnærhedszone.

De planlagte byggerier på Ø. Pilegård ligger uden for alle ovennævnte beskyttelseslinjer. Der er således ikke behov for at meddele dispensationer efter gældende love og bekendtgørelser.

Naturområder og fredninger

Internationale naturbeskyttelsesområder – Natura 2000: Nærmeste Natura 2000-område er nr. 210 'Spællinge Ådal, Døndal og Helligdomsklipperne' (Habitatområde H159) ca. 3 km mod nord.

§ 3 beskyttede naturområder: Nærmeste beskyttede naturområde er en mindre sø beliggende ca. 80 m syd for ensilageplansiloerne ved Ø. Pilegård. Der er flere mindre søer beliggende i afstande fra 290 m fra Ø. Pilegårds bygninger. Ca. 350 m nord for Ø. Pilegård nordligste bygning ligger nærmeste beskyttede overdrev (Splitsgårdsengen). Henholdsvis ca. 150 m syd for Ø. Pilegård sydligste bygning og 550 m nordøst for Ø. Pilegårds nordligste bygning ligger to beskyttede enge, og henholdsvis ca. 600 m og ca. 540 m øst og nordøst for Ø. Pilegårds østligste bygning ligger to beskyttede moser.

Lavbundsområder: Umiddelbart nord for Ø. Pilegård er et område udpeget som lavbundsområde. De nye bygninger etableres uden for dette område.

Fredede områder: Nærmeste fredede område er Splitsgårdsengen ca. 350 m nord for Ø. Pilegårds bygninger.

Beskyttede jord- og stendiger: Syd for Ø. Pilegård er et stendige, som på noget af strækningen står i skel til naboen mod syd. Der er ca. 25 m til stendiget fra den nye forlængelse af kostalden, mens den nye kalvestald placeres ca. 6 m syd for diget, og den nye gyllebeholder ca. 17 m nord for diget.

Som det fremgår, berøres ingen af de beskyttede eller fredede naturområder i nærheden af Ø. Pilegård af de planlagte byggerier.

Figur 9. Beliggenhed af § 3-beskyttet natur, jord- og stendiger og fortidsminder i nærheden af Ø. Pilegård.

Interesseområder i kommuneplanen

Interesseområde (natur, landskab og økologiske forbindelser): Ø. Pilegård ligger ikke i interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser.

Kulturmiljøområde: Ø. Pilegård er ikke beliggende i eller i nærheden af kulturmiljøområder.

Geologiske interesser: Ø. Pilegård ligger uden for område med geologiske interesser.

Rekreative interesser: I kommuneplanen er der ingen rekreative interesser udpeget inden for mere end 2 km af Ø. Pilegård.

Kulturarvsareal: Ø. Pilegård er ikke beliggende i område udpeget som kulturarvsareal.

Bornholms Regionskommune vurderer, at Ø. Pilegård fremtræder som en samlet enhed i landskabet, hvor bygningerne er placeret i tilknytning til hinanden. Det vurderes, at udvidelsen og de deraf følgende ændringer i området ikke vil ændre væsentligt på oplevelsen af landskabet i forhold til de nuværende forhold. De nye bygninger knytter sig til de eksisterende og vil hovedsageligt være synlige fra Kuregårdsvej syd for ejendommen, men idet den nye stald bygges som en forlængelse af den eksisterende, som ligger med gavlen ud mod Kuregårdsvej, vil udsigten til bygningen syd fra Kuregårdsvej ikke ændres væsentligt. Dog vil den nye kalvestald være synlig fra Kuregårdsvej som et nyt element, som ligger tættere på vejen end de andre bygninger, men som alligevel knytter sig til de andre bygninger, og ligesom kostalden er orienteret med gavlen mod Kuregårdsvej. Længere mod øst ad Kuregårdsvej skjules de nye stalde næsten af terrænet, så kun tagryggen ses, som det er tilfældet allerede ved den eksisterende stald.

Samtidig vurderes det, at gennemførelse af det ansøgte projekt ikke vil være i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området, idet der ved udformningen og placeringen af de nye bygninger er taget de fornødne hensyn.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. bygge-/beskyttelseslinjer og landskabsinteresser.

5 PRODUKTIONSAPPARATET OG DRIFTEN

I dette kapitel beskrives og vurderes landbrugsarealet, husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødningen.

5.1 UDBRINGNINGSAREALERNE/HARMONIAREALET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Carsten og Kim Nielsen ejer og driver Ø. Pilegård, Centralvej 8, 3782 Klemensker samt den bygningsløse ejendom Centralvej 7. Det samlede matrikulære areal udgør 154,7 ha, hvoraf 132,8 ha kan bruges til udbringning af husdyrgødning fra Ø. Pilegård.

Herudover har Carsten og Kim Nielsen I/S aftale om produktionsmæssig sammenhæng og gylleaftale med Kurt Nielsen, Splitsgårdsvej 12, 3782 Klemensker

Derudover har Carsten og Kim Nielsen I/S forpagtet i alt 105,41 ha udbringningsareal fra tre forskellige ejendomme. Det samlede udbringningsareal er på 238,41 ha, som det fremgår af Tabel 1. Beliggenheden af de ejede og forpagtede arealer kan ses i Bilag 2.

Tabel 1. Ejede og forpagtede udbringningsarealer til den ansøgte produktion på Ø. Pilegård

Ejerforhold	Gårdnavn	Adresse	Matrikel	Matrikelareal (ha)	Udbringningsareal (ha)
Ejet	Ø. Pilegård	Centralvej 8, 3782 Klemensker	Klemensker 34a, 34d, 144 og 175kg	82,2223	Ikke regnet ud pr. ejendom
Ejet	Landbrug uden beboelse	Centralvej 7, 3782 Klemensker	Klemensker 34l, 34m, 35s og 175mæ	72,4775	Ikke regnet ud pr. ejendom
I alt ejet				154,6998	132,83
Forpagtet (ejet af Svend Kristian Mortensen, Provstegade 2, Klemensker)	Højlude	Dyndegårdsvej 22, Aarsballe, 3700 Rønne	Klemensker 38b, 38d, 175er og 175lc.	57,2689	50,7
Forpagtet (ejet af Robert Lundberg Nielsen, Helligdomsvej 5, Gudhjem)	Rodholmshøj	Helligdomsvej 5, Østerlars, 3760 Gudhjem	Gudhjem Fiskerleje 190a, 190d, 190e, 190f og 191n. Østerlarsker 69b, 69v, 76a, 76d og 76e.	47,7525	40,94
Forpagtet (ejet af Robert Lundberg Nielsen, Helligdomsvej 5, Gudhjem)	Toftgården	Sigtevej 2, Østerlars, 3760 Gudhjem	Østerlarsker 1ap, 1b, 69e, 69f, 73as og 73p.	14,9481	13,77
I alt forpagtet					105,41
Til rådighed					238,24

Der er gylleaftale med Kurt Nielsen på fire ejendomme Se nedenstående Tabel 2. Overskydende husdyrgødning herudover afsættes til biogasanlæg.

Tabel 2. Gylleaftaler til den ansøgte produktion på Ø. Pilegård.

Ejerforhold	Gårdnavn	Adresse	Matrikel	Matrikelareal (ha)	Udbringningsareal (ha)
Gylleaftale med Kurt Nielsen	Splitsgård	Splitsgårdsvej 12, 3782 Klemensker	Klemensker 33a m. fl.	110,5900 ha	92,56
Gylleaftale med Kurt Nielsen	-	Kleven 2, 3782 Klemensker	Rutsker 95bx m. fl.	18,8999 ha	16,09
Gylleaftale med Kurt Nielsen (som forpagter arealet af Steen Stender, Ladegårdsvej 6, 3700 Rønne)	St. Damme-gård	Splitsgårdsvej 35, 3782 Klemensker	Klemensker 33ai og 33 as m.fl.	99,3077 (hele ejendommen) 4,1425 (kun de to matrikler)	2,86
Gylleaftale med Kurt Nielsen (som forpagter arealet af Leif Lind Donstrup, Splitsgårdsvej 39, 3782 Klemensker)	-	Splitsgårdsvej 39, 3782 Klemensker	Klemensker 33af	1,3101 (hele ejendommen)	0,90
I alt gylleaftaler					112,41

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med den ændrede husdyrbruglov (lov nr. 204 af 28/02/2017) skal kommunen efter 2. marts ikke længere stille vilkår, der vedrører arealerne. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler.

Bornholms Regionskommune skal derfor ikke fastsætte vilkår vedr. Ø. Pilegårds udbringningsarealer.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. udbringningsarealerne.

5.2 HUSDYRHOLDET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den nuværende lovlige produktion på Ø. Pilegård udgør 320 køer, 100 kviekalve (0-6 mdr.) og 271 kvier (6 mdr.-kælvning). Med ansøgningen om miljøgodkendelse ønsker Carsten og Kim Nielsen I/S at udvide kvægbesætningen til 725 årskøer, 156 kviekalve (0-6 mdr.), 494 kviekalve (6 mdr.-kælvning) og 338 tyrekalve (40-70 kg). Udvidelsen planlægges gennemført i 2 etaper. Den ønskede udvidelse svarer til en ændring fra 584,15 DE til 1242,79 DE.

Fordelingen af antal dyr og dyreenheder på dyrekategori før og efter udvidelsen på Ø. Pilegård fremgår af Tabel 2.

Tabel 3. Ejendommens husdyrproduktion før og efter udvidelse

Ejendom	Nuværende godkendelse		Etape 1		Etape 2	
	Dyr	DE	Dyr	DE	Dyr	DE
Ø. Pilegård	320 malkekøer	426,67	425 malkekøer	566,66	725 malkekøer	966,66
	100 kviekalve (0-6 mdr.)	27,83	96 kviekalve (0-6 mdr.)	25,92	156 kviekalve (0-6 mdr.)	42,12
	271 store kvier (6 mdr.-kælvning)	129,65	304 store kvier (6 mdr.-kælvning)	139,89	494 store kvier (6 mdr.-kælvning)	227,37
			200 tyrekalve (40-70 kg)	3,92	338 tyrekalve (40-70 kg)	6,63
		584,15		736,43		1242,79

Alle dyr er på stald hele året.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ved opfyldelse af de stillede vilkår til maksimal produktion og mulighed for fleksibilitet ikke vil være væsentlige virkninger på omgivelserne i relation til produktionsomfanget.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrholdet:

- 3.3.1 Kvægbruget tillades drevet med en produktion bestående af maksimalt 725 årskøer, 156 årsopdræt (0-6 mdr.), 494 årsopdræt (6 mdr. - kælvning) og 338 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 1242,79 DE. Det tillades, at antallet af årsopdræt må variere inden for de forskellige aldersklasser, dog må det maksimale antal dyreenheder ikke overskrides.

5.3 STALDINDRETNING, VENTILATION OG RENGØRING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Staldindretning

Nedenstående Tabel 4 viser dyrehold og staldd typer med angivelse af antal dyr i de enkelte staldfsnit for de to etaper i ansøgningen.

Tabel 4. Oversigt over dyrehold og staldd typer i hhv. etape 1 og etape 2 i ansøgt drift

Stald	Staldtype	Etape 1			Etape 2		
		Dyrekategori	Dyr pr. år	DE	Dyrekategori	Dyr pr. år	DE
Nyeste eksisterende kostald	Sengestald m. spalter (kanal, linespil) og skraber på spalterne	Malkekøer	400	533,33	Malkekøer	400	533,33
	Dybstrøelse	Malkekøer	25	33,33	Malkekøer	25	33,33
		Opdræt (24 – 25 mdr.)	16	9,67	Opdræt (24 – 25 mdr.)	16	9,67
Staldafsnit kviestald	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Opdræt (6-10 mdr.)	64	21,76	Opdræt (6-10 mdr.)	104	35,37
	Dybstrøelse	Opdræt (3-6 mdr.)	48	14,16	Opdræt (3-6 mdr.)	78	23,01
Staldafsnit kvie-stald/kostald	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Opdræt (10-15 mdr.)	80	32,97	Opdræt (10-15 mdr.)	130	53,58
Gammel kostald	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Opdræt (15-24 mdr.)	144	75,51	Opdræt (15-24 mdr.)	234	122,70
Kalvehytter (eksisterende)	Dybstrøelse	Opdræt (0-1 mdr.)	16	3,65			
		Opdræt (1-3 mdr.)	32	8,11	Opdræt (1,5-3 mdr.)	39	10,04
Ekstra kalvehytter i foderlade	Dybstrøelse	Tyrekalve (40-70 kg)	200	3,92	Tyrekalve (40-70 kg)	5	0,10
Tilbygning til kostald	Sengestald m. spalter (kanal, linespil) og skraber på spalterne				Malkekøer	271	361,33
	Dybstrøelse				Malkekøer	29	38,67
	Dybstrøelse				Opdræt (24-25 mdr.)	10	6,05
Ny kalvestald	Dybstrøelse				Opdræt (0-1,5 mdr.)	39	9,07
					Tyrekalve (40-70 kg)	333	6,53
						736,43	1242,78

Eksisterende kostald og tilbygning (etape 1)

Den nyeste eksisterende kostald er indrettet som sengestald med spalter og gyllekanal med linespil, som sørger for jævnligt at skrabe kanalen ren. Der installeres skraber også oven på spalterne, som ved skrabning seks gange i døgnet sørger for at holde gulvet rent. Samme stalddsystem vil blive etableret i den nye tilbygning til kostalden, som opføres i etape 2.

Der vil desuden blive etableret en mindre dybstrøelsesafdeling for de højdrægtige køer og kvier i tilbygningen. Dybstrøelsesboksene bruges ved kælvning og aflastning, da dybstrøelse er velegnet til syge køer samt kælvende køer og -kvier.

De tunge højdrægtige køer tilbringer den sidste tid før kælvning på dybstrøelse. Kælvningen foregår ligeledes på dybstrøelse. Det sker for at tilgodese køernes basale behov for at fjerne sig fra flokken omkring kælvning og finde et blødt eftergivende underlag at kælv på. Ammoniakfordampningen er moderat fra en dybstrøelsesmåtte, som bliver holdt tør med ny strøelse.

Skulle køerne kælv på et gulvsystem med skraber, ville både ko og kalv risikere at blive trukket med skraberne, som kører automatisk. Det ville have store omkostninger for dyrevelfærden og kunne få fatale følger.

Det bedste staldsystem for køer, der kræver aflastning efter kælvning eller sygdom, er ligeledes dybstrøelse, hvor koen kan få et blødt leje med god støtte og bedre udenomsplads end i en sengestald.

Eksisterende kvie- og kostald, som i ansøgt drift anvendes til kvier

Den eksisterende kvie-/kostald er opdelt på langs i to staldafsnit: den nordligste del (i ansøgningen benævnt 'Staldafsnit kviestald') er indrettet med dybstrøelse, hvoraf noget er med spalter ved ædepladsen, og den sydligste del (i ansøgningen benævnt 'Kviestald/kostald') er indrettet med sengebåse og spaltegulv med bagskyl. Stalden anvendes i ansøgt drift til de yngre kvier.

Eksisterende gammel kostald, som i ansøgt drift anvendes til kvier

Den eksisterende gamle kostald er indrettet med sengebåse og spaltegulv med bagskyl. Stalden anvendes i ansøgt drift til de ældre kvier. Der etableres i ansøgt drift robotskraber oven på spalterne i stalden.

Alternativ: Ansøger ønsker et alternativ til robotskraber i den gamle kostald. Det er beregnet, at hvis den ældste gyllebeholder (beholder 1) overdækkes, og dette kombineres med, at 90 % af dybstrøelsen produceret på ejendommen køres direkte fra stald til mark og nedbringes, vil dette have samme ammoniakreducerende effekt som robotskraberen. Hvis ansøger vælger kun at gennemføre etape 1, skal andelen af dybstrøelse, som køres direkte ud, være 97 %.

Eksisterende kalvehytter og ny kalvestald

Kalvehytterne er i nuværende drift placeret i den gamle foderlade, som ligger vinkelret på og er sammenbygget med den gamle kostald. Kalvehytterne er placeret på fast bund og er indrettet med dybstrøelse.

I den nyere foderlade fra 2008 er der et bufferområde til kalvehytter, som bruges, når der er behov, hvis der i en periode er mange kælvninger. Kalvehytterne er også her placeret på fast bund og er indrettet med dybstrøelse.

I etape 2 bygges en ny kalvestald til kalvene op til ca. 1½ mdr. samt tyrekalvene. Kalvehytterne placeres også her på fast bund og indrettes med dybstrøelse.

Kalvehytterne, både enkelthytter og fælleshytter, bruges til de små kvie- og tyrekalve. Kalve har brug for et varmt og velstrøet leje og opstaldning under forhold, som forhindrer træk og fugtige forhold. Opstaldningen skal sikre, at kalvene holder kropstemperaturen. Småkalvene producerer ikke selv meget kropsvarme og er derfor afhængige af et varmt strøet leje.

Disse betingelser opfylder kalvehytter og enkelt- og fællesbokse med dybstrøelsesmåtte. En dybstrøelsesmåtte udvikler varme, efterhånden som der sker en kompostering, og er derfor ideel til at opfylde små kalves behov. Der er desuden kun moderat ammoniakfordampning fra en dybstrøelsesmåtte, som holdes tør med ny strøelse hver dag.

Der er pt. ikke andre reelle alternativer til opstaldning af småkalve, som har en dokumenteret mindre ammoniakfordampning. Sengebåse med skraber i gangarealet, eller sengebåse med spalter og forsuringsanlæg er ikke velegnede til småkalve, da de ikke opfylder kalvenes elementære behov for et varmt, tørt og strøet leje.

Ventilation

Både nye og gamle stalde har naturlig ventilation. Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder, at stalde og gulve er forholdsvis tørre. Det store luftskifte betyder ligeledes en lavere koncentration af ammoniak og lugt i stalden.

Rengøring

I kvægstalder er basis for sundhed, at der opretholdes et godt staldklima; dvs. at den naturlige ventilation og et stort staldrumfang pr. dyr sørger for et tørt og et forholdsvis køligt staldklima. Det giver sygdomsbakterier dårlige betingelser for at opformere og brede sig. Staldene rengøres kun ved behov, idet de åbne og naturligt ventilerede stalde generelt holder sig tørre med lavt smittetryk. Behov for vask og desinfektion kan især opstå i kælvningsbokse og i staldafsnit for unge eller syge dyr. Ved behov kan der højtryksrensnes, og evt.

desinficeres med f.eks. "Virksom S". Kalvehytter rengøres, når en ny kalv indsættes, og desinficeres efter behov.

Malkestalden og mælketanken er installeret med automatiske programmer til daglig vask. Vasken kontrolleres gennem mejeriets kvalitetstal for mælken og gennem de årlige eftersyn af automatikken i malkerobotterne og køletanken til mælk. Til rengøring bruges kraftige desinfektionsmidler (base og syre). Der er altså tale om daglig vask af malkerobotter og spuling af gulvet i malkerobotterne, mælketank og spuling af fliser/gulv i tankrum.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det samlede tab af kvælstof i form af ammoniak fra både stald, lager og mark er større fra staldsystemer, hvor husdyrgødningen håndteres som dybstrøelse end, hvor dyrene er opstaldet i staldsystemer med gylle.

Bornholms Regionskommune vurderer dog, at Ø. Pilegård samlet set anvender BAT inden for staldteknologi, idet andelen af staldafsnit med dybstrøelse er begrænset til kalvehytter/bokse til tyrekalve op til en måned og til de mindste kviekalve samt aflastnings-/kælvningsbokse til kælvende køer og kvier. Det er desuden beregnet, at ammoniakemissionen fra produktionen opfylder det generelle reduktionskrav som beskrevet i afsnit 7.1 Ammoniakemission, og at ammoniakemissionen fra produktionen ligger under den vejledende emissionsgrænseværdi som beskrevet i afsnit 11 Bedste tilgængelige teknik (BAT).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. staldindretning:

- 3.4.1 I den eksisterende kostald og i den nye tilbygning til denne skal gulvtypen være etableret som sengestald med spaltegulv med kanal og linespil. Vilkårene 3.4.1.1 – 3.4.1.7 for drift og egenkontrol skal desuden følges.
- 3.5.1 I kostalden (både den eksisterende kostald og den nye tilbygning til denne) samt i stalden 'gammel kostald' skal der anvendes robotskraber. Vilkårene 3.5.1.1 – 3.5.1.8 for drift og egenkontrol skal desuden følges.
- 3.8.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 3.8.5 Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.
- 3.9.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

5.4 PRODUKTION OG OPBEVARING AF HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mængder og næringsstofindhold i husdyrgødningen

Husdyrgødningens indhold af kvælstof og fosfor er beregnet i husdyrgodkendelse.dk og er angivet i nedenstående Tabel 5 og Tabel 6 for henholdsvis etape 1 og etape 2.

Den mængde husdyrgødning, som der ikke er plads til at udbringe på bedriftens udbringningsarealer, leveres til biogasanlægget Biokraft A/S.

Ansøger ønsker fleksibilitet således, at der er mulighed for at bytte den kvæggylle, som ikke skal afsættes permanent fra Ø. Pilegård, med afgasset gylle fra Biokraft A/S i det omfang, det er muligt i forhold til opbevaringskapacitet og maksimal mængde udspreddt kg N og P pr ha fra husdyrgødningen.

Afgasset gylle fra Biokraft A/S (returgylle) indeholder ifølge beregning fra planteavlkontoret på Bornholms Landbrug 4,54 kg N/ton, 0,81 kg P/ton og 100 kg N/DE. Dette svarer til ca. 22 tons gylle pr. DE. Nederst i tabellerne vises med blåt beregning af scenarier, hvor den mængde gylle, som ikke skal afsættes permanent fra Ø. Pilegård, byttes DE for DE med afgasset gylle fra Biokraft A/S. Da gyllen til Biokraft A/S leveres direkte fra lukket fortank, er regnvand og overfladevand fra befæstede arealer ikke medtaget i opgørelserne.

Den producerede mængde husdyrgødning i ansøgt drift er beregnet i programmet DLBR Plante IT ud fra gældende normtal. I mængden af kvæggylle er indregnet 100 liter drikkevandsspild og 3.000 liter vaskevand pr. årsko samt 0,11 m³ nedbør pr. m³ gylle eller 0,4 m³ pr. m² beholderoverflade.

Forudsætningen for beregningen i etape 1 er 425 årskøer, 96 kviekalve (0-6 mdr.), 304 store kvier (6 mdr.-kælvning) og 200 små tyrekalve. Der afsættes 163 DE kvæggylle til Biokraft A/S, som ikke modtages retur (se Tabel 5).

Tabel 5. Mængder og indhold af kvælstof og fosfor i husdyrgødning til rådighed i etape 1. Som eksempel er med blå vist et scenarie, hvor gylle til udbringning på ejede/forpagtede arealer byttes DE for DE med afgasset gylle fra Biokraft A/S.

Gødningstype	Mængder (tons)	Kvælstof, N (kg)	Fosfor, P (kg)	DE (2014/15)
Kvæggylle*	11.713	65.165	9.523	650,52
Dybstrøelse/fast gødning	1086	9.112	1.269	85,90
Afsat kvæggylle til gylleaftale	÷ 3.025	÷ 16.620	÷ 2.458	÷ 168,00
Afsat kvæggylle til Biokraft	÷ 2.935	÷ 16.328	÷ 2.386	÷ 163,00
I alt - til udbringning på ejede/forpagtede arealer	5.753** + 1086	41.856	5.948	319,52 + 85,90 = 405,42
Eksempel med afgasset gylle fra Biokraft A/S byttet DE for DE	7.038	31.952	5.700,78	319,52
I alt - med afgasset gylle	7.038** + 1086	41.064	7.268	405,42

*Standardtal fra DLBR IT men fratrukket regnvand, idet gylle til Biokraft hentes fra lukket fortank og ikke modtager regnvand (udregnet som 13.161 tons - (13.161*0,11) = 11.713).

** Hertil kommer regnvand og vand fra ensilageplads.

Forudsætningen for beregningen i etape 2 er 725 årskøer, 156 kviekalve (0-6 mdr.), og 494 store kvier (6 mdr.-kælvning) og 338 små tyrekalve. Der afsættes 685 DE kvæggylle til Biokraft A/S, som ikke modtages retur (se Tabel 7).

Tabel 6. Mængder og indhold af kvælstof og fosfor i husdyrgødning til rådighed i etape 2. Som eksempel er med blå vist et scenarie, hvor gylle til udbringning på ejede/forpagtede arealer byttes DE for DE med afgasset gylle fra Biokraft A/S.

Gødningstype	Mængder (tons)	Kvælstof, N (kg)	Fosfor, P (kg)	DE (2014/15)
Kvæggylle*	19.581	108.731	15.890	1085,10
Dybstrøelse/fast gødning	2.036	16.799	2.361	157,68
Afsat kvæggylle til gylleaftale	÷ 2.743	÷ 15.037	÷ 2.224	÷ 152,00
Afsat kvæggylle til Biokraft	÷ 12.361	÷ 68.637	÷ 10.028,4	÷ 685,00
I alt – til udbringning på ejede/forpagtede arealer	4.477** + 2.036	41.856	5.999	248,10 + 157,68 = 405,78
Eksempel med afgasset gylle fra Biokraft A/S byttet DE for DE	5.465	24.810	4.427	248,10
I alt – med afgasset gylle	5.465** + 2.036	41.609	6.788	405,78

*Standardtal fra DLBR IT men fratrukket regnvand, idet gylle til Biokraft hentes fra lukket fortank og ikke modtager regnvand (udregnet som 22.001 tons - (22.001*0,11) = 19.581).

**Hertil kommer regnvand og vand fra ensilageplads.

Eventuelt saftafløb og regnvand fra ensilagebeholdere opsamles som følger:

Ensilagestakkene dækkes til med plast i forbindelse med indlagring af ensilagen. Afløb dækkes også, således at rent regnvand, som falder på den tildækkede ensilagesilo, ikke går i gyllebeholderen. Når ensilagesiloen afdækkes, og opfodring starter, løber eventuelt saftafløb, iblandet regnvand, i afløb og videre til gyllebeholder 1. Når ensilagebeholderen er tom og rengjort, tildækkes afløb, så rent regnvand ikke ledes til gyllebeholderen. Der tages hul på én ensilagesilo med majsensilage og én ensilagesilo med græs ad gangen.

Ansøger skønner således, at der kun ledes regnvand og eventuel ensilagesaft til gyllebeholderen ca. 6 mdr. om året fra ensilagesiloerne.

Samlet areal med ensilagesiloer inkl. randbelægning er beregnet til 3.780 m². Der regnes med en årlig gennemsnitlig nedbør på ca. 600 mm. Det kan herudfra beregnes, at der årligt ledes 1.134 m³ regnvand/ensilagesaft til gyllebeholder⁵.

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

På Ø. Pilegård består den nuværende kapacitet til opbevaring af flydende husdyrgødning af tre gyllebeholdere på i alt 8.200 m³, to fortanke på i alt 55 m³ samt gyllekanaler i stalden, hvor der er regnet med 550 m³ i den gamle kostald. Hertil kommer, at der rådes over en gyllebeholder på Splitsgård på 840 m³. Der er i forbindelse med udvidelsen ansøgt om at opføre en fjerde gyllebeholder på Ø. Pilegård. Gyllebeholderen er ikke påkrævet pt, idet der rådes over gyllebeholderen på Splitsgård, men med miljøgodkendelsen er der givet mulighed for, at gyllebeholderen kan bygges senere, hvis der opstår et behov. I Tabel 7 er opbevaringskapaciteten og andre data om beholderne angivet.

Tabel 7. Data om opbevaringslagre på Ø. Pilegård

Lager	Kapacitet	Overdækning	Pumpesystem	Byggeår	Beholderkontrol
Gyllebeholder 1	2.000 m ³	Flydelag (evt. teltoverdækning)	Neddykket rør	-	2002 og 2012
Gyllebeholder 2	3.000 m ³	Teltoverdækning	Neddykket rør	2006	-
Gyllebeholder 3	3.200 m ³	Teltoverdækning	Neddykket rør	2014	-
Fortank gl. kostald	15 m ³	Lukket beholder		-	-
Fortank ny kostald	40 m ³	Lukket beholder			
Gyllekanaler gl. kostald	550 m ³	I stald			
Gyllebeholder Splitsgård	840 m ³	Flydelag			
Samlet gyllekapacitet for eksisterende anlæg	9.590 m ³				
Dybstrøelse i markstak	-	Overdækket m. vandtæt materiale	-	-	-
Møddingsplads	252 m ³			Etape 2	
Ny potentiel gyllebeholder 4	3.200 m ³	Teltoverdækning		Etape 2	

De tre eksisterende gyllebeholdere er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder. Gyllebeholder 1 blev kontrolleret i 2002 og igen i 2012. Gyllebeholder 2 er opført i 2006. Gyllebeholder 3 er opført i 2014. Alle tre tanke er opført i betonelementer. Der er i nudrift etableret fast overdækning på gyllebeholder 3, og der vil i ansøgt drift blive etableret fast overdækning også på gyllebeholder 2.

⁵ Samlet areal med ensilagesiloer inkl. randbelægning: 1.380 m² (3 mindre køresiloer) + 2.400 m² (2 store køresiloer) = 3.780 m² x 0,6 m³ (årlig gns. nedbør på Bornholm) x 6 mdr./12mdr = 1.134 m³ til gyllebeholder.

Tankene tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse. Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle. Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag. Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til kravene.

Afgasset gylle indeholder mindre tørstof og kan derfor have sværere ved at danne et naturligt flydelag. Hvis der ikke dannes et tilstrækkeligt flydelag ved opbevaring af afgasset gylle fra Biokraft A/S på Ø. Pilegård, vil der blive tilført halmrig gødning fra småkalve til tankene, som ikke har overdækning.

For alle gyllebeholdere på Ø. Pilegård er der tale om:

- stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- beholdernes bund og vægge er tætte
- der ingen spjæld er, men alt overpumpes via neddykket rør
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- beholderne er overdækket med naturligt flydelag (sikres ved at tilsætte halm efter hver tømning) eller teltdug
- beholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen

En eventuel ny gyllebeholder vil opfylde tilsvarende krav og vil blive overdækket med teltdug.

Dybstrøelse:

I ansøgt drift vil en del af dybstrøelsen blive udkørt direkte fra stalden til nedpløjning i marken. Der regnes med normen for dybstrøelse for kvæg, som er 65 % direkte udkørt.

Alternativ: Ansøger ønsker et alternativ til robotskraber i den gamle kostald. Det er beregnet, at hvis den ældste gyllebeholder (beholder 1) overdækkes, og dette kombineres med, at 90 % af dybstrøelsen produceret på ejendommen køres direkte ud og nedbringes, vil dette have samme ammoniakreducerende effekt som robotskraberen. Vælges dette alternativ skal således 90 % af dybstrøelsen køres direkte fra stald til mark og nedbringes uden oplag i markstak eller på møddingsplads. Hvis kun etape 1 gennemføres, skal andelen af dybstrøelse, som køres direkte ud, være 97 %. Kravet om direkte udbringning omfatter ikke fast gødning fra kalvehytterne.

Den resterende del af dybstrøelsen opbevares i markstak jf. regler for opbevaring i den til enhver tid gældende husdyrgødningsbekendtgørelse. Markstakken placeres på udbringningsarealerne og flyttes hvert år, idet der skal gå 5 år imellem, at stakken placeres på samme sted igen. Markstakken lægges ud på markerne i overensstemmelse med jordstruktur og sædskifte og lægges aldrig på marker umiddelbart omkring staldanlægget – i så fald lægges det i stedet i ensilagesilo.

Dybstrøelse/kalvemøg fra de mindste kalve og kvier, som muges hyppigt ud, må ikke opbevares i markstak som dybstrøelse. Det bruges i etape 1 som flydelag i gyllebeholder, mens en mindre del køres direkte ud. I etape 2 bygges en møddingsplads til opbevaring af kalvemøg. Herudover køres en mindre del direkte ud eller anvendes som flydelag i gyllebeholder.

Møddingspladsen etableres som en støbt plads på 14 m x 14 m, hvoraf de 2 m mod syd er randbelægning. Møddingen får faste sider mod vest og øst og nord med en højde på 1,5 m. Møddingspladsen får to afløb mod syd, hvor randbelægningen starter. Randbelægningen kommer til at skråne mod afløb. Møddingspladsen får en kapacitet på 252 m³ udregnet som 14 m x 12 m x 1,5 m.

Det er beregnet, at der i etape 2 vil være 173 tons møg fra småkalve 0-6 mdr. og tyrekalve. Der regnes med, at et ton svarer til 1,7 m³. Dette giver en mængde på 294 m³.

Tilstrækkelig opbevaringskapacitet

Den samlede opbevaringskapacitet til gylle er, som angivet i Tabel 8 ovenfor, på 9.590 m³, når der indregnes gyllebeholderen på Splitsgård og ikke en eventuel ny gyllebeholder på Ø. Pilegård. Opføres en ny gyllebeholder på Ø. Pilegård til erstatning for beholderen på Splitsgård vil opbevaringskapaciteten øges til 11.960 m³. Nedenstående beregninger af opbevaringskapacitet er lavet uden indregning af en eventuel ny gyllebeholder.

I nudrift leveres overskydende mængde gylle til Biokraft A/S. Gyllen afhentes omtrent ugentligt fra fortank. I ansøgt etape 1 og 2 afsættes øgede mængder gylle til Biokraft A/S i takt med, at produktionen øges.

Beregningen af opbevaringskapacitet herunder er inkl. ekstra vand til gyllebeholder fra ensilageplansiloanlæg samt vaskevand og regnvand indeholdt i normtal for kvæggylle, jf. beregninger i begyndelsen af dette afsnit (afsnit 5.4). Fratrullet er regnvand til de to gyllebeholdere, som i ansøgt drift er overdækkede.

Opbevaringskapacitet etape 1:

Det er beregnet i DLBR Plante IT, at der produceres 13.161 m³ kvæggylle inkl. vaskevand- og regnvand. Fratrullet den indregnede mængde regnvand er mængden 11.713 m³. Der fraføres af dette til Biokraft 163 DE svarende til 2.935 m³.

Det er kun gyllebeholder 1 og beholderen på Splitsgård, som ikke er overdækket og dermed modtager regnvand. Regnvand på disse to beholdere beregnes ud fra normtallene til henholdsvis 283 m³ og 322 m³ (se fodnote⁶). Derudover tilledes 774 m³ overfladevand fra ensilagesiloer (se afsnit 7.8). Der er således i alt 10.157 m³ gylle og restvand, som skal opbevares på ejendommen.

Den samlede opbevaringskapacitet er på 9.590 m³. Dette giver en opbevaringskapacitet i måneder på $9.590/10.157 \times 12$ mdr. = 11,3 mdr.

Det er beregnet som vist i Tabel 5, at hvis den mængde kvæggylle, som kan udbringes på ejede og forpagtede arealer, byttes til afgasset gylle DE for DE, modtages 7.038 m³ afgasset gylle. Dette er 1.285 m³ mere end tilsvarende mængde kvæggylle som rågylle. I så fald vil den samlede opbevaringskapacitet i måneder være $9.590/11.442 \times 12$ mdr. = 10,1 mdr.

Hvis også de 168 DE, som leveres til gylleaftaler, byttes til afgasset gylle, som skal opbevares på bedriften, modtages 3.701 m³ afgasset gylle, hvilket er 676 m³ mere end tilsvarende mængde kvæggylle som rågylle. I så fald vil den samlede opbevaringskapacitet i måneder være $9.590/12.118 \times 12$ mdr. = 9,5 mdr.

Det er beregnet i DLBR Plante IT, at der produceres i alt 1.086 tons dybstrøelse, hvoraf 106 tons er fra småkalvene. Det meste af kalvemøget anvendes som flydelag i gyllebeholderen uden overdækning, mens en mindre del køres direkte ud.

Resten af dybstrøelsen opbevares enten i markstak efter reglerne for opbevaring i husdyrgødningsbekendtgørelsen eller køres direkte ud.

Opbevaringskapacitet etape 2⁷:

Det er beregnet i DLBR Plante IT, at der produceres 22.001 m³ kvæggylle inkl. vaskevand- og regnvand. Fratrullet den indregnede mængde regnvand er mængden 19.581 m³. Der fraføres af dette til Biokraft 685 DE svarende til 12.361 tons.

Det er kun gyllebeholder 1 og beholderen på Splitsgård, som ikke er overdækket og dermed modtager regnvand. Regnvand på disse to beholdere beregnes ud fra normtallene til henholdsvis 283 m³ og 322 m³ (se fodnote). Derudover tilledes 1.134 m³ overfladevand fra ensilagesiloer (se afsnit 7.8) og 118 m³ møddingsaft fra møddingsplads. Der er således i alt 9.077 m³ gylle, som skal opbevares på ejendommen.

Den samlede opbevaringskapacitet er på 9.590 m³. Dette giver en opbevaringskapacitet i måneder på $9.590/9.077 \times 12$ mdr. = 12,7 mdr.

Det er beregnet som vist i Tabel 6, at hvis den mængde kvæggylle, som kan udbringes på ejede og forpagtede arealer, byttes til afgasset gylle DE for DE, modtages 5.465 m³ afgasset gylle. Dette er 1.013 m³ mere

⁶ Mængde regnvand pr. gyllebeholder er for gyllebeholder 1 udregnet som $22/7 \times 15^2 \times 0,4$ m³ pr. m² = 283 m³, hvor 15 er radius på gyllebeholder, og for gyllebeholder på Splitsgård udregnet som $22/7 \times 16^2 \times 0,4$ m³ pr. m² = 322 m³.

⁷ I beregningen af opbevaringskapaciteten er ikke indregnet en potentiel ny gyllebeholder på Ø. Pilegård. Hvis denne etableres, vil opbevaringskapaciteten blive større.

end tilsvarende mængde kvæggylle som rågylle. I så fald vil den samlede opbevaringskapacitet i måneder være $9.590/10.090 \times 12$ mdr. = 11,4 mdr.

Hvis også de 152 DE, som leveres til gylleaftaler, byttes til afgasset gylle, som skal opbevares på bedriften, modtages 3.348 m^3 afgasset gylle, hvilket er 605 m^3 mere end tilsvarende mængde kvæggylle som rågylle. I så fald vil den samlede opbevaringskapacitet i måneder være $9.590/12.525 \times 12$ mdr. = 9,2 mdr.

Det er beregnet i DLBR Plante IT, at der produceres i alt 2.036 tons dybstrøelse, hvoraf 173 tons er fra småkalvene 0-6 mdr. Kalvemøg opbevares på en nyetableret møddingsplads med en opbevaringskapacitet på 252 m^3 .

Det er beregnet, at der i etape 2 vil være 173 tons møg fra småkalvene. Der regnes med, at et ton svarer til $1,7 \text{ m}^3$. Dette giver en mængde på 294 m^3 . Opbevaringskapaciteten på den nye møddingsplads er 252 m^3 . Dette giver en opbevaringskapacitet i måneder på $252/294 \times 12$ mdr. = 10,3 mdr. En del af kalvemøget kan herudover køres direkte ud, og en del kan anvendes som flydelag i gyllebeholderen uden overdækning.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Hvis dybstrøelsen lagres i markstak, skal de gældende regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen mht. afstandskrav til nabobeboelser, veje, vandløb og dræn m.m. overholdes. Markstakkenes placering skal ændres fra år til år, og der skal gå mindst 5 år mellem samme placering. Markstakkeene skal overdækkes med vandtæt materiale, med mindre der er tale om midlertidige oplag før udbringning (højst 1 uge).

I henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen kan kun kompostlignende dybstrøelse med et tørstofindhold på mindst 30 % i hele stakken opbevares i markstak. Der skal normalt gå mindst 6 måneder imellem udmugningerne, for at en dybstrøelsesmåtte i gennemsnit har ligget 3-4 måneder i stalden, og materialet er så kompostlignende, at det kan opbevares i markstak. Dybstrøelse fra f.eks. kalvebokse med 14. dages intervaller mellem udmugning kan således ikke betragtes som kompost.

Den faste gødning fra kalvene, som ikke kan køres i markstak, fordi det ikke har ligget 3-4 mdr. i gennemsnit som gødningsmåtte, skal opbevares på en støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder eller i gyllebeholder.

Det skal sikres, at påfyldningspladsen for gylle renholdes for spild.

Der er i nudrift etableret fast overdækning på gyllebeholder 3, og der vil i ansøgt drift blive etableret fast overdækning også på gyllebeholder 2. Gyllebeholder 1 er åben og skal være dækket af flydelag i overensstemmelse med husdyrgødningsbekendtgørelsen. Med kvæggylle som rågylle er det almindeligvis ikke problematisk at etablere og opretholde et effektivt flydelag. Hvis gyllebeholder 1 overdækkes, skal der ikke være flydelag. Der kan opføres en ekstra gyllebeholder, men denne er ikke indregnet i opbevaringskapaciteten.

Ved afgasning i biogasanlæg stiger indholdet af ammonium, og gyllen bliver mere basisk. Potentialet for ammoniakemission er derfor højere i afgasset gylle end i ubehandlet gylle. Som følge af nedbrydning af det organiske materiale dannes normalt ikke et effektivt flydelag på afgasset gylle. Biokraft A/S anvender dog en del majsbiomasse og dybstrøelse i biogasproduktionen. Dette bevirker, at tørstofindholdet i den afgassede gylle er højere end i afgasset gylle, hvor råmaterialet er ren svine- og kvæggylle.

Hvis der modtages afgasset gylle fra Biokraft A/S til erstatning for rågylle, og der opstår problemer med dannelse af naturligt flydelag, vurderes det, at den foreslåede løsning i form af tilførsel af halmrig gødning til beholderen effektivt vil kunne afhjælpe problemet.

Kravet til opbevaringskapacitet for gyllen og for dybstrøelse på 9 måneders opbevaringskapacitet er opfyldt for begge etaper, hvis gylle leveres til Biokraft som beskrevet. Der er beregnet eksempler, hvor den mængde kvæggylle, som kan udbringes på ejede og forpagtede arealer, byttes til afgasset gylle DE for DE og endvidere eksempler, hvor også gylle til gylleaftaler byttes til afgasset gylle. Det er beregnet, at dette vil medføre flere tons gylle til opbevaring, men opbevaringskapaciteten er stadig tilstrækkelig i begge etaper og begge eksempler.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at håndteringen af husdyrgødningen opfylder de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktion og opbevaring af husdyrgødning:

- 3.6.1 Gyllebeholder 2 og gyllebeholder 3 skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt. Hvis der ikke etableres skraber i gangarealer i 'gammel kostald' (jf. vilkår 3.5.1), skal også gyllebeholder 1 og en eventuel gyllebeholder 4 forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.7.1 Hvis der ikke etableres skraber i gangarealer i 'gammel kostald' (jf. vilkår 3.5.1), skal andelen af dybstrøelse, der udbringes direkte på husdyrbrugets arealer fra staldafsnit med dybstrøelse (ej kalvehytter), som minimum være 90 % af den samlede mængde dybstrøelse. Gennemføres kun etape 1, skal andelen være minimum 97 %.
- 3.8.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 3.10.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.10.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
- 3.10.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 22 i bekendtgørelse nr. 1324 15. november 2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.
- 3.10.4 Hvis der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 3.10.5 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer, at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

5.5 UDBRINGNING AF FLYDENDE OG FAST HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der udbringes 405,42 DE i etape 1 og 405,42 DE i etape 2 på bedriftens ejede og forpagtede arealer. Dette giver et dyretryk på 1,7 DE/ha. Der afsættes herudover 168 DE i etape 1 og 152 DE i etape 2 til en gylleaftale med Kurt Nielsen, Splitsgårdsvej 12, 3782 Klemensker. Den overskydende mængde husdyrgødning afsættes til biogasanlægget Biokraft A/S. I etape 1 er det 163 DE, og i etape 2 er det 685 DE.

På Ø. Pilegård udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte og planternes udbytte.

Gyllen nedfældes i overensstemmelse med lovgivningen på sort jord og på græsmarker. På voksende afgrøder udbringes gyllen med slæbeslanger. Ved slangeudbringning er gylleudbringningen kørselsafhængig, og doseringen (t/ha) er computerstyret.

Dybstrøelse køres ud og pløjes ned på marken.

Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning. Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

I nudrift anvendes rågylle til udbringning på bedriftens udbringningsarealer. Ansøger ønsker mulighed for eventuelt fremtidigt at anvende afgasset gylle på bedriftens udbringningsarealer. Det vil sige, at den producerede kvæggylle bringes til biogasanlæg, hvor det afgasses, hvorefter det køres retur til Ø. Pilegård og udbringes på de godkendte arealer. Det vil sige, at kvæggylle byttes for afgasset gylle. Afgasningen forbedrer udnyttelsen af gyllens indhold af kvælstof og mindsker lugtgenerne ved udbringning. Da afgasningen i biogasanlægget er forbundet med omkostninger, anvender ansøger ikke afgasset gylle i nudrift men ønsker at have det som en mulighed fremadrettet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Anvendelse af husdyrgødningen

Idet ingen af udbringningsarealerne ligger i områder klassificeret som nitratklasse, er det tilladte dyretryk de normale 1,7 DE/ha for kvægbrug. Dette er derfor opfyldt.

I husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, er der opstillet en række krav til udbringning, som det er et lovkrav at følge.

Der er blandt andet

- Regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage)
- Udbringningsmetoder (ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle)
- Krav om nedfældning på visse arealer
- Krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter
- Krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer inden for 6 timer
- Krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- Krav til efterafgrøder

Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at udbringning af husdyrgødningen opfylder de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen, og at der anvendes BAT i forhold til udbringning af husdyrgødning, når de generelle lovkrav til udbringning af husdyrgødning overholdes.

Med den ændrede husdyrbruglov (lov nr. 204 af 28/02/2017) skal kommunen efter 2. marts ikke længere stille vilkår, der vedrører arealerne. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. udbringning af husdyrgødning.

6 PRODUKTIONENS RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede forbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, el og vand m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen, er desuden behandlet.

6.1 FODER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Køernes tildeles kraftfoder i malkestalden. Denne tildeling kontrolleres og kalibreres årligt. Køerne og kvier tildeles foder med mobil foderblander. Til denne blander bliver der flere gange årligt laver foderrecept af fodringrådgiver. Foderrecepten sørger bl.a. for, at foderets indhold af protein (kvælstof) og fosfor afbalanceres efter kreaturenes behov, således at risikoen for overskydende N og P i gylle og dybstrøelse minimeres. Fodringen kontrolleres gennem 6 årlige foderkontroller, som udføres af fodringrådgiveren, hvor realiseret fodring måles op imod planlagt fodring og justeres. Fodringen med kvælstof kontrolleres også gennem ureamålinger i mælken hver 14. dag, hvor et eventuelt overskud af kvælstof i foderet kommer til udtryk gennem et forhøjet ureatal, og som derfor justeres ned. Der tages analyser af alt grovfoder, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.

For kvierne udarbejdes ligeledes foderplan i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden inden for kvægfodring. Der tages analyser af alt grovfoder, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.

Opbevaring af foder

Der er på Ø. Pilegård pt. fire plansiloer: to med en bredde på 10 m og en med en bredde på 8 m - alle 42 meter lange samt en silo på 16 m x 60 m. Afløb fra plansiloer er tilsluttet afløb til pumpebrønd og videre til gyllebeholder. I plansiloerne opbevares græsensilage, majsensilage og eventuel helsædsensilage. Der vil undtagelsesvis blive etableret markstakke med ensilage ved ekstraordinær lille eller stor høst.

Der vil sandsynligvis blive behov for yderligere ensilagesiloer i etape 2. Der vil efterfølgende blive søgt tilladelse til disse via anmeldeordningerne.

Det øvrige foder opbevares i foderladen, som er placeret ved siden af plansiloerne (benævnt 'kalvehytter' på anlægstegningen). Foderladen har fast støbt bund. Der aftippes og opbevares kraftfoder, sojaskrå, roepiller og rapskager adskilt. Råvarerne bliver leveret med lastbil indeholdende ca. 25 tons. Der vil derfor maksimalt ligge 25 -30 tons af hver råvare af gangen. Derudover opbevares der pallearer såsom mineraler, kridt, salt og kalvefoder. Foderkornet opbevares i gæstæt silo på 560 m³. Kornet snegles fra siloen til foderladen (benævnt 'kalvehytter' på plantegningen), hvor valsen står.

Halmen til foderblandingen samt strølsen opbevares i halmlænge nord for plansiloerne (benævnt 'foderlade' på anlægstegningen).

Foderteknologi

Grovfoderet opbevares i plansilo. Plansiloerne er med fast bund og opsamling af eventuelt saftafløb og regnvand i siloen, og hermed minimeres risikoen for tilledning af næringsstoffer til omkringliggende miljø.

Foder blandes dagligt i mikservogn. Blanding foregår på befæstet areal ved plansiloerne og i foderlade (benævnt 'kalvehytter' på anlægstegningen). Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden inden for

Kvægfodring

Der tages analyser af grovfoderet, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Fodringen afstemmes ved hjælp af foderplan og foderkontrol, så overforsyning med kvælstof og fosfor undgås.

Der blandes flere blandinger til de forskellige dyregrupper (malkende køer, goldkøer, kvier). Det er fasefodring.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Beregningerne af udskilt N og P er gennemført med udgangspunkt i normtal.

Med hensyn til optimering af fosforudnyttelsen i fodringen er det Miljøstyrelsens vurdering, at der på nuværende tidspunkt ikke findes tilgængelige teknikker eller teknologier, der kan anvendes til at fastlægge emissionsgrænseværdier for fosforudledningen fra malkekvægsbesætninger.

Bornholms Regionskommune tilslutter sig Miljøstyrelsens vurdering. Der er derfor ikke efter kommunens opfattelse grundlag for at fastsætte vilkår for fosforindholdet i foderet med henblik på at begrænse tabet af fosfor fra arealerne drevet under husdyrbruget.

Etablering af ekstra kapacitet til opbevaring af ensilage på siloplads med støbt bund og afløb til gyllebeholder betyder, at det også efter udvidelsen vil være muligt at opbevare ensilagen på en måde, hvor risikoen for miljøpåvirkning af omgivelserne er lille.

Bornholms Regionskommune vurderer, at Ø. Pilegård ved håndtering af fodermidlerne og optimering af fodertildelingen som beskrevet anvender BAT inden for foderteknologi til kvæg, og at der ikke vil ske en væsentlig øget påvirkning af omgivelserne i relation til fodring af kvægsbesætningen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder.

6.2 VAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det samlede årlige vandforbrug var på 7.923 m³ i 2006 og er i regnskabsåret 2014 opgjort til 12.576 m³ inkl. vandforbrug til marksprøjte, vask af maskiner, husholdning mv. Vandet kommer fra vandværk.

Vandforbruget fordeler sig især på:

- Drikkevand til køer og opdræt
- Vask af malkeanlæg
- Vask af køletank
- Rengøring af stalde

Ifølge Håndbog for Kvæghold, 2014 er det gennemsnitlige samlede vandforbrug i m³ pr. årsdyr (365 foderdage) for malkekøer og opdræt af stor race som følger:

	Malkeko, stor race	Opdræt, stor race
Drikkevand inkl. vandspild	28	5,3
Staldrengøring	3	0,4
Rengøring af malkeanlæg	2	-
Forbrug i alt	33	5,7

Vandforbrug til nuddriftsproduktionen som godkendt i 2008 (320 køer og 346 stk. opdræt) kan ud fra ovenstående tal beregnes til 12.532 m³. Dette beregnede forbrug stemmer godt overens med vandforbruget i regnskab fra 2014, som var på 12.576 m³. Det resterende vandforbrug bruges til marksprøjte, vask af diverse markmaskiner, husholdning mv. Differencen er dog kun på 44 m³, så formodentlig ligger vandforbruget til drikkevand og rengøring af stalde og malkeanlæg en smule under de anvendte gennemsnitstal. Ansøger vurderer selv, at forbrug af vand til rengøring af tank, malkestald og malkeanlæg samlet udgør 1.200 m³, hvor det ud fra normtal er beregnet til 1.738 m³.

Vandforbruget i etape 1 (425 køer og 400 stk. opdræt) forventes kun at stige med drikkevandet, idet rengøring af malkeanlæg og stalde vil være uændret (der vaskes kun efter malkning, og det er uanset, hvor mange køer, der er). Forbruget kan ud fra ovenstående gennemsnitstal beregnes til $12.532 \text{ m}^3 + 3.226 \text{ m}^3$ (merforbrug) = 15.758 m^3 .

Ligeledes forventes vandforbruget i etape 2 (725 køer og 650 stk. opdræt) kun at stige med drikkevandet, idet rengøring af malkeanlæg og stalde vil være uændret. Forbruget kan ud fra ovenstående gennemsnitstal beregnes til $12.532 \text{ m}^3 + 12.951 \text{ m}^3$ (merforbrug) = 25.483 m^3 .

Hertil kommer vandforbrug til marksprøjte, vask af diverse markmaskiner, husholdning mv. Denne del af forbruget forventes at være stort set uændret i forhold til den eksisterende miljøgodkendelse fra 2008. Her var det samlede vandforbrug som beskrevet kun på 44 m^3 mere end det samlede tal for drikkevand og rengøring af stalde og malkeanlæg. Lægges tilsvarende ca. 44 m^3 til tallene for drikkevand og rengøring af stalde og malkeanlæg, bliver det samlede vandforbrug (afrundet) i etape 1 på ca. 15.800 m^3 og i etape 2 på ca. 25.530 m^3 .

En oversigt over det nuværende og forventede fremtidige vandforbrug fremgår af Tabel 8.

Tabel 8. Nuværende og forventet forbrug af vand til dyr og rengøring.

Vandforbrug (m^3)	Nudrift	Etape 1	Etape 2
Drikkevand inkl. vandspild	10.794	14.020	23.745
Rengøring af tank, malkestald og malkeanlæg	1.200	1.200	1.200
Andet vandforbrug (husholdning, marksprøjte, vask af diverse markmaskiner mv.)	538	538	538
I alt	12.532	15.758	25.483

Vandbesparende foranstaltninger:

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild. Vandforbruget registreres. Eventuelle lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Der er opsat flydere i drikkekar, hvilket er med til at sikre et stabilt vandtryk.

Derudover bruges vandbesparende foranstaltninger i form af vandsparerprogram på vaskeanlægget til malkestald og køletank, hvis det er muligt uden, at det går ud over hygiejnen og mælke kvaliteten.

Der er foretaget undersøgelser i 2007, som undersøgte konsekvensen af at gå fra 5-trins vask til 3-trins vask. Overgang fra 5-trins hovedvask til 3-trins hovedvask kan, hvis det kan gennemføres lovligt uden det går ud over mælke kvaliteten, medvirke til at spare på vaskevandet. Det anbefales dog ikke generelt. Udviklingen af CIP-anlæg, hvor en del af skyllevandet genbruges, kan også på sigt spare på vandet. Endelig skal spuling af gulv kun foretages efter behov, dog uden at det går ud over mælke kvaliteten.

Generelt gælder, at der skal bruges passende store mængder vand med en tilpas høj temperatur for at kunne holde en god hygiejne i malke- og køleanlægget. Og vandbesparende foranstaltninger må kun gennemføres, hvis det ikke går ud over mælke kvaliteten.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at vandforbruget ligger inden for det forventede i forhold til ejendommens produktion. Det vurderes, at Ø. Pilegård ved overholdelse af det stillede vilkår 3.11.4 og ved opretholdelse af de beskrevne tiltag til besparelser i vandforbruget lever op til principperne om anvendelse af BAT (se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. forbrug af vand:

3.8.4 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås.

6.3 ENERGI

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

El

El anvendes på ejendommen primært til malkning (malkeroboter) og mælkekøling og kun i begrænset omfang til belysning.

Det årlige elforbrug var i 2006 på 96.560 kW.

Det estimerede merforbrug af el knytter sig til mælkeproduktionen. Det forøgede elforbrug ved 320 køer blev i 2008 beregnet til 193.120 kW, idet mælkeproduktionen blev øget med en faktor 2 i forhold til 2006.

Det faktiske elforbrug i regnskabsåret 2014 er på 212.078 kWh. Herfra skal der fraregnes ca. 5900 kWh til privatforbrug, så det erhvervsmæssige elforbrug er på ca. 206.178 kWh.

Elforbrug i etape 1 forventes forøget med en faktor 1,3 til 268.031 kWh, idet antallet af køer øges fra 320 til 425.

Elforbruget i etape 2 forventes øget med en faktor 2,3 til 474.209 kWh, idet antallet af køer øges fra 320 til 725.

Dieselolie

Det årlige diselforbrug var i 2006 39.136 liter. Diesel anvendes i forbindelse med markdriften, og når grovfoderet håndteres. Størstedelen af diselforbruget knytter sig til markdriften.

Diselforbruget var i regnskabsåret 2014 på 52.093 liter. Markarealet (egne og forpagtede arealer) forventes ikke at stige i etape 1 og 2. Et merforbrug af diesel knytter sig derfor især til den traktordrevne foderblander, som udgør en mindre del af diselforbruget. Der skal blandes mere foder i etape 1 og etape 2 – det skønnede merforbrug er 700 l i step 1 og 2000 l i step 2.

Energibesparende foranstaltninger:

Alle stalde har naturlig ventilation, hvilket ikke bruger energi.

Den største energisluger i kvægproduktionen vil typisk være mælkekøling. På Ø. Pilegård er den nuværende mælketank forsynet med varmepumpe, og da der ikke købes ny tank, vil der fortsat være varmegenindvinding. Hermed sker der varmegenindvinding fra mælkekølingen, som anvendes til opvarmning af stuehus og personalefaciliteter samt brugsvand (opvarmes til 50-75 grader), hvilket er med til at spare el- og varmeudgifter. Med til at sikre optimal drift er, at der gennemføres årlige eftersyn af mælketanken af autoriseret kølefirma, hvor indstillingerne af automatikken tjekkes, og kondensatoren renses. Malkeanlægget får regelmæssige eftersyn for at sikre optimal drift.

Generelt vil den ny teknik og nye maskiner på Ø. Pilegård have et lavere energiforbrug end ældre udgaver i ældre staldanlæg.

Lys i stalden styres med tussørkecelle således, at når det bliver mørkt udenfor, tænder natbelysning i stalden (orienteringslys). Arbejdslys kører på ur for omtrent halvdelen, mens den anden del kan tændes manuelt (kun behov i vinterhalvåret).

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det beskrevne energiforbrug vurderes at ligge på et forventeligt niveau i forhold til bedriftens produktion.

Bornholms Regionskommune vurderer desuden, at der i forbindelse med driften på Ø. Pilegård er gjort tiltag, som vil sikre, at anvendelsen af energi minimeres mest muligt, samtidig med at produktionen kan foregå rentabelt. Kommunen vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Ø. Pilegård i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt (se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår vedr. energi:

- 3.8.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.15.1 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
- 3.15.2 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.15.3 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.15.4 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

6.4 DIVERSE HJÆLPESTOFFER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Handelsgødning

Ø. Pilegård drives konventionelt, og markerne gødes med husdyr- og handelsgødning. Der gødes efter normerne. Handelsgødningen opbevares i foderladen (benævnt 'foderlade' på anlægstegningen).

Pesticider

Pesticider opbevares i aflåst kemikalierum med fast bund. Kemikalierummet er placeret i det tidligere kontor i et hjørne af den gamle kostald (separat rum) i aflåst skab og aflåst rum. I kemikalierummet opbevares kun godkendte midler med dansk etikette. Ved hjælp af listen "Forbudte midler" fra SEGES opdateres viden om ikke-godkendte midler.

Marksprøjten påfyldes og rengøres i marken.

Medicin

Veterinærmedicin opbevares i skab i staldkontoret.

Desinfektions- og rengøringsmidler

Desinfektionsmidler og rengøringsmidler opbevares i staldkontor ved gammel kostald og aldrig i forbindelse med mælketank eller kostald.

Dieseltank

Dieseltank er i maskinhus, hvor den står på fast bund. Eventuelt oliespild fjernes. Påfyldning af dieselolie er i forbindelse med maskinhus. Der er ikke oplag af foder eller halm i maskinhuset.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte hjælpestoffer håndteres forsvarligt, og at der ved overholdelse af de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. råvarer og hjælpestoffer:

3.8.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.

3.17.1 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

7 EMISSIONER, RESTSTOFFER OG GENER FRA ANLÆGGET

I dette kapitel beskrives og vurderes ammoniakemissionen fra anlægget samt omfanget af reststoffer fra produktionen. Desuden behandles mulige gener for omgivelserne som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transport forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 AMMONIAKEMISSION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er foretaget beregning af ammoniaktab fra stalde og lagre i nudrift og ansøgt drift etape 1 og 2 ud fra typen af husdyrholdet, indretning af staldene, fodersammensætningen og opbevaring af husdyrgødningen. Resultatet fremgår af Tabel 9. Beregningerne viser, at ammoniakudledningen i etape 1 vil være 4.540,29 kg N/år, hvilket er mindre end beregnet ved nudrift, mens ammoniakemissionen i etape 2 vil være 7.653,95 kg N, hvilket er en stigning i forhold til nudrift på ca. 2.843 kg N/år.

Tabel 9. Ammoniaktab fra kvægproduktionen før og efter udvidelserne på Ø. Pilegård

	Ammoniaktab i nudrift* (kg N/år)	Ammoniaktab efter udvidelse (kg N/år)	Ændring i ammoniaktab efter udvidelse** (kg N/år)
Etape 1	4.811,21	4.540,29	- 270,92
Etape 1 alternativ***	4.811,21	4.552,11	- 259,10
Etape 2	4.811,21	7.653,95	+2.842,74
Etape 2 alternativ***	4.811,21	7.691,84	+ 2.880,63
Etape 2 med ekstra gyllebeholdere #	4.811,21	med overdækning 7.523,48 uden overdækning 7.758,30	+ 2.712,27 + 2.947,09
Etape 2 alternativ*** med ekstra gyllebeholder ##	4.811,21	med overdækning 7.596,58 uden overdækning 7.830,39	+ 2.786,37 + 3.019,18

* Der regnes med nudrift som godkendt i eksisterende miljøgodkendelse fra 2008. Ammoniaktab ved eksisterende nudrift er beregnet i scenarieskema 83.444, idet det egentlige ansøgningskema er baseret på nudrift pr. 1. januar 2007.

** Ændring i ammoniaktab beregnet i forhold til eksisterende nudrift som beskrevet i ovenstående note.

*** Alternativ består i, at skraber på gangarealer i staldafsnittet 'gammel kostald' erstattes med overdækning af den ældste gyllebeholder 1 kombineret med, at en større andel af dybstrøelsen køres direkte ud (henholdsvis 97 % i etape 1 og 90 % i etape 2).

beregnet i scenarieskema 103287.

beregnet i scenarieskema 103231.

Det er beregnet, at hvis ansøger vælger at erstatte skraber på gangarealer i staldafsnittet 'gammel kostald' med overdækning af den ældste gyllebeholder 1 kombineret med, at en større andel af dybstrøelsen køres direkte ud (97 % i etape 1 og 90 % i etape 2), vil det samlede ammoniaktab i begge etaper være mindre end 1 % større end i hovedansøgningen.

Hvis ansøger gennemfører hovedansøgningen og samtidig opfører en ny overdækket gyllebeholder og opbevarer 100 % af gyllen på Ø. Pilegård, så vil ammoniakemissionen være lavere end i hovedansøgningen. Der er endvidere beregnet, hvad ammoniakemissionen ville være i tilfælde af, at beholderen ikke overdækkes. I så fald vil ammoniakemissionen være ca. 100 kg højere end i hovedansøgningen, hvilket svarer til ca. 1,4 % ekstra.

Det er beregnet for etape 2, at hvis ansøger vælger alternativet (overdækning af den ældste gyllebeholder 1 og 90 % af dybstrøelsen kørt direkte ud), og samtidig opfører en ny overdækket gyllebeholder og opbevarer 100 % af gyllen på Ø. Pilegård, så vil ammoniakemissionen være lavere end i hovedansøgningen. Der er

endvidere beregnet, hvad ammoniakemissionen ville være i tilfælde af, at beholderen ikke overdækkes. I så fald vil ammoniakemissionen være ca. 176 kg højere end i hovedansøgningen.

Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning

Det primære virkemiddel til reduktion af ammoniakemissionen fra anlægget på Ø. Pilegård er den valgte gulvtype. Den eksisterende nyeste kostald er etableret med spaltegulv med gyllekanal med linespil og skraber i gangarealet på spaltegulvet. Tilbygningen til kostalden, som etableres i etape 2, etableres med samme gulvtype og skraber. Skrabning hver 4. time af spalter med kanal og linespil reducerer ifølge Miljøstyrelsens teknologiblad gulvets ammoniakemission med 33 %. Kombinationen af gulvtype og skraber har dermed en ammoniakemission på samme niveau som faste drænedegulve med skraber og ajleafløb, som ifølge Miljøstyrelsens teknologiblad for denne gulvtype samlet reducerer ammoniakemissionen med 50 % i forhold til referencegulvtypen.

I den gamle kostald, som i ansøgt drift anvendes til kvier, etableres der i ansøgt drift robotskraber oven på spalterne i stalden. Gulvtypen er spaltegulv med bagskyl. Ifølge Miljøstyrelsens teknologiblad reducerer skrabning af spaltegulve hver 4. time ammoniakfordampningen med 25 % i forhold til referencegulvtypen.

Der opnås endvidere en reduktion i ammoniakfordampningen ved, at gyllebeholder 2 og 3 overdækkes (beholder 2 er allerede blevet overdækket), ligesom en eventuel gyllebeholder 4 overdækkes.

Alternativ: Ansøger ønsker et alternativ til robotskraber i den gamle kostald. Det er beregnet, at hvis den ældste gyllebeholder (beholder 1) overdækkes, og dette kombineres med, at 90 % af dybstrøelsen produceret på ejendommen køres direkte ud og nedbringes uden oplag i markstak eller på møddingsplads, vil dette have samme ammoniakreducerende effekt som robotskraber i den gamle kostald. Hvis kun etape 1 gennemføres, skal andelen, som køres direkte ud og nedbringes, være 97 %.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter:

1. et krav om begrænsning af ammoniakfordampningen (det generelle reduktionskrav), som gælder for alle husdyrbrug, der skal miljøgodkendes uanset beliggenheden og
2. et krav om maksimal total- eller merdeposition af ammoniak på de ammoniakfølsomme naturområder, der fremgår af husdyrgodkendelseslovens § 7 (er behandlet i afsnit 8.1).

Projektet skal desuden leve op til husdyrgodkendelseslovens krav om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) til forebyggelse og begrænsning af ammoniakfordampningen fra anlægget (se yderligere i kapitel 11).

Det generelle ammoniakreduktionskrav:

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 30 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem defineret som det bedste staldsystem mht. ammoniakfordampning i 2005/2006. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for alle udvidelser samt for stalde, der renoveres, men kan gennemføres som et krav til reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg.

En del af produktionen er imidlertid godkendt i 2008 på baggrund af en ansøgning fra 2007, hvor reduktionskravet kun var på 15 %.

I ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk beregnes kravet med udgangspunkt i, at der for hele udvidelsen gælder et reduktionskrav på 30 %. Idet nudrift i ansøgningen er den gamle nudrift før den eksisterende § 12-miljøgodkendelse, beregnes der et krav på 30 % også for den del af produktionen, som rettelig kun har et krav på 15 %. Reduktionskravet skal derfor beregnes manuelt for at blive korrekt.

De 320 malkekøer i den nyeste, eksisterende kostald er således tidligere godkendt med et reduktionskrav på 15 %, men der regnes nu i ansøgningen med 30 %.

Hvis der regnes med 30 % kravet på de 320 køer, giver dette en tilladt udledning på: $320 \times 7,01 \text{ kg N/år} = 2243,2 \text{ kg N/år}$.

Hvis der regnes med 15 % kravet på de 320 køer, giver dette en tilladt udledning på: $320 \times 9,04 \text{ kg N/år} = 2892,8 \text{ kg N/år}$.

Forskellen er 649,6 kg N/år. Det vil sige, at der kan lægges denne forskel til det niveau som beregnes i ansøgningsskemaet.

Etape 1: Ifølge ansøgningsskemaet (skema 69968) i husdyrgodkendelse.dk er det generelle reduktionskrav (beregnet som 30 %) beregnet til 4.345,10 kg N/år⁸. Hertil kan der som følge af ovenstående beregning lægges 649,6 kg N/år. Herved kan det samlede reduktionskrav, hvor der for de 320 køer kun regnes med et reduktionskrav på 15 %, beregnes til 4.994,70 kg N/år. Idet den samlede udledning fra den ansøgte produktion i etape 1 er beregnet til 4.540,28 kg N/år og dermed mindre, er det generelle reduktionskrav dermed opfyldt.

Beregning for alternativet, hvor skraber på gangarealer i den gamle kostald erstattes af overdækning af gyllebeholder 1 samt direkte udbringning af 97 % af dybstrøelsen (skema nr. 98670) viser, at den samlede udledning er beregnet til 4.552,11 kg N/år, hvorfor kravet også for alternativet er opfyldt.

Etape 2: Ifølge ansøgningsskemaet (skema 78707) i husdyrgodkendelse.dk er det generelle reduktionskrav (beregnet som 30 %) beregnet til 7.372,80 kg N/år⁹. Hertil kan der som følge af ovenstående beregning lægges 649,6 kg N/år. Herved kan det samlede reduktionskrav, hvor der for de 320 køer kun regnes med et reduktionskrav på 15 %, beregnes til 8.022,40 kg N/år. Idet den samlede udledning fra den samlede ansøgte produktion er beregnet til 7.653,93 kg N/år og dermed mindre, er det generelle reduktionskrav dermed opfyldt.

Der er beregnet, at hvis der opføres en ny overdækket gyllebeholder, og 100 % af gyllen opbevares på Ø. Pilegård, vil den samlede ammoniakemission være 7.523,48 kg N/år, hvilket er lavere end i hovedansøgningen. I tilfældet af at beholderen ikke overdækkes, vil ammoniakemissionen være 7.758,30 kg N/år, hvilket er en smule mere end i hovedansøgningen, men mindre end det generelle reduktionskrav på 8.022,40 kg N/år. I begge tilfælde er det generelle reduktionskrav således opfyldt.

Beregning for alternativet, hvor skraber på gangarealer i den gamle kostald erstattes af overdækning af gyllebeholder 1 samt direkte udbringning af 90 % af dybstrøelsen viser, at den samlede udledning er beregnet til 7.691,84 kg N/år, hvorfor kravet også for alternativet er opfyldt.

Der er endvidere lavet beregning for, hvis ansøger i etape 2 vælger alternativet (overdækning af den ældste gyllebeholder 1 og 90 % af dybstrøelsen kørt direkte ud), og samtidig opfører en ny overdækket gyllebeholder og opbevarer 100 % af gyllen på Ø. Pilegård. I dette tilfælde er den samlede ammoniakemission 7.596,58 kg N/år, hvilket er lavere end i hovedansøgningen. I tilfældet af at beholderen ikke overdækkes, vil ammoniakemissionen være 7.830,39 kg N/år, hvilket er mere end det generelle reduktionskrav på 8.022,40 kg N/år. Der stilles derfor vilkår, om at ny gyllebeholder, når denne kombineres med alternativet, skal være overdækket.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår vedr. ammoniakemission:

- 3.4.1 I den eksisterende kostald og i den nye tilbygning til denne skal gulvtypen være etableret som sengestald med spaltegulv med kanal og linespil. Vilkårene 3.4.1.1 – 3.4.1.7 for drift og egenkontrol skal desuden følges.
- 3.5.1 I kostalden (både den eksisterende kostald og den nye tilbygning til denne) samt i stalden 'gammel kostald' skal der anvendes robotskraber. Vilkårene 3.5.1.1 – 3.5.1.8 for drift og egenkontrol skal desuden følges. Anvendelse af robotskraber i 'gammel kostald' kan dog udelades, hvis vilkårene 3.6.1 og 3.7.1 i stedet følges.

⁸ Beregnet som den samlede udledning på 4.540,28 kg N/år minus den yderligere reduktion, som ifølge husdyrgodkendelse.dk er nødvendig for at opfylde kravet, på 195,18 kg N/år, hvilket giver 4.345,10 kg N/år.

⁹ Beregnet som den samlede udledning på 7.653,93 kg N/år minus den yderligere reduktion, som ifølge husdyrgodkendelse.dk er nødvendig for at opfylde kravet, på 281,13 kg N/år, hvilket giver 7.372,80 kg N/år.

- 3.6.1 Gyllebeholder 2 og gyllebeholder 3 skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt. Hvis der ikke etableres skraber i gangarealer i 'gammel kostald' (jf. vilkår 3.5.1), skal også gyllebeholder 1 og en eventuel gyllebeholder 4 forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.7.1 Hvis der ikke etableres skraber i gangarealer i 'gammel kostald' (jf. vilkår 3.5.1), skal andelen af dybstrøelse, der udbringes direkte på husdyrbrugets arealer fra staldafsnit med dybstrøelse, som minimum være 90 % af den samlede mængde dybstrøelse. Gennemføres kun etape 1, skal andelen være minimum 97 %.

7.2 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I beregningen af lugtemissionen fra Ø. Pilegård og den nødvendige geneafstand til forskellige typer af beboelser indgår den maksimale staldbelægning i eksisterende kostald, ungdyrstalde, kalvehytter og i etape 2 den nye forlængelse af kostalden og den nye kalvestald. Der er regnet med, at alle dyr er på stald året rundt.

Nærmeste enkeltbolig er Kuregårdsvej 5 (Thorupgård), som er beliggende ca. 80 meter fra nærmeste staldbygning på Ø. Pilegård efter udvidelsen. Ejendommen er uden landbrugspligt. Nærmeste byzone er Klemensker ca. 1,7 km vest for anlægget på Ø. Pilegård. Nærmeste samlede bebyggelse er ligeledes Klemensker. Nærmeste sommerhusområde ligger mere end 6 km nord for anlægget på Ø. Pilegård. Nærmeste område i landzone, som i lokalplaner er udlagt til boligformål, blandet bolig eller erhverv er et område udlagt til helårsbeboelse umiddelbart syd for byzonen ved Klemensker ca. 2,6 km sydvest for anlægget på Ø. Pilegård.

Der ligger ingen andre staldanlæg med 75 DE eller mere henholdsvis 300 m eller 100 m fra nærmeste samlede beboelse/sommerhusområde/byzone eller nærmeste nabobeboelse.

Lugtberegningen i ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenekriteriet for anlægget på Ø. Pilegård er overholdt både i etape 1 og etape 2, fordi der hverken ligger byzone, sommerhusområde, samlet bebyggelse eller nabobeboelser inden for 1,2 gange lugtgeneafstanden (se nedenstående Tabel 10 og Tabel 11).

Tabel 10. Resultat af lugtberegning for etape 1 med beregnede geneafstande til forskellige områder

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
+ Kuregårdsvej 5	0	FMK	119,93	76,14	119,93	76,14	251,22	Ja	Ja
+ Splitsgård Huse	0	NY	365,33	156,53	365,33	156,53	1.017,12	Ja	Ja
+ Klemensker	0	NY	537,32	211,37	537,32	211,37	1.879,56	Ja	Ja

Tabel 11. Resultat af lugtberegning for etape 2 med beregnede geneafstande til forskellige områder

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
+ Kuregårdsvej 5	0	FMK	63,46	51,53	63,46	51,53	179,61	Nej	Ja
+ Klemensker	0	NY	637,42	156,53	637,42	156,53	1.865,73	Ja	Ja
+ Klemensker	0	NY	859,82	211,37	859,82	211,37	1.885,16	Ja	Ja

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldventilation. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaringsanlæg og fra udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne men reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

På baggrund af de indtastede oplysninger i ansøgningssystemet om dyretype, den maksimale belægning og staldsystemet i de enkelte staldafsnit er det beregnet, hvilken afstand der som minimum skal være fra lugtkilden til boliger i de forskellige områdetyper, for at de definerede genekriterier er overholdt (se Tabel 10 og Tabel 11 i "Miljøteknisk redegørelse").

Geneafstandene er beregnet ved hjælp af både Miljøstyrelsens standardiserede OML-spredningsmodel (Ny lugtvejledning for husdyrbrug) og FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002). Beregningen er baseret på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper
- En spredningsmodel
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed
- Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden.

Systemet viser ved endt beregning det resultat, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg. For Ø. Pilegård angiver FMK-modellen den længste geneafstand i forhold til enkeltbolig og den nye lugtberegningsmodel den længste geneafstand i forhold til samlet bebyggelse og byzone, hvorfor det er disse afstande, der vil være gældende.

Uanset beregningsmetode skal staldanlæg, som er placeret længere væk end 1,2 gange geneafstanden, ikke indgå i lugtberegningen. Det elektroniske ansøgningssystem bortskreener automatisk sådanne anlæg ved lugtberegningen, og den vægtede gennemsnitsafstand angives i tabellen til 0.

Samlet set vurderes der ikke at være kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Ø. Pilegård, da der er forholdsvis langt til andre ejendomme med et væsentligt husdyrhold. Derfor vurderer Bornholms Regionskommune, at de nærmeste naboer ikke vil blive udsat for lugtgener, som overstiger et acceptabelt niveau.

Der kan dog forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med omrøring og udbringning af husdyrgødning. Der køres normalt ikke husdyrgødning ud om søndagen eller helligdage.

Generne i forbindelse med udkørsel forventes desuden ikke at blive øget som følge af udvidelsen på Ø. Pilegård, fordi den forøgede mængde produceret husdyrgødning vil blive leveret til Biokraft A/S.

På overfladen af den ene gyllebeholder, som i ansøgt drift vil være uden overdækning, skal det lovpligtige flydelag etableres hurtigt efter omrøring og efterfølgende opretholdes. De to andre gyllebeholdere er overdækket med teltoverdækning. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at naboerne ikke vil være generet af lugt fra gyllebeholderne.

Ved overholdelse af den i afsnit 7.6 beskrevne renholdelse af foderlagre og stalde, forventes der heller ikke at opstå lugtproblemer med dårlig ensilage.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lugt:

- 3.1.4 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener udenfor ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.
- 3.9.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

7.3 STØJ

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Støjkilder og driftsperioder

Støjkilder i forhold til naboer udgøres af:

- maskinstøj i forbindelse med markarbejde,
- spredning af fast møg og gyllekørsel/spredning (forår og efterår),
- gyllepumpe (1 gang/uge),
- foderblanding (to gange dagligt).
- motorstøj ved udmugning af dybstrøelsen (1-2 gange årligt).

Støjkilder i forhold til ansatte og ejer udgøres herudover af vakuumpumper, kompressor, højtryksspuling, minilæsser samt håndtering af dyr m.v. Kornvalse kører bag lukket port og støjer ikke meget, så det høres næsten ikke selv på ejendommen.

Da alle stalde har naturlig ventilation, er der ingen støj fra ventilationsanlæg. Der vil ikke forekomme støj fra korntørreri, idet et sådan ikke findes på ejendommen (kornet opbevares i en gastæt silo).

Tiltag mod støjkilder

Støjniveauet vil ikke blive højere efter udvidelsen end før. Maskinstøj i forbindelse med fodring, foderblanding og gylle- og møgspredning vil umiddelbart forekomme i længere tid, men det kompenseres i høj grad af nye maskiner og teknik med større kapacitet. Ved nyindkøb bliver lydsvage maskiner vægtet højt samt udførelse af afskærmning/afkapsling.

Foderblanding er dagligt forekommende, og støjpåvirkningen mindskes ved rationel placering af foderlade og ensilage, så arbejdstiden kan holdes på 1-3 timer dagligt. Foderblanding vil typisk foregå inden for almindelig arbejdstid. Foderblanding sker i foderlade (benævnt 'foderlade' på anlægningstegning).

Støj fra gylle- og møgkørsel og fra markarbejde mindskes ved at vedligeholde maskiner og tage hensyn til omkringboende ved at få arbejdet udført hurtigt og effektivt.

Kompressor og vacuumpumpe til malkeanlægget står indendørs i teknikrum i malkestald/servicebygning. Anlægget kommer til at køre mere, idet der med vil være mere malketid men ikke ekstra vasketid. Anlægget høres ikke meget selv på ejendommen.

Der vil ved de ønskede udvidelser komme flere transporter til og fra gården, idet der vil være øget transport af gylle og grovfoder. Disse transporter vil for en stor dels vedkommende foregå inden for normal arbejdstid, men i travle så- og høstperioder vil der foregå kørsel i store dele af døgnet, hvilket sker for at få udført så meget af markarbejdet som muligt, mens vejret er optimalt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Ø. Pilegård overholder Miljøstyrelsens faste støjgrænser. Støjkilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Ved placering af malkeanlæg og de tekniske installationer hertil inden døre er der taget hensyn til en daglig støjkilde ved produktionen. Malkestald er endvidere placeret i den nordlige del af staldanlægget længst væk fra nærmeste nabo, hvorfor malkelægget ikke vurderes at give støjgener for naboer.

Maskinstøj i forbindelse med bl.a. læsning af ensilage fra ensilageplansiloer til foderblanding vil forekomme i længere tid men begrænses til det nødvendige og sker normalt inden for normal arbejdstid. Selve foderblanding sker indendørs.

Det vurderes på denne baggrund, at produktionsanlægget ikke giver anledning til væsentlige støjgener for omkringboende.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Trafikken til og fra Ø. Pilegård går dels fra Centralvej ad privatvej og dels fra Kuregårdsvej ad ny privatvej. Nærmeste nabo på Kuregårdsvej 5 vil formodentlig bemærke den øgede transportaktivitet forbundet med udvidelsen på Ø. Pilegård. Den øgede transport vurderes dog ikke at ville give uacceptable støjgener udover det, der må accepteres som nabo til en landbrugsbedrift.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støj:

- 3.11.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Maksimalt tilladte støjniveau			
Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid*
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi**	Kl. 22.00-07.00	55	

* Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden.

** Maksimalværdierne af støjniveauet må om natten ikke overstige 55 dB(A) på opholdsarealer ved nærliggende nabobeboelser.

- 3.11.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.11.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industri-støj.
- 3.11.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 3.15.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at lade anlægget køre om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

7.4 STØV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

De hyppigste støvkilder er generelt

- halm og håndtering af halm
- kørsel med maskiner på interne kørselsveje i tørt vejr og
- støv fra dyrene
- valsning af korn

På Ø. Pilegård støver valsning af korn ikke, fordi det kommer fra gastæt silo, så det har en fugtighed på 16-18 %. Støv fra håndtering af halm og støv fra dyr er minimalt, og eventuelle støvgener kommer i forbindelse med kørsel på interne kørselsveje.

Ejer og ansatte kan mindske eventuelle interne støvgener ved at bære støvværn, f.eks. hvis støvende halm skal håndteres. Generelt er der et stort luftrumfang i staldene i forhold til antallet af dyr, og den naturlige ventilation giver en god luftgennemstrømning. Derfor opleves luften i staldene at være god og uden støvgener.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at produktionen på Ø. Pilegård ikke vil medføre væsentlige støvgener for omgivelserne. Færdsel på interne transportveje omkring bygningerne i tørre perioder vurderes kun at give meget lokal støvudvikling, som på grund af afstanden til naboer ikke vurderes at ville give gener. Der henvises til god landmandspraksis, at al transport til og fra ejendommen for at begrænse støvgener skal foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på ejendommen planlægges, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Teknik og Miljø har desuden i juli 2015 fremsendt en henstilling til alle lastbilchauffører hos Biokraft A/S, som transporterer gylle mellem Biokraft A/S og de enkelte landbrugsejendomme på Bornholm, om at sænke hastigheden på de private grusveje, således at støvgener i forbindelse med kørslen mindskes.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støv:

3.12.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

7.5 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er lys på gavlen på nordsiden af foderladen (bruges næsten aldrig), vestgavlen af kvie/kostald, vestgavlen af maskinhuset og østsiden af gl. kostald (bruges næsten aldrig) og ved teknikrummet (sidebygning til ny kostald). Alle lyskilder styres manuelt bort set fra lyset ved teknikrummet, som er et orienteringslys, som styres ved tussmørke censor.

Læsning af foder foregår ved ensilagepladsen (blanding indendørs), hvor der ved behov er arbejdslys på traktorer, læssemaskine og foderblander.

I både den gamle kvie/kostald, gamle kostald og i den nye kostald vil der hovedsageligt være naturlig belysning om sommeren og til dels kunstig belysning, hvis lysintensiteten er for lav. Der vil desuden i sommerhalvåret på stille dage være åbne sider i den nye kostald på grund af gardinerne. Om vinteren vil der hovedsageligt være kunstig belysning i ca. 8 timer dagligt. Lyset er reguleret for at sikre optimal mælkeproduktion samt reproduktion. De oplyste kostalde vil kunne anes i mørke og i vinterhalvåret af naboer og forbipasserende, men lysintensiteten vurderes ikke at kunne virke blændende eller ubehagelig.

Lys sidder helt oppe under taget, så det kan ikke ses over gardinerne. Der er ingen lysplader i taget.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at anvendelse af lys i staldene og uden for de anførte bygninger på Ø. Pilegård ikke vil medføre lysgener for naboer eller trafikanter på Centralvej eller Kuregårdsvej eller være i strid med de landskabelige hensyn, da anlægget ligger mere end 200 m fra nærmeste vej og minimum 100 m fra nærmeste nabo, som endvidere er godt afskærmet af diverse bevoksninger. Endvidere er det begrænset, hvor meget den nye stald vil kunne ses fra offentlig vej, idet den set fra Centralvej ligger skærmet bag eksisterende bygninger og set fra Kuregårdsvej skærmes af træbevoksning omkring naboejendommen mod syd/sydpøst og det stigende terræn øst for ejendommen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.6 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Generelt er renholdelse en vigtig faktor i skadedyrsbekæmpelsen. Foderspild, gammelt foder og frasorteret foder fjernes fra foderkrybber, fodergange og lagre. Regelmæssig rengøring med højtryksspuling, afvaskning eller grundig skrabning og fejning holder fluer, mus og rotter på afstand.

Der er indgået en 5-årig aftale med firmaet Antisemex om rottebekæmpelse inkl. fire tilsyn om året samt efter behov. Der er opsat 52 rottekasser rundt om alle bygningerne. Ensilage og især majsensilage tiltrækker rotter, og derfor er der også placeret rottekasser omkring plansiloen. Det sker, at man har en markstak som buffer. Eventuelle markstakke placeres så vidt muligt væk fra vandløb, grøfter, brakmarker eller andre tilholdssteder for rotter. Hund og katte holdes blandt andet som rotte- og musebekæmpere, samtidig med, at man er opmærksomme på, at deres ekskrementer ikke forurener foderet.

Fluegener forebygges ved god staldhygiejne, hvor rester af gødning og foder fjernes dagligt. Køerne får flue-repellant påført på ryggen (Flusan), og der strøs hydratkalk i kalvehytterne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for, hvorledes fluer og andre skadedyr vil blive bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at overholdes vilkårene 3.17.1 og 3.17.2 i denne miljøgodkendelse, burde der ikke opstå fluegener og problemer med skadedyr.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluer og skadedyr:

- 3.13.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer i Skadedyrlaboratoriets vejledninger. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.13.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

7.7 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der forekommer transport af forskellig vis i forbindelse med produktionen. Der skelnes mellem intern transport på ejendommen og ekstern transport, som er transport til eller fra ejendommen.

Til- og frakørsel til ejendommen foregår dels via den 300 m lange privatvej fra Centralvej og til Ø. Pilegård og dels via den nye privatvej på ca. 170 m fra Kuregårdsvej til Ø. Pilegård.

Eksterne og større interne transportveje er indtegnet på anlægstegningen i Bilag 1.

Intern transport

Den interne transport består især af indtransport af græs og maj til ensilagesiloerne, indtransport af halm efter høst og indtransport af korn til kornsiloer. Græsset slås ca. 3 gange årligt i henholdsvis maj, juli og september. Majs høsten én gang årligt i september/oktober. Kornet høstes i august/september, hvor halmen også køres ind. I høstperioden køres ofte også i aften- og eventuelt nattimerne, fordi "høsten skal i hus" inden nedbør.

Alt foder, korn og halm opbevares på Ø. Pilegård, inkl. eventuelle markstakke, som anlægges ude på Ø. Pilegårds marker.

Ekstern transport

Al kørsel til og fra Ø. Pilegård har ind til for ca. et siden foregået ad privatvejen fra Centralvej og til Ø. Pilegård. Der er etableret en ny privatvej til arbejdskørsel, som går øst for Thorupgård og ud til Kuregårdsvej. Denne tilkørselsvej vil især blive brugt til gyllekørsel og indtransport af græs og majs til ensilagesiloerne.

Mælken afhentes hver anden dag. Dette er uændret også efter udvidelsen til etape 1 og etape 2. I alt 183 gange pr år.

Indkøbt foder leveres med lastbil: Sojaskrå ca. hver anden måned, roepiller ca. hver 4. måned, kraftfoder til automaterne ca. 1 gang om måneden, rapsskrå ca. hver anden måned. I alt ved nudrift ca. 27 transporter om året. Kørsel med indkøbt foder forventes kun at øges i mindre grad, da lastbilen laster større mængder.

Der leveres dieselolie hver 3. måned og hver 3. uge i sæsonen med meget markarbejde. Der leveres handelsgødning til ejendommen 2 gange om året.

Der køres grovfoder/ensilage hjem til ejendommen fra markerne. Antallet af disse transporter vil stige med antal køer. Antal transport skønnes ved nudrift at være ca. 350, som forventes øges til henholdsvis ca. 400 og 650 i etape 1 og 2.

Korn køres i høst fra markerne hjem til den gastætte silo på ejendommen. Der køres med 18 ton pr. læs. Skønnet antal transporter ved nudrift er 15, hvilket forventes at stige til 18 i etape 1 og 25 i etape 2, hvor en del af kornet vil være indkøbt.

Der køres ved høst halm hjem til ejendommen fra markerne. Det skønnes, at der ved nudrift køres ca. 75 læs hjem, og at dette tal vil stige til ca. 100 læs i etape 1 og ca. 140 læs i etape 2.

Tyrekalve til opfødning sælges og bliver afhentet ca. hver 2. måned. Slagtekøer bliver afhentet ca. 1 gang hver måned. I alt ca. 18 transporter. Dette forventes uændret efter udvidelsen, idet lastbilen blot medtager flere dyr.

Døde dyr lægges under kadaverkappe på spalter afhentes her af DAKA efter behov (nu sydøst for gyllebeholderne, DAKA afhenter via ny vej).

Gyllekørsel foregår i foråret (februar - maj) for ca. 80 - 90 % af gyllen og i efteråret (september til oktober) for ca. 10 - 20 % af gyllen. Gyllen køres ud med egen gyllevogn. Tidligere kunne gyllevognen laste 15 tons/kørsel. I dag køres med gyllevogn, som kan laste 25 tons/kørsel. Ved nuværende drift skal ca. 400 læs gylle køres ud årligt. Det er i afsnit 5.4 beregnet, at der i etape 1 vil være ca. 10.517 m³ og i etape 2 ca. 8.959 m³, som skal udbringes fra ejendommen eller køres til gyllebeholderen på Splitsgård og udbringes herfra. Ved kørsel med 25 tons pr. kørsel giver dette i etape 1 ca. 421 og i etape 2 ca. 358 kørsler. Dog vil den del af gyllen, som skal udbringes på arealerne ved Gudhjem (Helligdomsvej 5), blive kørt hertil i lastvogn, som skal laste 36 tons, hvorfor det samlede antal transporter reelt vil være lidt mindre.

Ca. 65 % af det faste mæg køres direkte fra stald til udbringning på marken. Det sker hovedsagligt om efteråret. Resten lægges på møddingsplads eller i markstak og køres ud herfra. Maskinstationen tager sig af dette arbejde, og vognene kan laste ca. 36 tons/kørsel mod tidligere ca. 20 tons/kørsel. Det er i afsnit 5.4 beskrevet, at der i etape 1 vil være ca. 1.086 tons og i etape 2 ca. 2.036 tons dybstrøelse/kalvemæg, som skal udbringes direkte fra stald eller fra markstak eller møddingsplads. Ved kørsel med 36 tons pr. kørsel giver dette i etape 1 ca. 30 og i etape 2 ca. 57 kørsler.

Biokraft afhenter gylle i lastbil, som kan laste 36 tons. Gylle til Biokraft forventes afhentet 1-2 gange ugentligt, men hvor der i etape 2 køres flere gange på afhentningsdagen. Det er i afsnit 5.4 beregnet, at der i etape 1 vil være ca. 2.935 m³ og i etape 2 ca. 12.361 m³, som skal køres til Biokraft. Ved kørsel med 36 tons pr. kørsel giver dette i etape 1 ca. 82 og i etape 2 ca. 343 kørsler.

Hvis al gylle, som kan udbringes på bedriftens arealer, sendes til Biokraft A/S og modtages retur som afgasset gylle, vil i etape 1 hele produktionen på 11.713 m³ blive hentet af Biokraft, hvilket vil være 325 kørsler. Det er i afsnit 5.4 beskrevet, at der i scenariet i etape 1 vil blive leveret ca. 3.701 m³ afgasset gylle tilbage. Dette vil for formodentlig være i samme lastbiler, som henter gylle, hvorfor det ikke giver anledning til ekstra

kørsler. Men idet det er beregnet, at det fylder 1.961 m³ mere end tilsvarende mængde kvæggylle som rågylle, vil der være ca. 78 ekstra kørsler med gylleudbringning i forhold til rågylle. Samlet vil scenariet derfor betyde, at hvis al gylle til udbringning byttes til afgasset gylle vil der samlet være ca. 824 (325+421+78) transporter af gylle, hvor der, hvis der ikke byttes gylle, samlet vil være ca. 503 (421+82) kørsler.

Tilsvarende kan det for etape 2 beregnes, at hvis al gylle, som kan udbri0nges på bedriftens arealer, sendes til Biokraft A/S og modtages retur som afgasset gylle, vil i etape 2 hele produktionen på 19.581 m³ blive hentet af Biokraft, hvilket vil være 544 kørsler. Det er i afsnit 5.4 beskrevet, at der i scenariet i etape 2 vil blive leveret ca. 3.348 m³ afgasset gylle tilbage. Dette vil for formodentlig være i samme lastbiler, som henter gylle, hvorfor det ikke giver anledning til ekstra kørsler. Men idet det er beregnet, at det fylder 1.618 m³ mere end tilsvarende mængde kvæggylle som rågylle, vil der være ca. 65 ekstra kørsler med gylleudbringning i forhold til rågylle. Samlet vil scenariet derfor betyde, at hvis al gylle til udbringning byttes til afgasset gylle vil der samlet være ca. 967 (544+358+65) transporter af gylle, hvor der, hvis der ikke byttes gylle, samlet vil være ca. 701 (358+343) kørsler.

Antallet af tunge transporter pr. år til og fra Ø. Pilegård er i nedenstående tabel angivet som forventet og i cirka-tal. Det skal understreges, at der kan være stor variation og stor usikkerhed forbundet med tallene.

Tabel 12. Forventede antal tunge transporter til og fra Ø. Pilegård før og efter udvidelser opgjort i transporter/år samt ændring i forhold til nudrift

Type transport	Nudrift	Efter udvidelse (etape 1)	Ændring ift. nudrift	Efter udvidelse (etape 2)	Ændring ift. nudrift
Dyr fra ejendommen til opfedning (tyre-kalve)	6	6	0	6	0
Dyr til slagteri	12	12	0	12	0
Døde dyr til Daka – efter behov	ca. 15	ca. 20	+ ca. 5	ca. 30	+ ca. 15
Diesel til ejendommen	4	5	+ 1	6	+ 2
Mælk til mejeri	183	183	0	183	0
Dybstrøelse til udspreddning på udbringningsarealer	53	30	- 23	57	+ 4
Gylle til udbringningsarealer	400	421	+ 21	358	- 42
Husdyrgødning til Biokraft A/S	60	82	+ 22	343	+283
Indkøbt gødning til ejendommen	2	2	0	2	0
Grovfoder/ensilage til ejendommen (hjemtransport)	Ca. 350	Ca. 400	+ 50	Ca. 650	+ 300
Krafftoder/roepiller/sojaskrå til ejendommen	27	30	+ 3	35	+ 8
Korn i høst til gastæt silo	15	18	+ 3	25	+ 10
Halm til ejendommen - høstkørsel	Ca. 75	Ca. 100	+ 25	Ca. 140	+ 65
Total	1.202	1.309	+ 107	1.847	+ 645
Eksempel hvor rågylle byttes til afgasset gylle fra Biokraft A/S – ekstra kørsel til Biokraft og til udbringningsarealer ift. udgangspunktet ovenfor		321		266	
Total med afgasset gylle		1.630		2.113	

Den ovenstående beskrivelse af transport vil hovedsagligt foregå inden for normal arbejdstid på hverdage. Gylleudkørsel til arealerne ved Gudhjem (Helligdomsvej 5) vil komme til at berøre Rø, som det tætteste beboede område. Gyllen transporteres med lastbil (36 tons/kørsel) til Helligdomsvej 5.

Generelt forventes støjniveauet fra transport ikke øget, men der vil være transportstøj oftere, idet der vil blive flere transporter, særligt afhentning af husdyrgødning til Biokraft A/S og udbringning af husdyrgødning til udbringningsarealerne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Tabel 12 viser skønnede transporter. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindende, når det ikke er angivet som et vilkår. I forbindelse med udvidelsen stiger antallet af transporter til og fra ejendommen med ca. 9 % i etape 1 og 54 % i etape 2 (begge set i forhold til nudrift) især som følge af bl.a. et større behov for flytning af gylle og grovfoder.

Da Ø. Pilegård ikke ligger i nærheden af tættere bebyggede områder, vurderer Bornholms Regionskommune, at omfanget af transporter til og fra Ø. Pilegård efter udvidelsen ikke vil påvirke tættere bebyggede områder i væsentlig grad. Der er på Centralvej ingen nabobeboelser beliggende i umiddelbar nærhed af ejendommen, mens der på Kuregårdsvej ligger flere nabobeboelser i nærheden af den nye privatvej fra Ø. Pilegård, som vil kunne registrere til og fra ejendommen ad denne vej. Dette gælder især nabobeboelserne på Kuregårdsvej 5 og Kuregårdsvej 10 (som anvendes som sommerhus). Transporten ad denne vej udgøres primært af gyllekørsel og kørsel af majs og græs til ejendommen.

Det vurderes, at udvidelsen ikke vil give anledning til støjgener for omkringboende, som er udover det, som beboere af boliger i landzonen må acceptere som forbundet med at være nabo til et landbrug.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

7.8 RESTVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Spildevand kommer især fra vask af malkestald, vask af mælketank og tankrum og vask af malkestald. Rengøring af nuværende malkestald og mælketank giver ca. 1.200 m³ vaskevand årligt, som afledes til gylletank. Dette tal forventes ikke at stige i forbindelse med udvidelsen, idet malkeanlæggene ikke vaskes flere gange end før, selv om der malkes flere køer.

Der er toilet og bad i den nye kostald. Spildevandet ledes til septiktank.

Ensilagestakkene dækkes til med plast i forbindelse med indlagring af ensilagen. Afløb dækkes også, således at rent regnvand, som falder på den tildækkede ensilagesilo, ikke går i gyllebeholderen. Når ensilagesiloen afdækkes, og opfodring starter, løber eventuelt saftafløb, iblandet regnvand, i afløb og videre til gyllebeholder 1. Når ensilagebeholderen er tom og rengjort, tildækkes afløb, så rent regnvand ikke ledes til gyllebeholderen. Der tages hul på én ensilagesilo med majsensilage og én ensilagesilo med græs ad gangen.

Ansøger skønner således, at der kun ledes regnvand og eventuel ensilagesaft til gyllebeholderen ca. 6 mdr. om året fra ensilagesiloerne.

Samlet areal med ensilagesiloer inkl. randbelægning er efter etape 2 beregnet til 3.780 m². Der regnes med en årlig gennemsnitlig nedbør på ca. 600 mm. Det kan herudfra beregnes, at der årligt ledes 1.134 m³ regn-

vand/ensilagesaft til gyllebeholder¹⁰. Ind til den nye ensilageplansilo etableres, er arealet samlet ca. 2.580 m², og mængden af regnvand/ensilagesaft herfra til gyllebeholder kan beregnes til ca. 774 m³.

Møddingsaft fra den nye møddingsplads (etape 2) ledes til gyllebeholder. Mængden er beregnet til 118 m³ (beregnet som (14 m x 14 m x 600 mm).

Mængder af restvand fra produktionen på Ø. Pilegård er opgjort i Tabel 13.

Tabel 13. Skønnede mængder af restvand fra husdyrproduktionen på Ø. Pilegård

Restvand (m ³)	Nudrift	Etape 1	Etape 2
Vask af malkeanlæg, mælketank, tankrum og stald*	1200	1200	1200
Vask af maskiner/redskaber/foderblander/læssemaskine	10	10	10
Ensilagesaft og vand fra ensilageplads	774	774	1.134
Møddingsaft og vand fra møddingssted	-	-	118
I alt	1.984	1.984	2.462

Bortledning af restvand

Vandspild og vaskevand fra vask af stalde, kalvehytter, malkeanlæg og mælketank ledes til gyllebeholder. Overfladevand og eventuel ensilagesaft fra ensilagesiloer og møddingsaft fra møddingsplads ledes ligeledes til gyllebeholder.

Spildevand fra toilet og bad i staldbygning ledes sammen med husspildevand til et minirensningsanlæg beliggende ved det nordvestlige hjørne af malkestalden. Der er tagrender på ca. 80-90 % af de eksisterende bygninger, og det opsamlede tagvand bortledes i rørledning. Såvel det rensede spildevand som tagvand ledes gennem et lavtliggende areal nord for stalden til recipienten, som er et rørlagt vandløb med forbindelse til Muleby Å, der forløber ca. 330 m nord for ejendommens bygninger. Vandet finder vej hertil gennem dels åbne grøfter og dræn. Tagvand fra nye stalde vil blive behandlet på tilsvarende måde.

Der er ingen vaskeplads på ejendommen. Sprøjter og traktorer, som har været anvendt til udbringning af plantebeskyttelsesmidler, rengøres hovedsageligt i marken. På Splitsgård, Splitsgårdsvej 12, er der en gammel møddingsplads, som bruges som vaskeplads. Den nye møddingsplads på Ø. Pilegård vil eventuelt også blive anvendt som vaskeplads.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ansøger har redegjort for, at sanitært spildevand fra toilet- og badefaciliteter for personalet i staldbygningen ikke afledes til gyllebeholder.

Der er redegjort for, at rengøring af traktorer og sprøjter hovedsageligt sker i marken. Møddingsplads på Ø. Pilegård kan anvendes som vaskeplads, idet der er afløb til gyllebeholder, og idet pladsen overholder afstandskravene i vaskepladsbekendtgørelsen.

Som beskrevet i afsnit 5.4 "Produktion og opbevaring af husdyrgødning" er det beregnet, at kapaciteten i ejendommens opbevaringsanlæg er tilstrækkelig til at kunne rumme de givne mængder husdyrgødning og restvand i ansøgt drift. Bornholms Regionskommune vurderer, at håndteringen af de beskrevne mængder restvand inkl. regnvand sker i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, således at der ikke sker væsentlig påvirkning af omgivelserne.

Desuden vurderes det, at risikoen for tilledning af forurenende stoffer som olie- og pesticidrester til opbevaringsanlæggene er begrænset, idet der kun i begrænset grad vaskes maskiner på ejendommen.

¹⁰ Samlet areal med ensilagesiloer inkl. randbelægning: 1.380 m² (3 mindre køresiloer) + 2.400 m² (2 store køresiloer) = 3.780 m² x 0,6 m³ (årlig gns. nedbør på Bornholm) x 6 mdr./12mdr = 1.134 m³ til gyllebeholder.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. restvand:

- 3.14.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 3.14.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne for husdyrgødning i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (Bek. nr. 594 af 4. maj 2015 med senere ændringer).
- 3.14.3 Vaskevand fra rengøring af stalde skal opsamles i separat beholder og må herefter anvendes i overensstemmelse med bestemmelserne for spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen.
- 3.14.4 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet forinden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.
- 3.14.5 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

7.9 AFFALD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Følgende typer generelt affald med tilhørende ISAG-koder (Informationssystem for Affald og Genanvendelse) forekommer på Ø. Pilegård:

- 19.00 Forbrændingseget
- 50.00 Papir og pap
- 51.00 Glas
- 52.00 Plast

Af farligt affald med EAK-koder (Europæiske Affaldskatalog) forekommer:

- 02.01.10 Metal
- 02.01.02 Animalske vævsdele
- 02.01.09 Landbrugskemikalieaffald

Fast affald

Der er på Ø. Pilegård aftale om affaldscontainere fra BOFA, hvori plastik, pap, rengjort emballage og papir opsamles og afhentes. Jern- og metalfald afhentes af Bornholms Produkthandel, med hvem der også er aftale om container. Tegl, eternitplader, isolering, malede murbrokker, imprægneret træ og lignende afleveres til BOFA's containerplads i Rønne.

Dæk bruges til afdækning af ensilage og markstakke med dybstrøelse. Rene stenbyggematerialer bruges til interne veje og fyld.

Olie og kemikalieaffald

Spildolie opsamles i lukket beholder og afhentes af oliefirma én gang årligt af Fugato. Indtil afhentning står den lukkede beholder overdækket på fast bund i maskinhuset.

Der er meget sjældent rester af kemikalier; findes de, opbevares de sammen med de øvrige bekæmpelsesmidler i et aflukket kemikalierum indtil aflevering til affaldsstation.

Medicin

Der findes ligeledes meget sjældent medicinrester; findes de, afleveres de til dyrlægen. Indtil da opbevares medicinrester sammen med anden medicin samlet i aflåst skab på kontoret, hvor kontaminering med mælken ikke er mulig.

Animalsk affald

Mængden af døde køer har på Ø. Pilegård generelt ligget på ca. 3 %. Ved nudrift udgør antal døde køer ca. 11 køer. I etape 1 forventes ca. 14 og i etape 2 ca. 22. Mængden af dødfødte kalve ligger på ca. 4 %. Der er ca. 15 døde i nudrift, og der forventes ca. 18 og ca. 30 henholdsvis i etape 1 og 2 (hvilket er højt sat). Der er normalt meget få døde kvier (kun 1-2-3 om året).

Hver gang kreaturer og kalve tilbydes nye stalde som led i en løbende udvikling af bedriften, forventes procentdelen af døde dyr at falde (fra et i forvejen lavt niveau), fordi nye stalde er optimeret i forhold til nyeste viden om dyrenes behov.

Døde dyr afhentes til destruktion af Daka Proteins, Buldregårdsvej 2, Nyker, 3700 Rønne. Selvdøde og/eller aflivede dyr lægges på fast bund bestående af gamle betonspalter og overdækkes ind til afhentning. Dyrene ligger skærmede imellem plansiloerne og foderladen og kan ikke ses/lugtes af naboer eller forbigående på landevejen. Døde dyr afhentes på hverdage inden for et døgn. Holdeplads for mælketankbil og for lastbil fra Daka er ikke sammenfaldende.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med hensyn til affaldshåndtering vurderer Bornholms Regionskommune, at overholdes nedenstående vilkår (3.20.1 - 3.20.7, 3.21.1 og 3.21.3) vil driften af Ø. Pilegård ikke medføre gener. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. affald:

- 3.16.1 Arealer omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
- 3.16.2 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.16.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S' affaldsregulativ (haveaffald).
- 3.16.4 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.16.5 Bekendtgørelse nr. 558 af 1. juni 2011 (bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr) har følgende præcisering af, hvordan døde dyr skal opbevares: Indtil afhentning skal døde produktionsdyr opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr og under sådanne forhold at opbevaringen ikke udgør risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr. Opbevaringsfaciliteten skal være placeret ved fast tilkørselsvej.
- 3.16.6 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.
- 3.16.7 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.
- 3.17.1 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.
- 3.17.3 Rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

8 PRODUKTIONENS MILJØPÅVIRKNING

I dette kapitel beskrives og vurderes, i hvor høj grad ammoniak fra anlægget og udbringningsarealerne påvirker beskyttet natur og sårbare arter. Desuden beskrives og vurderes påvirkningen af overfladevand og grundvand pga. tab af kvælstof og fosfor fra driften af markerne.

8.1 AMMONIAKDEPOSITION-PÅVIRKNING AF NATUR OG BILAG IV-ARTER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ammoniakdeposition fra anlægget

Ammoniakdepositionen til naturområder i nærheden af Ø. Pilegård, som betegnes kategori 1-, 2- og 3-natur samt § 3-udpegede søer, er beregnet for produktionsændringerne i etape 2. Da ammoniakemissionen for ændringerne i etape 1 er væsentligt mindre, er det ikke nødvendigt at lave beregningerne for etape 1. Resultatet af beregningerne ses i Tabel 14.

Tabel 14. Beregnet ammoniakdeposition på kategori 1-, 2- og 3-natur omkring Ø. Pilegård samt på søer beliggende inden for 300 m for hovedansøgningen etape 2. Fra husdyrgodkendelse.dk (ansøgningsschema 78707).

Opret naturpunkt							
	Navn	Kategori ▲	Opretter	Kumulation	Ruhed	Merdeposition [kgN]	Totaldeposition [kgN]
	Natura 2000	1	Myndighed	Nul ejendomme	Mk	+0,0	0,0
	§ 7 natur	2	Ansøger	Nul ejendomme	S	+0,1	0,1
	Skov I	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+2,1	3,0
	Skov II	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+0,8	1,3
	Skov III	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+0,3	0,5
	Skov IV	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+1,0	1,4
	Mose I	3	Ansøger	Nul ejendomme	Mk	+1,0	1,5
	Overdrev II	3	Ansøger	Nul ejendomme	Mk	+0,6	0,9
	Sø	3	Myndighed	Nul ejendomme	V	+2,5	3,7
	Skov V	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+3,4	4,5
	Skov VI	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+4,8	6,5
	Skov VII	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+1,5	2,1
	Skov VIII	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+1,0	1,5
	Sø Kuregård	3	Myndighed	To eller flere ejendomme	V	+0,6	0,9
	Skov IX	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+1,8	2,4
	Skov X	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+1,2	1,7

Søer er i skemaet benævnt kategori 3-natur. I henhold til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug omfatter kategori 3-natur ikke søer. Af programtekniske grunde og for at kunne foretage beregning af ammoniakdeposition til søer, er den medtaget under denne kategori.

Det er endvidere beregnet (i scenarieskema 103287), at hvis der opføres en ny overdækket gyllebeholder, og 100 % af gyllen opbevares på Ø. Pilegård, vil depositionsniveauet i alle naturpunkter være det samme eller 0,1 kg N/ha/år mindre end i hovedansøgningen. I tilfælde af, at beholderen ikke overdækkes, vil deposi-

tionsniveauet i naturpunkterne være det samme eller 0,1 kg N/ha/år højere end i hovedansøgningen, på nær naturpunktet sø, hvor der vil være en øgning i totaldepositionen på 0,5 kg N/ha/år til i alt 4,2 kg N/ha/år.

Der er tilsvarende lavet beregninger af ammoniakdeposition for alternativet, hvor skraber på gangarealer i gammel kostald erstattes med overdækning af gyllebeholder 1 samt direkte udbringning af en større del af dybstrøelsen. Beregningerne (skema 98668) viser samme depositionsniveau eller 0,1 kg N/ha/år lavere end i hovedansøgningen for alle naturpunkter.

Der er endvidere lavet beregning for (i scenarioskema 103231), hvis ansøger i etape 2 vælger alternativet (overdækning af den ældste gyllebeholder 1 og 90 % af dybstrøelsen kørt direkte ud), og samtidig opfører en ny overdækket gyllebeholder og opbevarer 100 % af gyllen på Ø. Pilegård. I dette tilfælde vil depositionsniveauet i alle naturpunkter være det samme eller maksimalt 0,1 kg N/ha/år højere end i hovedansøgningen. Der er stillet vilkår om, at en eventuel ny beholder i kombination med alternativet skal være overdækket, hvorfor det ikke er nødvendigt at beregne ammoniakdepositionen for tilfældet, hvor den ikke overdækkes.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. I disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Husdyrproduktion kan give anledning til udslip af ammoniak og kan derfor påvirke især næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, udbringningsmetode, renholdelse m.v.

Beskyttelsesniveau ved ammoniakfølsomme naturområder:

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition.

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

**0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.*

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Ø. Pilegård

Kategori 1-natur:

Nærmeste kategori 1-natur er beliggende i Natura 2000-område nr. 210 'Spællinge Ådal, Døndal og Helligdomsklipperne' (Habitatområde H159) ca. 3 km nord for Ø. Pilegård. Totaldepositionen fra anlægget på Ø. Pilegård til området er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 0,0 kg N/ha/år eller 0,1 kg N/ha/år i alternativer. Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 1-natur er dermed overholdt.

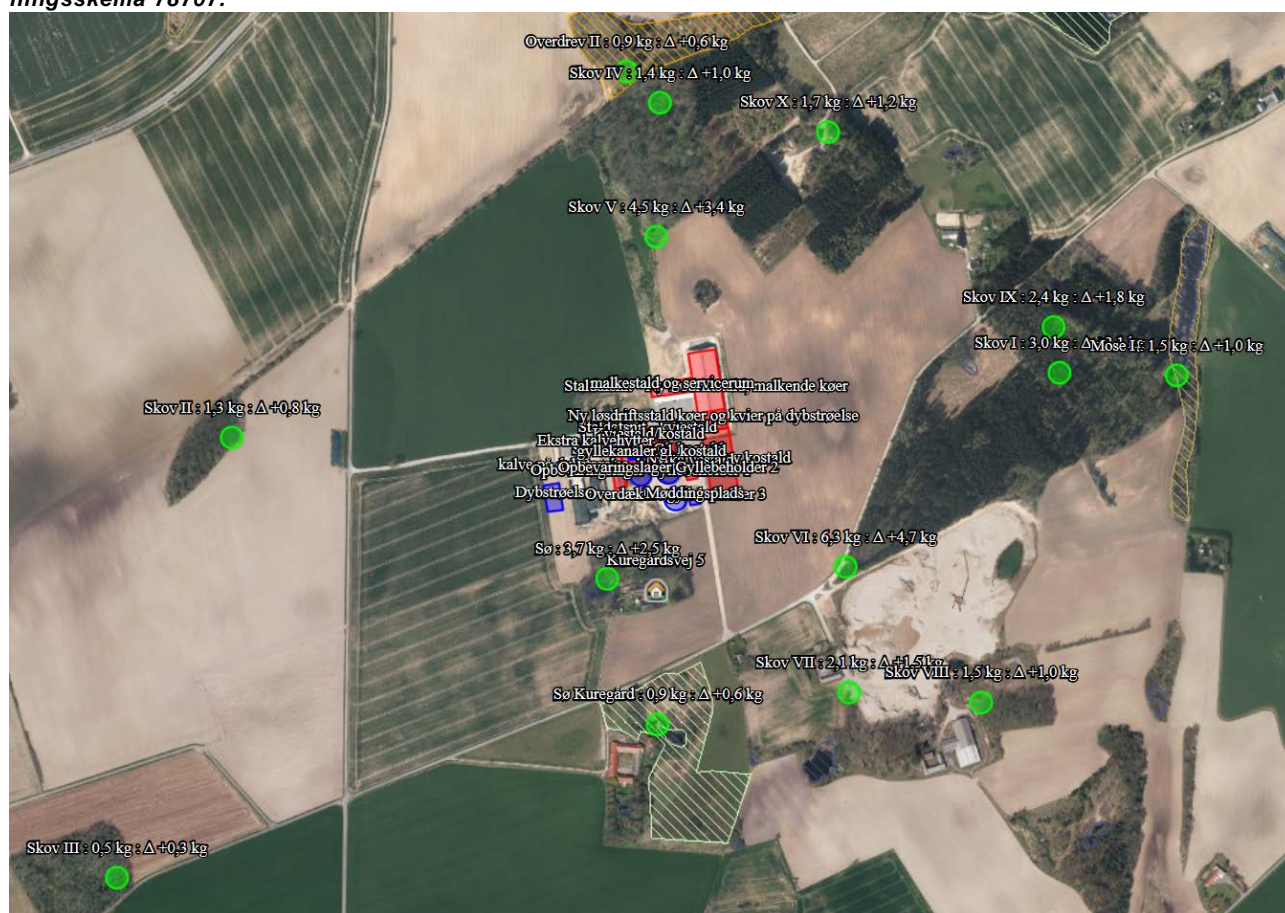
Kategori 2-natur:

Nærmeste kategori 2-natur, som husdyrgodkendelse beregner til, er et overdrevsareal beliggende ca. 2,4 km nordøst for Ø. Pilegård. Totaldepositionen fra anlægget til arealet er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 0,1 kg N/ha/år, og merdepositionen er beregnet til 0,1 kg N/ha/år. Imidlertid er der tale om en fejl i kortværket. Nærmeste kategori 2-natur er således et overdrev på 4,6 ha, som er beliggende ca. 3,3 km nordøst for Ø. Pilegård. Det vil sige i samme retning som det, der beregnes til i husdyrgodkendelse.dk, blot lidt længere væk. Total- og merdepositionen til dette overdrev vil derfor være den samme eller mindre end til det overdrev, der er beregnet til i husdyrgodkendelse.dk. Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år og er dermed overholdt.

Kategori 3-natur:

Kategori 3-natur er § 3-beskyttede heder, overdrev og moser samt ammoniakfølsomme skove, hvor kommunen ud fra en konkret vurdering af områdets naturkvalitet og status i f.eks. kommuneplanen kan stille krav om en maksimal merdeposition på ned til 1,0 kg N/ha/år. Merdepositionen beregnes i forhold til den godkendte drift pr. 1. januar 2007.

Figur 10. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Ø. Pilegård. Fra husdyrgodkendelse.dk ansøgningskema 78707.

Nærmeste beskyttede kategori 3-natur er et overdrev beliggende ca. 350 m nord for Ø. Pilegård. Totaldepositionen til dette er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til maksimalt 0,9 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen udgør 0,6 kg N/ha/år. Ca. 600 m øst for Ø. Pilegård er der en mose. Totaldepositionen til denne er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til maksimalt 1,5 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen udgør 1,0 kg N/ha/år. Da merdepositionen til begge arealer ikke overstiger 1 kg N/ha/år, er kravet til maksimal merdeposition på et kategori 3-naturareal overholdt. I alternativer kan merdepositionen til mosen komme op på 1,1 kg N/ha/år, mens totaldepositionen fortsat er beregnet til 1,5 kg N/ha/år. Merdepositionen overstiger dermed marginalt 1 kg N/ha/år, men da totaldepositionen ikke øges i forhold til hovedansøgningen, er det Bornholms Regionskommune, at der ikke skal stilles yderligere krav i forhold til mosen i forbindelse med valg af beskrevne alternativer.

Omkring Ø. Pilegård ligger mange småskove, som er udpeget som potentielt ammoniakfølsomme skove. Skovene nord for, øst for og sydøst for Ø. Pilegård får alle merdepositioner på mere end 1 kg N/ha/år, når dette beregnes i forhold til nudrift pr. 1. januar 2007, mens skovene vest og sydvest for Ø. Pilegård ikke belastes med merdepositioner over 1 kg N/ha/år.

Bornholms Regionskommune skal derfor for skovene nord, øst og sydøst for Ø. Pilegård foretage en vurdering af, om der reelt er tale om ammoniakfølsomme skove, og hvilken merbelastning over 1 kg N/ha/år, der i så fald kan tillades til skoven.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 gælder følgende:

En skov er ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), eller*
- *der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

Hvis skoven ud fra disse kriterier er at betragte som kategori 3-natur, skal kommunen afklare, om området er en del af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Som grundlag for denne afklaring skal kommunen iflg. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 inddrage alle fire følgende kriterier:

- *det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,*
- *om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,*
- *det aktuelle naturområdes naturkvalitet og*
- *kvælstofbidrag til området fra andre kilder (f.eks. markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødeskes.*

Det fremgår endvidere, at *'kriterierne skal inddrages med henblik på, at kommunalbestyrelsen for naturområder med særlige regionale og lokale naturinteresser alene stiller krav til en maksimal N-merdeposition, hvis området er omfattet af en af de ovennævnte udpegninger i kommuneplanen, er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, områderne modtager fra andre kilder.'*

Skoven nord for Ø. Pilegård

Ud fra de historiske kort ses det, at der har været skov på det meste af arealet tilbage mindst til 1880'erne, og den nordlige del af markeret med "lang skovkontinuitet" på Miljøstyrelsens kort, hvorfor der i hvert fald på denne del har været skov i minimum 200 år.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 skal en skov defineres som ammoniakfølsom skov eller kategori 3-natur, når blot et af kriterierne er opfyldt. I hvert fald den nordlige del af skoven må derfor ud fra alderskriteriet defineres som kategori 3-natur, mens det samme muligvis er tilfældet for den sydlige del af skoven.

Bornholms Regionskommune besøgte skoven den 10. april 2015. De østlige dele af skoven består af beplantninger af nåletræer (lærk, sitka og rødgran) i forskellige aldre. Den vestlige del af skoven er blandet løvskov bestående af bl.a. ask, hassel, fuglekirsebær, rødæl, bøg og almindelig eg. Den fugtige del af skoven

langs det lille vandløb i skovens vestlige side kan formodentlig karakteriseres som habitatnaturtypen 91E0 Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld.

Samlet vurderes det, at den vestlige del af skoven, som domineres af løvtræ, er en gammel skov med en gammel skovjordbund – en af de bornholmske bondeskove. Skove med en lang kontinuitet som de gamle bondeskove har en historie og en artssammensætning, som ofte gør dem værd at værne om som naturtype. Der er dog ikke fundet naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove. Det kan dog ikke udelukkes, at der kan findes arter fra denne liste ved en besigtigelse senere på sæsonen. Nåletræsbevoksningerne vurderes at have en relativt lav naturkvalitet uden særlige beskyttelsesinteresser.

Det er på denne baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at den vestlige del, som domineres af løvtræ, er at betragte som kategori 3-natur, mens de østlige dele af skoven, som består af forskellige nåletræskulturer, ikke er at betragte som kategori 3-natur.

Status i kommuneplanen, fredning, naturplejeindsats m.v.

Skoven er omfattet af en udpegning som særligt naturområde, som omfatter alle fredsskove, § 3-arealer, fredede arealer, Natura 2000-områder m.v.

Arealet er fredsskov. Området er ikke fredet og ikke omfattet af nogen handleplan for naturpleje.

Skovens naturkvalitet

Skovtypen med ask og rødæl er en defineret skovudviklingstype i naturnær skovdrift og beskrives i den forbindelse blandt andet som den potentielt mest artsrige i Danmark (J. Bo Larsen, 2005). Habitatnaturtypen 91E0 Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld er en prioriteret naturtype i Natura 2000-sammenhæng.

Løvskoven nord for Ø. Pilegård er karakteriseret ved en lang driftshistorie og kontinuitet og en nuværende drift i form af plukhugst. Jordbunden er muldbund. Skoven fremtræder generelt ikke meget næringspåvirket, dog er der i nogle områder brombær og hindbær. Der er spredte forekomster af dødt ved og væltede træer i skoven, men der formodes ikke at være en stor forekomst af laver og svampe og andre organismer tilknyttet dødt ved.

Der er ikke på besigtigelsestidspunktet fundet naturskovindikerende eller gammelskovsarter eller andre særligt sjældne arter, men det kan ikke udelukkes, at der kunne findes sådanne ved en senere besigtigelse.

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder

Baggrundsbelastningen for skoven er 12,9 kg N/ha/år (tal på Danmarks Miljøportal). Fraregnes den belastning fra Ø. Pilegård i nudrift (her nudrift som pr. 1. januar 2007), som ellers er indregnet i baggrundsdepositionen, fås en baggrundsdeposition på 12,2 kg N/ha/år. Når dette tal lægges sammen med merdepositionen fra den ansøgte produktion på Ø. Pilegård i forhold til nudrift pr. 1. januar 2007, fås totaldepositionen for området. Det er på denne måde beregnet, at den sydligste del af skoven vil modtage en totaldeposition på ca. 16,7 kg N/ha/år, mens totaldepositionen længere nord i skoven vil være ca. 13,6 kg N/ha/år. Depositionen falder med afstand fra Ø. Pilegård. Merdepositionen er beregnet til henholdsvis 3,4 og 1,0 kg N/ha/år i de to punkter.

Konklusion

Skoven nord for Ø. Pilegård er ikke beskyttet i kommuneplanen eller målsat udover, at det er fredsskov, hvilket dog ikke beskytter skoven mod for eksempel rydning og genplantning eventuelt med andre arter.

Skoven vurderes ud fra artssammensætningen at have en moderat til god naturværdi. Jordbunden er muldbund. Skoven påvirkes i forvejen af ammoniakdeposition fra baggrundsbelastning og i begrænset grad af ammoniak fra Ø. Pilegård i nudrift samt af ammoniak fra udbragt gylle på markerne, der grænser op til skoven.

Den ansøgte udvidelse af produktionen vil påvirke skoven tættest på bygningerne med en merdeposition på op til 3,4 kg N/ha/år.

Bornholms Regionskommune vurderer, at skoven ligesom andre bornholmske bondeskove er af lokal naturmæssig værdi, men at skoven ved Ø. Pilegård ikke vurderes at rumme *særlige* regionale og lokale naturinteresser. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke er tale om et særligt tilfælde, hvor der er grundlag for at fastsætte skærpede vilkår om at nedbringe ammoniakdepositionen i forhold til skoven.

Skoven øst for Ø. Pilegård

Ud fra de historiske kort ses det, at der ikke har været skov på arealet i 200 år. På videnskabernes selskabskort fra 1805 er det ikke muligt at identificere skoven. Dette kort er dog heller ikke særlig præcist. På kortet fra 1883-87 ses det, at der på daværende tidspunkt var lyngsignatur på en del af arealet og hvid signatur for kulturarealer på en del af arealet, men ikke skov. På kortet fra 1930'erne er der lyng og skov i den østlige del af arealet, og den vestlige del har hvid signatur for kulturareal. På kortet fra 1970'erne er hele arealet blevet skov bort set fra den østligste del. Af miljøministeriets webgis-side med digitale naturkort er arealet ikke udpeget som et areal, hvor der har været skov i minimum 200 år.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der ikke har været skov på arealet i størrelsesorden 200 år og ligeledes, at skoven ikke er vokset frem af sig selv på et naturareal, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode på 200 år. Dog kan det for den østlige del af skoven (som ses på kortet fra 1930'erne) ikke udelukkes, at skoven er vokset frem på tidligere lyngarealer.

Bornholms Regionskommune har tidligere besigtiget skoven. Den vestlige del af skoven består af plantede nåletræsbevoksninger, overvejende højstammet rødgran med islæt af løvtræer og skovfyr, og der er ikke registreret naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove.

Det er på den baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at den vestlige del af skoven ikke er kategori 3-natur, og at der derfor ikke kan eller skal stilles yderligere krav om at nedbringe ammoniakdepositionen til skoven.

Den østlige del af skoven kan imidlertid ud fra kortmaterialet som beskrevet være vokset frem af sig selv på tidligere naturareal, som ikke har været dyrket. Nedenfor vurderes den østlige del af skoven derfor mere indgående.

Status i kommuneplanen, fredning, naturplejeindsats m.v.

Skoven er omfattet af en udpegning som særligt naturområde, som omfatter alle fredsskove, § 3-arealer, fredede arealer, Natura 2000-områder m.v.

Arealet er fredsskov. Området er ikke fredet og ikke omfattet af nogen handleplan for naturpleje.

Skovens naturkvalitet

I skoven er der en tidligere grusgrav. Skoven består af rødgran med islæt af løvtræer og skovfyr. Bornholms Regionskommune har tidligere (2005) besigtiget arealet, hvor der blev registreret en del overdrevsarter samt de mere sjældne arter bakke-svovlrod og sump-hullæbe. Bakke-svovlrod blev registreret på bar og sandet jord i den tidligere grusgrav og sump-hullæbe i et fugtigt lille strøg i skoven. På grund af fundet af disse to arter, blev området af regionskommunen på daværende tidspunkt registreret som 'højt målsat natur'. Der er ikke registreret naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove. Området vurderes ikke som værende omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som beskyttet natur.

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder

Det er beregnet (beregningsspunkt I), at den østlige del af skoven vil modtage en merdeposition på maksimalt ca. 2,1 kg N/ha/år og en totaldeposition på maksimalt ca. 3,0 kg N/ha/år. Baggrundsdepositionen er i dette område 14,4 kg N/ha/år (tal på Danmarks Miljøportal). Den maksimale totaldeposition til skoven kan deraf beregnes til 17,4 kg N/ha/år. Der er endvidere beregnet ammoniakdeposition til yderkanten af det område, som er registreret som 'højt målsat' (beregningsspunkt IX). Hertil beregnes en merdeposition på 1,8 kg N/ha/år og en totaldeposition på 2,4 kg N/ha/år.

Konklusion

Selv om der tidligere er registreret sjældne arter i området, vurderer Bornholms Regionskommune ikke, at der er tale om en særligt værdifuld skovnaturtype. Idet meget af skoven er plantet, er der heller ikke tale om, at den skov, der er på arealet i dag, er vokset frem af sig selv på et tidligere naturareal, selv om der er nogle mindre områder, hvor skoven formodentlig er naturligt fremgroet.

På den baggrund er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke skal stilles yderligere krav om at nedbringe ammoniakdepositionen til skoven øst for Ø. Pilegård.

Skov sydøst for Ø. Pilegård

Der er tale om en lille skov. Skoven fremgår af historiske kort fra 1880'erne og fra 1930'erne som nåleskov. På Videnskabernes Selskabskort fra 1805 er der ikke skovsignatur på arealet, men da terrænet er kuperet, har det muligvis aldrig været dyrket. Det er beregnet (beregningsspunkt VII), at den nordligste del af skoven vil modtage en merdeposition på maksimalt ca. 1,5 kg N/ha/år og en totaldeposition på maksimalt ca. 2,0 kg N/ha/år. Baggrundsdepositionen er i dette område 14,4 kg N/ha/år (tal på Danmarks Miljøportal). Den maksimale totaldeposition til skoven kan deraf beregnes til 16,5 kg N/ha/år.

Skoven ligger imidlertid til dels i og til dels syd for en aktiv grusgrav, og fredsskovspligten er blevet ophævet på de nordligste dele af skoven, for at der kan indvindes grus. Dele af skoven er således allerede ryddet, og mere vil blive ryddet i takt med, at grusgravningen udvides. Der er derfor indsat et ekstra beregningsspunkt for at beregne ammoniakdeposition til den resterende del af skoven, som er omfattet af udpegningen som potentielt ammoniakfølsom, men som stadig er underlagt fredsskovspligt. Det er beregnet (beregningsspunkt VIII), at denne del af skoven vil modtage en merdeposition på maksimalt ca. 1,0 kg N/ha/år og en totaldeposition på maksimalt ca. 1,5 kg N/ha/år.

Idet der ikke er tale om en merdeposition større end 1,0 kg N/ha/år, kan der ikke stilles yderligere krav om at nedbringe ammoniakdepositionen til skoven.

Det er på ovenstående baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at den planlagte udvidelse på Ø. Pilegård ikke vil påvirke naturindholdet på lokaliteter omkring ejendommen væsentligt eller medføre forringelser i tilstanden for kvælstoffølsomme naturområder.

Påvirkning af naturområder i nærheden af udbringningsarealerne

Ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal til et naturområde er i udpræget grad et lokalt fænomen, som især afhænger af afstanden mellem udbringningsarealet og naturområdet samt husdyrgødningstype og udbringningsteknik.

Afgørende for, om udbringning af husdyrgødning fører til tilstandsændringer i nærliggende naturområder, er ammoniakpåvirkningens størrelse. Hvis den ansøgte udbringning af husdyrgødning indebærer en ammoniakpåvirkning over 1 kg N pr. ha pr. år, kan det føre til tilstandsændringer. Hvis ammoniakpåvirkningen er under 1 kg N pr. ha pr. år, vil den ansøgte udbringning ifølge tilgængelig viden næppe føre til tilstandsændringer i områdets naturindhold.

Ifølge Miljøstyrelsens "Vejledning om miljøregulering af husdyrhold" vil der ved slangeudlægning af ubehandlet kvæggylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 20 meter. Hvis kvæggyllen nedbringes hurtigt, nedfældes, eller der anvendes forsuret gylle, vil påvirkningen selv tæt på naturområder være langt under 1 kg N/ha. Ved udbringning af afgasset gylle vil der ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter. I forhold til fast husdyrgødning vurderer Miljøstyrelsen, at der kun ved udbringning af gødning på meget store udbringningsarealer oven på en afgrøde, hvor der ikke sker nedbringning af gødningen i jorden hurtigt efter udkørsel, eventuelt vil kunne konstateres påvirkning på over 1 kg N/ha udover 100 m.

Det fremgår endvidere, at "hvis de nærliggende naturarealer ikke ligger inden for et Natura 2000-område eller indeholder yngle- og rasteområder for bilag IV-arter, vil det således i de fleste tilfælde ikke være nødvendigt at stille skærpede krav". Påvirkning på Natura 2000-områder og bilag IV-arter er beskrevet i afsnittene herunder. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v., sikrer tilstrækkeligt imod ammoniakpåvirkning af øvrige naturområder.

Det er på denne baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at udbringning af gylle og fast gødning fra Ø. Pilegård generelt ikke vil påvirke lokaliteter og deres naturindhold i nærheden af udbringningsarealerne væsentligt. Se nærmere redegørelse for påvirkning af Natura 2000-områder og bilag IV-arter herunder.

Med den ændrede husdyrbruglov (lov nr. 204 af 28/02/2017) skal kommunen efter 2. marts endvidere ikke længere stille vilkår, der vedrører arealerne. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Ifølge § 7 i bekendtgørelse nr. 1828 af 16. december 2015 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) skal der, før der træffes afgørelse i en sag om miljøgodkendelse af husdyrbrug, foretages en vurdering af, om projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Som beskrevet under "Kategori 1-natur" ovenfor, er nærmeste Natura 2000-område Natura 2000-område nr. 210 'Spællinge Ådal, Døndal og Helligdomsklipperne' (Habitatområde H159), som er beliggende ca. 3 km nord for Ø. Pilegård.

Natura 2000-området påvirkes med en beregnet total ammoniakdeposition på 0,0 kg N/ha/år fra produktionen på Ø. Pilegård. Der er således ingen påvirkning på dette område. Ingen af udbringningsarealerne ligger i Natura 2000-områder. Ingen af udbringningsarealerne er beliggende tættere end 1 km på Natura 2000-områder.

Som beskrevet i afsnittet ovenfor vil der ved udbringning af ubehandlet kvæggylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra eventuelt de nærmeste 20 meter og fra afgasset gylle ikke udover de nærmeste 10 m. Udbringning af kvæggylle på Ø. Pilegårds udbringningsarealer vil således ikke påvirke udpeget natur i Natura 2000-områder.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, hverken fra produktionsanlæggene eller fra udbringningsarealerne.

Med den ændrede husdyrbruglov (lov nr. 204 af 28/02/2017) skal kommunen efter 2. marts endvidere ikke længere stille vilkår, der vedrører arealerne. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler.

Påvirkning af bilag IV-arter

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 11, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at *"Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."*

Inden for 300 m fra produktionsanlæggene på Ø. Pilegård ligger en beskyttet sø ca. 80 m syd for anlæggene ved Ø. Pilegård (sø ved Thorupgård) og en anden beskyttet sø ca. 280 m syd for anlæggene på Ø. Pilegård (sø ved Kuregård).

I nærheden af Ø. Pilegård er der tidligere blevet registreret bilag IV-arten løvfrø i en markoversvømmelse ca. 125 m øst for den nye kostald. Denne oversvømmelse var ikke beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og eksisterer ikke mere. Endvidere er der tidligere (2003) registreret løvfrø i søen ved Kuregård ca. 280 m syd for Ø. Pilegårds sydligste bygningsanlæg. Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til, om der stadig forekommer løvfrø i søen og har heller ikke kendskab til, om der forekommer bilag IV-arter i søen ved Thorupgård. Begge søer kan imidlertid potentielt udgøre levesteder for bilag IV-arter som padde herunder blandt andet løvfrø.

Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til forekomst af andre bilag IV-arter eller andre særligt beskyttede arter i området omkring Ø. Pilegård. Andre arter omfattet af bilag IV såsom padde, markfirben og

flagermus kan dog have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealerne i området omkring anlæg og udbringningsarealer, herunder søer og skove i området.

Der er beregnet ammoniakdeposition til søer beliggende nærmere end 300 m fra Ø. Pilegård. Til søen ved Thorupgård syd for Ø. Pilegård er der beregnet en merdeposition på 2,5 kg N/ha/år og en totaldeposition på 3,7 kg N/ha/år, og til søen ved Kuregård syd for Ø. Pilegård er der beregnet en merdeposition på 0,6 kg N/ha/år og en totaldeposition på 0,9 kg N/ha/år (se Tabel 16 under "Miljøteknisk redegørelse" i begyndelsen af afsnittet). I tilfælde af ansøgers valg af beskrevne alternativer, kan depositionen til søen ved Thorupgård komme op på 2,9 kg N/ha/år i merdeposition og 4,2 kg N/ha/år i totaldeposition. Merbidrag på under 1 kg N/ha/år vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten.

Bornholms Regionskommune har tidligere besøgt søen ved Thorupgård, som er en træomkranset dam ved en gård. Søen vurderes ud fra den registrerede vegetation som værende næringsrig.

Der er ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. I habitatdirektivet er søer inddelt i fem typer. Af disse er de fire næringsfattige søtyper med fastsatte tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år, og den femte er næringsrige søer og vandhuller, som der ikke er fastsat tålegrænser for (naturtype 3150). Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, og naturtypen næringsrige søer og vandhuller omfatter de fleste danske småsøer og vandhuller.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at idet der er tale om i en forvejen næringsrig sø, vil det atmosfæriske kvælstofbidrag fra produktionen på Ø. Pilegård ikke medføre en væsentlig ændring i lokalitetens tilstand, og at der på den baggrund ikke er behov for at stille skærpede vilkår.

Der er endvidere ud fra Bornholms Regionskommunes oplysninger registreret løvfrøer på to lokaliteter på eller tæt på udbringningsarealerne, men idet der er tale om arealer, som i forvejen anvendes til udbringning af husdyrgødning, vurderes det ansøgte ikke at give anledning til en merpåvirkning af disse lokaliteter.

Der er flere andre steder små søer/vandhuller, som kan være potentielle levesteder for Bilag IV-arter, beliggende tæt på udbringningsarealerne.

Der er for hovedparten tale om udbringningsarealer, som allerede anvendes til udbringning af husdyrgødning i nudrift, hvorfor der ikke vurderes at ske nogen væsentlig ekstra påvirkning i forhold til nudrift ved ansøgt drift.

Det er endvidere Miljøstyrelsens vurdering, at der for rågylle fra kvæg ikke vil være påvirkninger på over 1 kg N/ha uden for de nærmeste 20 m fra udbringning.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at en eventuel merpåvirkning gennem ammoniakdeposition til søerne vil være så begrænset, at den ikke vil udgøre en væsentlig påvirkning.

Endvidere er det kommunens vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v., sikrer tilstrækkeligt imod, at der sker overfladeafstrømning af gylle fra udbringning til beskyttede naturområder som bl.a. søer og åer.

Hvis ansøger senere vælger at udbringe afgasset gylle i stedet for rågylle, vil det kunne betyde et mindre ammoniaktab, fordi afgasset gylle normalt er tyndere end rågylle og derved trænger hurtigere ned i jorden.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet set, at bilag IV-arter og deres yngle- og rasteområder ikke trues af den ansøgte udvidelse.

Med den ændrede husdyrbruglov (lov nr. 204 af 28/02/2017) skal kommunen efter 2. marts endvidere ikke længere stille vilkår, der vedrører arealerne. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

8.2 KVÆLSTOF OG FOSFOR TIL OVERFLADEVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I ansøgningssystemet er det opgjort, hvordan bedriftens 238,24 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer er sammensat med hensyn til antal hektar beliggende inden for hhv. nitrat- og fosforklasser samt udpegede nitratfølsomme indvindingsområder.

Tabel 15. Oversigt over klassificering af udbringningsarealerne

Ejerforhold	I alt (ha)	I nitratklasse 0 (ha)	I nitratklasse 1 (ha)	I nitratfølsomt indvindingsområde eller indsatsplanområde	I fosforklasse 0 (ha)
Ejet/forpagtede arealer	238,24	238,24	0,00	0	238,24

Nitrat til overfladevand

Som det fremgår af Tabel 15, er ingen af Ø. Pilegårds udbringningsarealer beliggende i område udpeget som nitratklasse 1. I Nitratklasse 1 må der som udgangspunkt ikke tildeles mere end 85 % af den husdyrgødningsmængde, som de generelle harmoniregler giver mulighed for (1,7 DE/ha eller 2,3 DE/ha for kvægbrug), eller der skal vælges andre projektilpasninger, der nedsætter udvaskningen af kvælstof tilsvarende.

Fosforbelastning af overfladevand

Som det fremgår af Tabel 15, er alle Ø. Pilegårds udbringningsarealer beliggende i område udpeget som fosforklasse 0, hvilket vil sige, at ingen af udbringningsarealerne er beliggende i områder, der afvander til Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Produktionen på Ø. Pilegård påvirker miljøet med kvælstof og fosfor fra husdyrgødningen, men ingen af bedriftens udbringningsarealer er beliggende i områder med nitratklasse eller fosforklasse, hvor der er skærpede krav vedr. kvælstof og fosfor til overfladevand.

Med den ændrede husdyrbruglov (lov nr. 204 af 28/02/2017) skal kommunen efter 2. marts ikke længere stille vilkår, der vedrører arealerne. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. påvirkning af overfladevand med næringsstoffer.

8.3 KVÆLSTOF TIL GRUNDVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

7,64 ha af det dyrkede markareal tilknyttet produktionen på Ø. Pilegård er beliggende i et nitratfølsomt indvindingsområde. Af denne grund har ansøger valgt ikke at anvende arealerne beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde til udbringning af husdyrgødning. Det drejer sig om dele af mark 1-0 og dele af mark 6-0, som derfor ikke indgår som udbringningsareal i miljøgodkendelsen. Herved er der ikke nogen af bedriftens udbringningsarealer, som er beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde.

Figur 11 Dyrkede arealer beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde ved Centralvej/ Kuregårdsvej/ Æggebjergvej.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med den ændrede husdyrbruglov (lov nr. 204 af 28/02/2017) skal kommunen efter 2. marts imidlertid ikke længere stille vilkår, der vedrører arealerne. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler.

Bornholms Regionskommune stiller derfor ikke vilkår om, at ansøger ikke må anvende arealerne beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde til udbringning af husdyrgødning.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. kvælstof til grundvand.

9 RISICI – DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette kapitel beskrives mulige risici for uheld, der kan føre til forurening af overflade- og grundvand, jord og luft samt skade på mennesker, dyr og planter.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mulige driftsforstyrrelser og uheld:

De mulige risici på Ø. Pilegård centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med gylle, pesticider, rengøringsmidler, veterinærmedicin, olie/diesel eller ensilagesaft samt spild af gylle og tilsvinning af jord og veje i forbindelse med transport.

Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder og ved omladning til gyllevogn. Derudover kan der ske udslip ved lækage ved påkørsel eller ved tæring af beholderen.

Fra markstakke med fast gødning er der risiko for forurening af overfladevand med møddingssaft.

Fra eventuelle markstakke med ensilage er der risiko for forurening med ensilagesaft.

Der er risiko for punktforurening med olie, pesticider, rengøringsmidler og veterinærmedicin.

Minimering af risiko for uheld

Gylle

Alle gyllebeholdere er forsynet med dykket indløb. Overpumpning fra stald til gyllebeholder sker under overvågning.

På Ø. Pilegård udbringes gylle op til ca. 3 km med egne vogne. Der er kran på gyllevogn med overløbsrør til tanken (føres ned med kranen), og der kan derfor ikke ske overløb ved overpumpning. Flytning af gylle over længere afstande sker med lastbil.

Der tilsættes en kop rapsolie ved påfyldning af gyllevognen for at undgå, at gyllen skummer over.

Gylletankene er underlagt lovpligtig kontrol og kontrolleres hyppigt visuelt, og der føres logbog.

Pesticider

Marksprøjte vaskes i marken og restbeholdning af sprøjtevæske fortyndes grundigt og udsprøjtes i marken. Bekæmpelsesmidler og eventuelle kemikalierester opbevares i et aflukket kemikalierum ind til anvendelse eller aflevering til affaldsstation. Ejere og medarbejdere er uddannet til at anvende/håndtere midlerne, idet alle har sprøjtecertifikat.

Rengøringsmidler

Surt og basisk rengøringsmiddel til malkeanlæg opbevares i teknikrummet, hvor der kun er afløb til gyllekanaler. Der anvendes kun lukkede tromler til det hele (der føres en slange ned i tromlen, hvorfra anlægget selv fuldautomatisk henter midlet). Der anvendes ikke andre rengøringsmidler udover klortabletter og almindeligt vaskepulver til vask af klude, hvilket foregår i stalden.

Veterinærmedicin

Medicin og medicinrester opbevares samlet i aflåst skab på kontoret, hvor kontaminering med mælken ikke er mulig. Der er sjældent medicinrester, men findes de, afleveres de til dyrlægen. Ejere og medarbejdere er uddannet til at foretage visse behandlinger selv.

Spildolie og diesel

Dieseltank står på fast, støbt bund i maskinhuset, og der er ikke afløb i bygningen. En eventuel lækage vil derfor være synlig og kan opdages hurtigt. Spildolie opsamles i lukket beholder i maskinhus og afhentes af oliefirma én gang årligt. Indtil afhentning står den lukkede beholder overdækket på fast bund i maskinhuset.

Markstakke

Majs/græs lægges kun i markstak, hvis tørstofprocenten er høj nok. Det vil sige, at der ikke er saft afløb. Stakken overdækkes som den skal.

Ensilage

Ensilageplads (plansiloer) er etableret med fast bund og fald mod afløb, der leder til gyllebeholder.

Møddingsplads

Møddingspladsen har fast bund og fald mod afløb, der leder til beholder.

Minimering af gener og forurening ved uheld

Hvis der sker tilsvining af veje med jord og gylle, rengøres der hver dag ved arbejdets ophør. Ved udsivende møddingssaft/ensilagesaft fra markstakke eller plansiloer fjernes den udsivende saft, og jorden skræbes af i passende omfang. Desuden stoppes udsivningen med en barriere, som enten er uigennemtrængelig eller indeholder så højt et tørstof, at udsivningen opsuges (f.eks. halmballer).

I tilfælde af spild af bekæmpelsesmidler på fast bund opsuges så meget som muligt med kattegrus, savsmuld eller lignende. Ved spild af bekæmpelsesmidler på jord skræbes et passende jordlag af straks efter udslip, og jorden opsamles og afleveres på genbrugsstation.

I tilfælde af overløb af gylle forsøges opdæmning med jord, halmballer eller lignende, så gyllen ikke løber mod søer eller vandløb. På ejendommen forefindes bl.a. bigballer, rendegrave og teleskoplæsser, som kan anvendes.

Ved akut forurening ringes til alarmcentralen på 112. Alarmcentralen kontakter relevante medarbejdere i Teknik og Miljø i Bornholms Regionskommune, og yderligere tiltag aftales.

I øvrigt henvises til ejendommens beredskabsplan, som revideres i forbindelse med udvidelsen. Beredskabsplanen beskriver procedurer i tilfælde af kritiske situationer eller uheld:

- Brand
- Gylleudslip
- Kemikalie-/olieudslip
- Uheld med syre
- Strømsvigt
- Placering af stophaner/hovedafbryderkontakter
- Forholdsregler ved transport af bekæmpelsesmidler

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på Ø. Pilegård er fokus på mulige risici for kritiske situationer og uheld. De beskrevne forholdsregler er med til at sikre, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af omgivelserne som følge af driftsforstyrrelser eller uheld.

Ansøger har en eksisterende beredskabsplan og skal senest en måned efter meddelelsen af miljøgodkendelsen indsende en revideret beredskabsplan. På det tidspunkt vil Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø vurdere, om beredskabsplanen i tilstrækkeligt omfang forholder sig til ovenstående kritiske situationer.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. driftsforstyrrelser og uheld:

- 3.17.2 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- 3.18.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.

- 3.18.2 Der udarbejdes en beredskabsplan for Tornegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede.
- 3.18.3 Hvis planen ikke foreligger på tidspunktet, hvor godkendelsen meddeles, skal den indsendes til tilsynsmyndigheden senest én måned efter meddelelse af godkendelsen.
- 3.18.4 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværgе følgerne af uheld bedst muligt.

10 MANAGEMENT, EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette kapitel beskrives og vurderes hvordan ansøger agter at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøgodkendelsen er overholdt.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Management

Den daglige ledelse og management varetages af Carsten og Kim Nielsen (far og søn) i et I/S. Carsten og Kim Nielsen er ejere og virksomhedsledere på Ø. Pilegård, som er et interesseselskab.

Carsten og Kim Nielsen deltager i rådgivning og sparring udbudt af Bornholms Landbrug og er fast abonnement på rådgivning inden for fodring, produktionskontrol, planteavl og gødningshåndtering. Det giver bl.a. registreringer, som omsættes i styringsværktøjer til optimal fodring, gødning og plantebeskyttelse. Foder- og produktionsrådgivning indeholder også sparring til dyrevelfærd.

I Danmark har mejerierne indført et kvalitetsprogram for management og godt landmandsskab på mælkeproducerende bedrifter. Kvalitetsprogrammet følges af alle mælkeproducerende ejendomme og dermed også Ø. Pilegård.

Carsten og Kim henter også inspiration og sparring i ERFA-gruppe med andre malkekvægbesætninger. Carsten & Kim Nielsen I/S efterstræber generelt at levere "godt landmandsskab" og holde sig ajourført.

Egenkontrol

Mejeriernes kvalitetsprogram for mælkeproducerende bedrifter er sammenfattet i dokumentet "Kvalitetsprogrammet for gården" og dækker områderne: dyrevelfærd, miljø og mælkens sammensætning. Som opfølgning på kvalitetsprogrammet besøges hver bedrift jævnligt med kontrolbesøg, hvor rutiner iht. egenkontrol og dokumentation bliver gennemgået. Der har senest været kontrol på Ø. Pilegård i 2005 og 2009.

Følgende udføres som led i bedriftens egenkontrol:

- Der føres logbog over flydelag i gyllebeholder
- Der udarbejdes de lovpligtige gødningsplan og gødningsregnskaber
- Forbrug af vand, energi og råvarer opgøres årligt.
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde.
- Gyllepumpning overvåges
- Der er sundhedskontrol hver måned
- Der er 10 års kontrol på alle gyllebeholdere.
- Ydelseskontrol hver måned.
- Malkeanlæg og køletank tjekkes årligt.
- Der gennemføres foderkontrol 6 gange årligt og udarbejdes produktionskontrolrapport 2 gange årligt af kvægrådgiver
- Daglige rutinetjek
- Ensilageprøver udtages og analyseres på certificeret laboratorium
- Foderplan laves flere gange årligt af kvægbrugskonsulent

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

På Ø. Pilegård registreres og optimeres forbruget af næringsstoffer i produktionen løbende, og der fastlægges mål for husdyrholdets næringsbehov i forhold til forventet ydelse og tilvækst.

Tilsvarende sikrer udarbejdelse af gødningsplaner og gødningsregnskaber, at næringsstofferne i både husdyrgødning og handelsgødning udnyttes bedst muligt.

Endvidere fokuseres på, at ejer og medarbejdere har den nødvendige uddannelse, samt at der forefindes en beredskabsplan på husdyrbruget, der sikrer hensigtsmæssig adfærd ved uforudsete hændelser.

På denne baggrund vurderer Bornholms Regionskommune, at bedriften lever op til kravet om BAT inden for management.

Det vurderes desuden, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol og overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Ved tilsyn skal dokumentation for overholdelse af miljøgodkendelsens specifikke vilkår kunne fremvises til tilsynsmyndigheden: Tal for besætningsstørrelse, data ang. drift af skraber i gyllekanaler i kostald (eksisterende og ny) og data ang. drift af robotskraber på staldgulve i kostald (eksisterende og ny) og gammel kostald, logbog for gyllebeholdere, indsendte gødningsregnskaber for de seneste 5 planperioder, kontrakter med Biokraft A/S samt gødningsplan og GIS-udskrift med dokumentation for overholdelse af krav om ikke at udbringe husdyrgødning i nitratfølsomme grundvandsområder samt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. management, egenkontrol og dokumentation:

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.
- 3.19.1 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

11 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedste Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Techniques) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse vand- og energiforbruget. Princippet om BAT supplerer det generelle beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosforoverskud og nitrat. Opfyldelse af BAT-krav kan altså indebære et krav om mindre forurening end det fastsatte niveau. Beliggenhed i et særligt følsomt område skærper ikke kravet om BAT. Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning sikre sig, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. § 19 i husdyrgodkendelsesloven.

Miljøstyrelsen har fået udarbejdet beskrivelser af en række relevante teknikker og teknologier med en dokumenteret miljøeffekt inden for fodring, staldindretning, opbevaring/behandling af husdyrgødning og udbringning af husdyrgødning (teknologiblade). Teknologiblade indeholder ligeledes tal for miljø- og driftsøkonomi. De teknikker og teknologier, som er beskrevet heri, har dannet grundlag for fastsættelsen af vejledende emissionsgrænseværdier for forureningsparametrene ammoniakemission fra anlægget og fosforudledning (sidstnævnte dog ikke for kvæg), som er opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Anvendelse af teknikker eller teknologier, der er beskrevet i Miljøstyrelsens teknologiblade, sikrer, at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet, og at teknikken kan anvendes på en økonomisk forsvarlig måde under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidigt taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper som lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd, ressourceforbrug, udledninger m.v.

Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på Ø. Pilegård: Staldindretning og -teknologi, opbevaring og udbringning af husdyrgødning, fodring, forbrug af vand- og energi samt management. I det følgende opsummeres de enkelte punkter.

Staldindretning og -teknologi

På Miljøstyrelsens liste over teknologier, som kan reducere ammoniakfordampningen fra staldanlæg til kvæg, er staldforsuring samt gulvkoncepterne 'spaltegulv med skraber, kanal og linespil' og 'faste drænedegulve med skraber og ajelefløb', alle med en forventet ammoniakreduktion på 50 % i forhold til referencestaldsystemet. Skrabere på spaltegulve med ringkanal/bagskyl er på listen med en forventet ammoniakreduktion på 25 %.

Ansøger har valgt at indrette den eksisterende nyeste kostald og den kommende tilbygning af denne med gulvkonceptet spaltegulv med skraber og gyllekanaler med linespil. Ved valg af denne kombination af gulv og skraber opnås den lavest mulige ammoniakemission fra gulve, som kendes i dag, nemlig en reduktion på 50 % i forhold til referencegulvsystemet.

Ansøger har endvidere valgt at montere skraber i form af robotskraber på spaltegulvet i den gamle kostald, hvor der nu går kvier. I stalden er der spaltegulv med bagskyl, og skraber på denne gulvtype giver en forventet ammoniakreduktion på 25 % i forhold til udgangspunktet. Dog ønsker ansøger et alternativ til robotskraber i denne stald. Det er beregnet, at hvis den ældste gyllebeholder (beholder 1) overdækkes, og dette kombineres med, at 90 % af dybstrøelsen produceret på ejendommen køres direkte ud og nedbringes, vil dette have samme ammoniakreducerende effekt som robotskraber i den gamle kostald, hvorfor denne i så fald kan undværes. Hvis kun etape 1 gennemføres, skal andelen af dybstrøelse, som køres direkte ud og nedbringes, være 97 %.

De små kalve og de syge/kælvende køer vil fortsat blive opstaldet i dybstrøelsesbokse af hensyn til dyrevelfærd.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger anvender BAT inden for staldteknologi, idet ammoniakemissionen fra produktionen også ligger under den samlede vejledende emissionsgrænseværdi som beskrevet sidst i dette afsnit.

Opbevaring af husdyrgødning

De gyllebeholdere, som er til rådighed for gødningsproduktionen på Ø. Pilegård, er stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Der er ingen spjæld, men gylle overpumpes via neddykkede rør.

Tankene tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse. Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle. Der er konstant flydelag på gylle, som ikke er overdækket, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag. Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til kravene i henhold til lovgivningen.

Ud af de tre gyllebeholdere på Ø. Pilegård er den ene overdækket med teltduk allerede ved nudrift, og ansøger har valgt at overdække yderligere en gyllebeholder med teltduk i ansøgt drift, således at to ud af tre gyllebeholdere på Ø. Pilegård vil være overdækkede. Hvis ansøger ikke indsætter robotskraber i den gamle kostald, skal også gyllebeholder 1 overdækkes. Miljøgodkendelsen giver mulighed for at opføre en fjerde gyllebeholder. Hvis ansøger ikke indsætter robotskraber i den gamle kostald, skal en eventuel ny gyllebeholder også overdækkes.

Teltoverdækning af gyllebeholdere er på Miljøstyrelsens teknologiliste over teknologier, der kan reducere ammoniakfordampningen. Overdækning reducerer ammoniakfordampningen fra gyllen i lageret med 50 % i forhold til udgangspunktet, som er flydelag.

Dybstrøelsen opbevares i markstak, som overdækkes, og hvis placering ændres fra år til år, så der er mindst 5 år imellem samme placering i henhold til lovgivningen. En del af dybstrøelsen køres direkte ud og pløjes ned. Der er i miljøgodkendelsen regnet med normtal, som er 65 %, som ikke kommer i markstak, men opbevares i staldene ind til udbringning. Hvis ansøger som alternativ til robotskraber i den gamle kostald vælger at overdække gyllebeholder 1 og køre mere dybstrøelse direkte ud, skal 90 % af dybstrøelsen produceret på ejendommen køres direkte ud og nedbringes. Hvis kun etape 1 gennemføres, skal andelen være 97 %.

Fast gødning fra småkalve i kalvehytter/kalvestald er ikke at regne som dybstrøelse og opbevares ikke i markstak, men oplagres på møddingsplads med fast bund og afløb. I etape 1 og muligvis etape 2 bruges en del af gødningen fra kalvene også som flydelag i gyllebeholderen uden overdækning.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning.

Udbringning af husdyrgødning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. F.eks.:

- Regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage)
- Udbringningsmetoder (ikke tilladt at bruge bredspreader til gylle)
- Krav om nedfældning på visse arealer
- Krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter
- Krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer inden for 6 timer
- Krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- Krav til efterafgrøder

På Ø. Pilegård udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte og planternes udbytte.

Husdyrgødning udbringes i overensstemmelse med lovgivningen på området.

Gyllen nedfældes på sort jord og på græsmarker. På voksende afgrøder udbringes gyllen med slæbeslan-ger. Ved slangeudbringning er gylleudbringningen kørselsafhængig, og doseringen (t/ha) er computerstyret.

Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning. Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

Der anvendes i nudrift rågylle til udbringning på markerne. Ansøger ønsker muligvis senere at anvende afgasset gylle til udbringning i stedet for rågylle. Dette vil i så fald kunne bidrage til at reducere ammoniakfordampningen fra udbragt gylle, idet afgasset gylle er mere tyndflydende og derfor trænger hurtigere ned i jorden. Idet det er tyndere skal der til gengæld køres lidt flere gange med gyllevognen for at udbringe samme mængde dyreenheder.

Bornholms Regionskommune vurderer, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Fodring

Oplysninger om foder og fodring fremgår af afsnit 6.1.

På Ø. Pilegård anvendes bl.a. fasefodring, og der foretages jævnlige foderanalyser og optimering af fodertildelingen ved hjælp af foderplan og foderkontrol.

Ansøger har fravalgt at anvende reduceret tildeling af råprotein i foderet som ammoniakreducerende tiltag, idet ammoniakreduktion fra anlægget opnås med staldteknologi og overdækning af gyllebeholdere. Der stilles derfor ikke vilkår til fodringen.

Mange fodermidler til kvæg har naturligt højt indhold af fosfor, og mulighederne er derfor begrænsede for at optimere fosfortildelingen i praksis. Desuden er viden om fordøjeligheden af foderets fosforindhold mangelfuld. Der stilles derfor ikke krav om reduktion i fosfortildelingen til besætningen som middel til at begrænse fosfortilførslen til udbringningsarealerne.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at der anvendes BAT inden for foderteknologi til kvæg.

Forbrug af vand

Vandbesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.2.

Vandforbruget søges holdt på et så lavt niveau som muligt under hensyntagen til dyrenes behov og behovet for god hygiejne af hensyn til mælke kvaliteten. Der anvendes bl.a. vandspareprogram på vaskeanlægget til malkestald og kølestald i det omfang, det er muligt uden at gå på kompromis med hygiejnen, og der er fokus på at sikre en stabil drikkevandsforsyning til dyrene ved, at der er opsat flydere i drikkekar. Vandforbruget registreres årligt, og der gennemføres løbende eftersyn og vedligeholdelse af vandinstallationerne.

Bornholms Regionskommune vurderer, at vandforbruget ligger inden for det forventede i forhold til ejendommens produktion.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT i relation til at minimere vandforbruget.

Forbrug af energi

Energibesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.3.

Mælketanken er forsynet med varmepumpe. Hermed sker der varmegenindvinding fra mælkekølingen, som anvendes til opvarmning af stuehus og personalefaciliteter samt brugsvand, hvilket er med til at spare el- og varmeudgifter. Med til at sikre optimal drift er, at der gennemføres årlige eftersyn af mælketanken af autoriseret kølefirma, hvor indstillingerne af automatikken tjekkes, og kondensatoren renses. Malkeanlægget får regelmæssige eftersyn for at sikre optimal drift.

Lys i stalden styres med tussmørkecelle således, at når det bliver mørkt udenfor, tænder natbelysning i stalden (orienteringslys). Arbejdslys kører på ur for omtrent halvdelen, mens den anden del kan tændes manuelt (kun behov i vinterhalvåret).

Alle stalde er naturligt ventilerede, hvorfor der ikke forbruges energi på ventilation.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt.

Management

Management, egenkontrol og dokumentation er beskrevet i kapitel 10.

Ansøger har gjort rede for, hvordan det sikres, at næringsstofferne udnyttes bedst muligt i stalden (fasefodring, optimerede foderplaner følges, fodereffektiviteten kontrolleres løbende, fokus på dyrevelfærd) og marken (gødningsplan udarbejdes, så husdyr- og handelsgødning fordeles optimalt efter afgrødernes behov).

Det er desuden beskrevet, at ejere løbende holder sig fagligt opdateret og, at der er udarbejdet en beredskabsplan, som anviser forholdsregler ved uforudsete hændelser.

Bornholms Regionskommune vurderer, at bedriften lever op til BAT-kravet inden for management.

Samlet ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier

For de mest almindelige husdyrtyper i Danmark er der udarbejdet BAT-standardvilkår. I standardvilkårene indgår vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniaktab fra anlægget, som anses for opnåelige ved anvendelse af BAT. Der er udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier dels for nye og renoverede dele af anlægget og dels for eksisterende dele, som ikke renoveres.

Opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget omfatter tiltag inden for staldindretning, anvendelse af miljøteknologi i staldene, fodring og håndtering af husdyrgødning.

Beregningen af en samlet emissionsgrænseværdi for ammoniak fra stald og lager på Ø. Pilegård er foretaget i husdyrgodkendelse.dk ud fra "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) - Husdyrbrug med konventionel produktion af malkekvæg (gyllebaserede staldsystemer)" fra Miljøstyrelsen maj 2011 og "Fastlæggelse af BAT – emissionsgrænseværdier for konventionel produktion af svin og malkekvæg udenfor gyllesystemer", Miljøstyrelsen 6. februar 2012. For de dyretyper og staldsystemer, hvor der er opstillet vejledende emissionsgrænseværdier, er disse værdier anvendt, og afvigende alder/vægt-forhold er korrigeret ifølge "Vejledning om gødsknings- og harmoniregler, planperioden 1. august 2014 til 31. juli 2015". For øvrige dyretyper er, i overensstemmelse med vejledningens anvisninger, anvendt normtal for pågældende staldsystem, og afvigelser i alder/vægt er korrigeret. Dette gælder for småkalve opstaldet på dybstrøelse.

De eksisterende stalde er godkendt i den eksisterende § 12-miljøgodkendelse. For den nyeste eksisterende kostald sker der ingen væsentlige ændringer, hvorfor der for malkekøerne er anvendt BAT som fastsat i tidligere miljøgodkendelse.

I de øvrige eksisterende stalde sker der en del ændringer i såvel antal dyr som aldersfordelingen af dyr i forhold til den eksisterende miljøgodkendelse, hvorfor det vurderes, at der ikke kan anvendes "BAT som fastsat i tidligere miljøgodkendelse". Det er derfor valgt at beregne BAT for disse stalde på ny ved at anvende den vejledende emissionsgrænseværdi for eksisterende stalde. Endvidere er en del af produktionen i disse stalde på dybstrøelse, som har samme emissionsgrænseværdi uanset, om der regnes med en eksisterende eller en ny/renoveret stald.

For nye stalde regnes der med emissionsgrænseværdier for nyanlæg.

Emissionsgrænseværdien for de enkelte dyretyper beregnes som antal dyr i det anvendte staldsystem x evt. korrektionsfaktor for afvigende alder eller vægt x opnåelig emission/dyr. Resultatet af beregningen af de samlede emissionsgrænseværdier for etape 1 og 2 fremgår af Tabel 16 og Tabel 17.

Etape 1:

Tabel 16. Vejledende BAT-emissionsniveau ved 425 årskøer, 96 kviekalve (0-6 mdr.), 304 kvier (6 mdr.-kælving) og 200 tyrekalve (40-70 kg) (etape 1)

Staldafsnit	Staldsystem og gulvtype	Dyretype og antal	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ₃ -N)
Nyeste eksisterende kostald	Sengestald m. spalter (kanal, linespil) og skraber på spalterne	400 malkekøer		#	2.658,89
	Dybstrøelse	25 malkekøer	1,00	10,04	251,00
		16 opdræt (24 – 25 mdr.)	1,27*	3,15	63,90
Staldafsnit kviestald	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	64 opdræt (6-10 mdr.)	0,71*	3,486	159,17
	Dybstrøelse	48 opdræt (3-6 mdr.)	1,09**	1,09	98,99
Staldafsnit kvie-stald/kostald	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	80 opdræt (10-15 mdr.)	0,86*	5,36	370,75
Gammel kostald	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	144 opdræt (15-24 mdr.)	1,10*	5,36	848,86
Kalvehytter (eksisterende)	Dybstrøelse	16 opdræt (0-1 mdr.)	0,85**	1,89****	25,56
		32 opdræt (1-3 mdr.)	0,94**	1,89****	56,69
Ekstra kalvehytter i foderlade	Dybstrøelse	200 tyrekalve (40-70 kg)	0,12***	0,82****	20,09
I alt					4.553,90

*Benyttet type 1 korrektionsligning for årsopdræt (6-25 mdr.) ved afvigende alder: $((\text{alder ind} + \text{alder ud}) * 0,0729) + 1,93 / 4,34$.

** Benyttet type 1 korrektionsligning for årsopdræt (0-6 mdr.) ved afvigende alder: $((\text{ind} + \text{ud}) * 0,0729) + 1,93 / 2,37$.

*** Benyttet type 1 korrektionsligning for tyre (40-220 kg) ved afvigende vægt: $(1,825 * (\text{ud} - \text{ind}) + 0,00605 * (\text{ud})^2 - (\text{ind})^2) / 612$
**** Der er ikke fastlagt BAT-emissionsgrænser for småkalve, men ifølge Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" fra maj 2011 foreslås det at vælge normtallet for staldsystemet, hvilket også anvendes i beregningen i husdyrgodkendelse.dk.

Idet stalden er godkendt i den eksisterende § 12-miljøgodkendelse, og der ikke sker væsentlige ændringer i forhold til denne, er valgt BAT som fastsat i tidligere miljøgodkendelse.

Med baggrund i ansøgers valg af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampningen viser beregning i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 69968), at den samlede ammoniakemission fra anlægget i etape 1 udgør 4.540,28 kg NH³-N. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 1 ligger under den beregnede samlede emissionsgrænseværdi på 4.553,90 kg NH³-N, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Beregning for alternativet, hvor skraber på gangarealer i den gamle kostald erstattes af overdækning af gyllebeholder 1 samt direkte udbringning af 97 % af dybstrøelsen (skema nr. 98670) viser, at den samlede ammoniakemission fra anlægget i ansøgt drift etape 2 udgør 4.552,11 kg NH³-N og ligger derfor også under den beregnede samlede emissionsgrænseværdi.

Etape 2:

Tabel 17. Vejledende BAT-emissionsniveau ved 725 årskøer, 156 kviekalve (0-6 mdr.), 494 kviekalve (6 mdr.-kælvning) og 338 tyrekalve (40-70 kg) (etape 2)

Stald	Staldsystem og gulvtype	Dyrekategori	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ³ -N)
Nyeste eksisterende kostald	Sengestald m. spalter (kanal, linespil) og skraber på spalterne	400 malkekøer		#	2.658,89
	Dybstrøelse	25 malkekøer	1,00	10,04	251,00
		16 opdræt (24 – 25 mdr.)	1,27*	3,15	63,90
Staldafs nit kviestald	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	104 opdræt (6-10 mdr.)	0,71*	3,486	258,66
	Dybstrøelse	78 opdræt (3-6 mdr.)	1,09**	1,89****	160,86
Staldafs nit kvie-stald/ko stald	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	130 opdræt (10-15 mdr.)	0,86*	5,36	602,48
Gammel kostald	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	234 opdræt (15-24 mdr.)	1,10*	5,36	1.379,40
Kalvehytter (eksisterende)	Dybstrøelse	39 opdræt (1,5-3 mdr.)	0,95**	1,89****	70,23
Ekstra kalvehytter i foderlade	Dybstrøelse	5 tyrekalve (40-70 kg)	0,12***	0,82****	0,50
Tilbygning til kostald	Sengestald m. spalter (kanal, linespil) og skraber på spalterne	271 malkekøer	1,00	7,08##	1.919,88
	Dybstrøelse	29 malkekøer	1,00	10,04	291,16
	Dybstrøelse	10 opdræt (24-25 mdr.)	1,27*	3,15	39,93
Ny kalvestald	Dybstrøelse	39 opdræt (0-1,5 mdr.)	0,86**	1,89****	63,43
		333 tyrekalve (40-70 kg)	0,12***	0,82****	33,45
I alt					7.793,75

*Benyttet type 1 korrektionsligning for årsopdræt (6-25 mdr.) ved afvigende alder: $((\text{alder ind} + \text{alder ud}) * 0,0729) + 1,93 / 4,34$.

** Benyttet type 1 korrektionsligning for årsopdræt (0-6 mdr.) ved afvigende alder: $((\text{ind} + \text{ud}) * 0,0729) + 1,93 / 2,37$.

*** Benyttet type 1 korrektionsligning for tyre (40-220 kg) ved afvigende vægt: $(1,825 * (\text{ud} - \text{ind}) + 0,00605 * (\text{ud})^2 - (\text{ind})^2) / 612$

****Der er ikke fastlagt BAT-emissionsgrænser for småkalve, men ifølge Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" fra maj 2011 foreslås det at vælge normtallet for staldsystemet, hvilket også anvendes i beregningen i husdyrgodkendelse.dk.

Idet stalden er godkendt i den eksisterende § 12-miljøgodkendelse, og der ikke sker væsentlige ændringer i forhold til denne, er valgt BAT som fastsat i tidligere miljøgodkendelse.

Antal DE for malkekøer i ny stald er 361,67 og dermed mellem 250 og 750. Emissionsgrænseværdien er beregnet som $7,31 - (((7,31 - 6,3) / (750 - 250)) * (361,67 - 250)) = 7,08$.

Beregning i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 78707) viser, at den samlede ammoniakemission fra anlægget i ansøgt drift etape 2 udgør 7.653,95 kg NH³-N. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 2 ligger således under den beregnede samlede emissionsgrænseværdi på 7.793,75 kg NH³-N, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Der er beregnet, at hvis der opføres en ny overdækket gyllebeholder, og 100 % af gyllen opbevares på Ø. Pilegård, vil den samlede ammoniakemission være 7.523,48 kg N/år, hvilket er lavere end i hovedansøgningen. I tilfældet af at beholderen ikke overdækkes, vil ammoniakemissionen være 7.758,30 kg N/år, hvilket er en smule mere end i hovedansøgningen, men mindre end den beregnede samlede emissionsgrænseværdi på 7.793,75 kg NH³-N. I begge tilfælde er BAT-kravet derfor opfyldt.

Beregning for alternativet, hvor skraber på gangarealer i den gamle kostald erstattes af overdækning af gyllebeholder 1 samt direkte udbringning af 90 % af dybstrøelsen (skema nr. 98668) viser, at den samlede ammoniakemission fra anlægget i ansøgt drift etape 2 udgør 7.691,84 kg NH³-N og ligger derfor også under den beregnede samlede emissionsgrænseværdi.

Der er endvidere lavet beregning for, hvis ansøger i etape 2 vælger alternativet (overdækning af den ældste gyllebeholder 1 og 90 % af dybstrøelsen kørt direkte ud), og samtidig opfører en ny overdækket gyllebeholder og opbevarer 100 % af gyllen på Ø. Pilegård. I dette tilfælde er den samlede ammoniakemission 7.596,58 kg N/år, hvilket er lavere end i hovedansøgningen. I tilfældet af at beholderen ikke overdækkes, vil ammoniakemissionen være 7.830,39 kg N/år, hvilket er mere end det generelle reduktionskrav og mere end den beregnede samlede emissionsgrænseværdi. Der stilles derfor vilkår, om at en eventuel ny gyllebeholder, når denne kombineres med alternativet, skal være overdækket.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på Ø. Pilegård er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse ammoniakudledningen fra anlægget ved, at de største og nyeste staldafsnit er indrettet med gulvtyper, hvorfra tabet af ammoniak er lavt, ved at der sættes skraber på et eksisterende gulv i et ældre staldafsnit, og ved at flere gyllebeholdere er/bliver overdækket. Både i etape 1 og 2 ligger ammoniakemissionen fra produktionen under de vejledende emissionsgrænseværdier.

Det generelle krav om, at ammoniakemissionen fra den del af produktionen, som udvides/ændres, skal reduceres med en given procentdel (30 % for nye udvidelser) i forhold til et fastlagt referencestaldsystem, er opfyldt, som tidligere beskrevet (se afsnit 7.1).

På baggrund af de beskrevne valg af teknikker/teknologi og de beregnede opnåede niveauer for udledninger finder Bornholms Regionskommune samlet set, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt ressourceforbruget fra anlægget ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), jf. husdyrgodkendelseslovens § 19. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbrugget efter udvidelsen kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet, hvis vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

12 SAMLET VURDERING

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der er foretaget beregninger af ammoniakfordampning og ammoniakdeposition til omkringliggende naturarealer. Den øgede ammoniakdeposition som følge af besætningsudvidelsen vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af naturtilstanden på arealerne. Der er ikke Natura 2000-områder, heder eller større overdrev i nærheden af ejendommen. Nærmeste mindre overdrev og mose påvirkes med en merdeposition af ammoniak, som ikke overstiger 1 kg N/ha/år og dermed ikke vurderes at være en væsentlig påvirkning.

Nærmeste skov nord for ejendommen påvirkes med en merdeposition på op til 3,4 kg N/ha/år tættest på bygningerne. Skoven er en blandet løvskov på muldbund med en lang kontinuitet og en moderat til god naturkvalitet. Bornholms Regionskommune vurderer, at skoven ligesom andre bornholmske bondeskove er af lokal naturmæssig værdi, men at skoven ikke vurderes at rumme *særlige* regionale og lokale naturinteresser, hvorfor der ikke er grundlag for at fastsætte skærpede vilkår om at nedbringe ammoniakdepositionen i forhold til skoven. Skove øst for og syd for ejendommen påvirkes i nogen grad med ammoniak, men der vurderes ikke at ske en væsentlig påvirkning af naturværdier i skovene.

Der er tidligere registreret Bilag IV-arten løvfrø i en sø i nærheden af ejendommen, og andre søer i området kan potentielt udgøre levesteder for Bilag IV-arter. Den øgede ammoniakdeposition til søerne vurderes at være begrænset og søerne ikke særligt følsomme overfor ammoniak. Det vurderes derfor, at bilag IV-arter og deres yngle- og rasteområder ikke påvirkes væsentligt af den ansøgte udvidelse.

Det generelle krav om 30 % reduktion af ammoniakfordampningen på udvidelsen i henhold til lovgivningen er opfyldt, idet der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen primært ved i kostalden (den eksisterende og nye) at anvende spaltegulv med skraber i både gyllekanalen under gulvet og skraber i gangarealerne oven på gulvet og ved at indsætte skraber på spaltegulvet i den gamle kostald samt ved at overdække gyllebeholder 2 og 3 og eventuelt en mulig ny gyllebeholder (som alternativ til skraber på spaltegulvet i den gamle kostald kan ansøger vælge i stedet at overdække den ældste gyllebeholder 1 og køre en større andel af dybstrøelsen direkte ud til nedpløjning på marken, idet dette giver samme ammoniakreducerende effekt). Desuden vurderes kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) at være opfyldt inden for alle dele af produktionen.

Landskabeligt vurderes udvidelsen ikke at medføre væsentlige ændringer i landskabet omkring Ø. Pilegård, idet de nye bygninger opføres i tilknytning til de eksisterende, så anlægget fortsat vil virke som en samlet helhed. De nye bygninger vil hovedsageligt være synlige fra Kuregårdsvej syd for ejendommen, men idet den nye stald bygges som en forlængelse af den eksisterende med gavlen ud mod Kuregårdsvej, vil udsigten til ejendommen syd fra Kuregårdsvej ikke ændres væsentligt, og fra andre retninger skjules de nye bygninger i høj grad af eksisterende bygninger, bevoksning eller terræn.

Med hensyn til nabogener er det især lugt og transport, som kan være til gene for omkringboende. Der vil være forøget lugt fra staldene, når der udvides med flere dyr, men produktionen overholder alle beregnede lugtgeneafstande i forhold til omkringboende og vurderes ikke at give anledning til væsentlige lugtgener for naboerne. Lugtgener i forbindelse med udbringning af husdyrgødning forventes ikke at blive øget i forbindelse med udvidelsen, fordi den forøgede mængde produceret husdyrgødning vil blive leveret til Biokraft A/S. Antal transporter til og fra ejendommen vil blive forøget med udvidelsen, især som følge af den øgede transport til Biokraft A/S. Den øgede transport vil især kunne bemærkes af de nærmeste naboer på Kuregårdsvej, men det vurderes, at udvidelsen ikke vil give anledning til gener forbundet med transport, som er udover det, som beboere af boliger i landzonen må acceptere som forbundet med at være nabo til et landbrug.

Med hensyn til udbringningsarealernes placering ligger ingen arealer i nitratklasseområde i forhold til overfladevand eller i oplandet til fosforbelastede marine områder eller til fosforfølsomme søer. En mindre del af markarealet ligger i et nitratfølsomt område i forhold til vandindvinding. Med den ændrede husdyrbruglov (lov nr. 204 af 28/02/2017) skal kommunen efter 2. marts ikke længere stille vilkår, der vedrører arealerne. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler. Beskyttelsen af overfladevand og grundvand mod tilførsel af næringsstoffer fra udbragt husdyrgødning vil derfor fremadrettet blive varetaget af nye generelle regler.

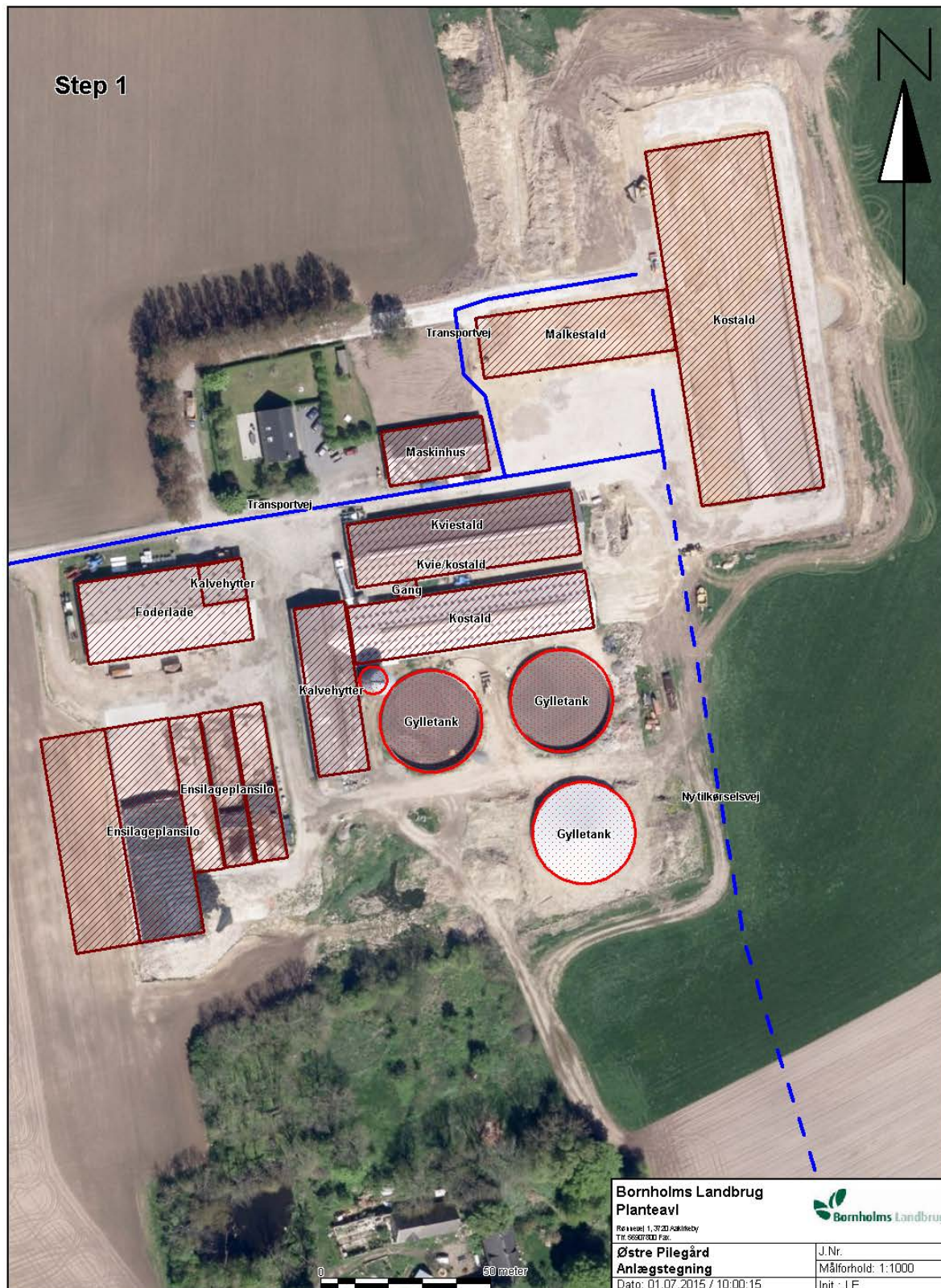
Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

13 BILAG

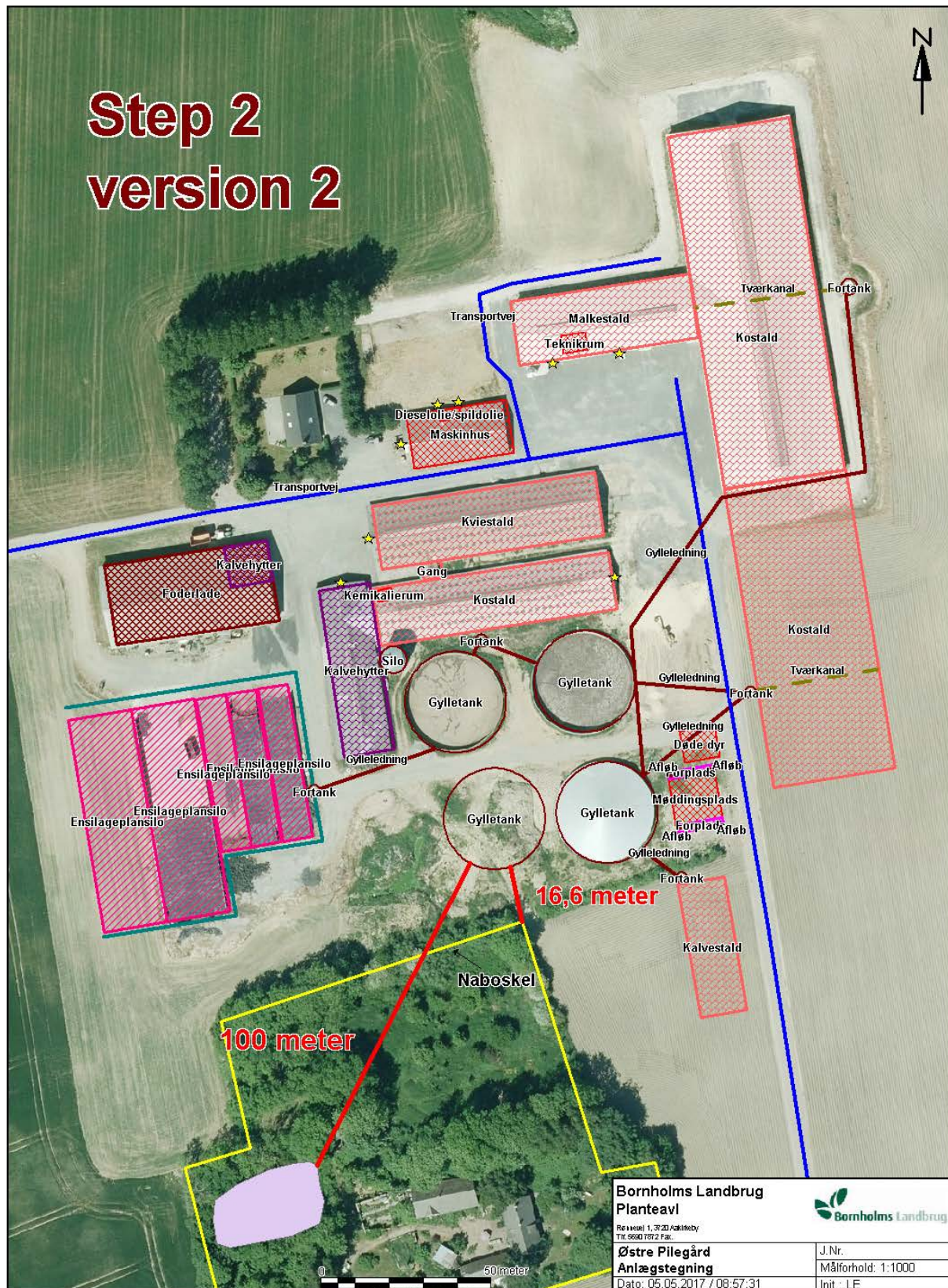
BILAGSOVERSIGT:

1. Anlægstegninger med benævnelse af staldafsnit, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg m.m.
2. Oversigt over udbringningsarealer og ejerforhold
3. Evt.

BILAG 1. ANLÆGSTEGNINGER MED BENÆVNELSE AF STALDAFSNIT M.M.

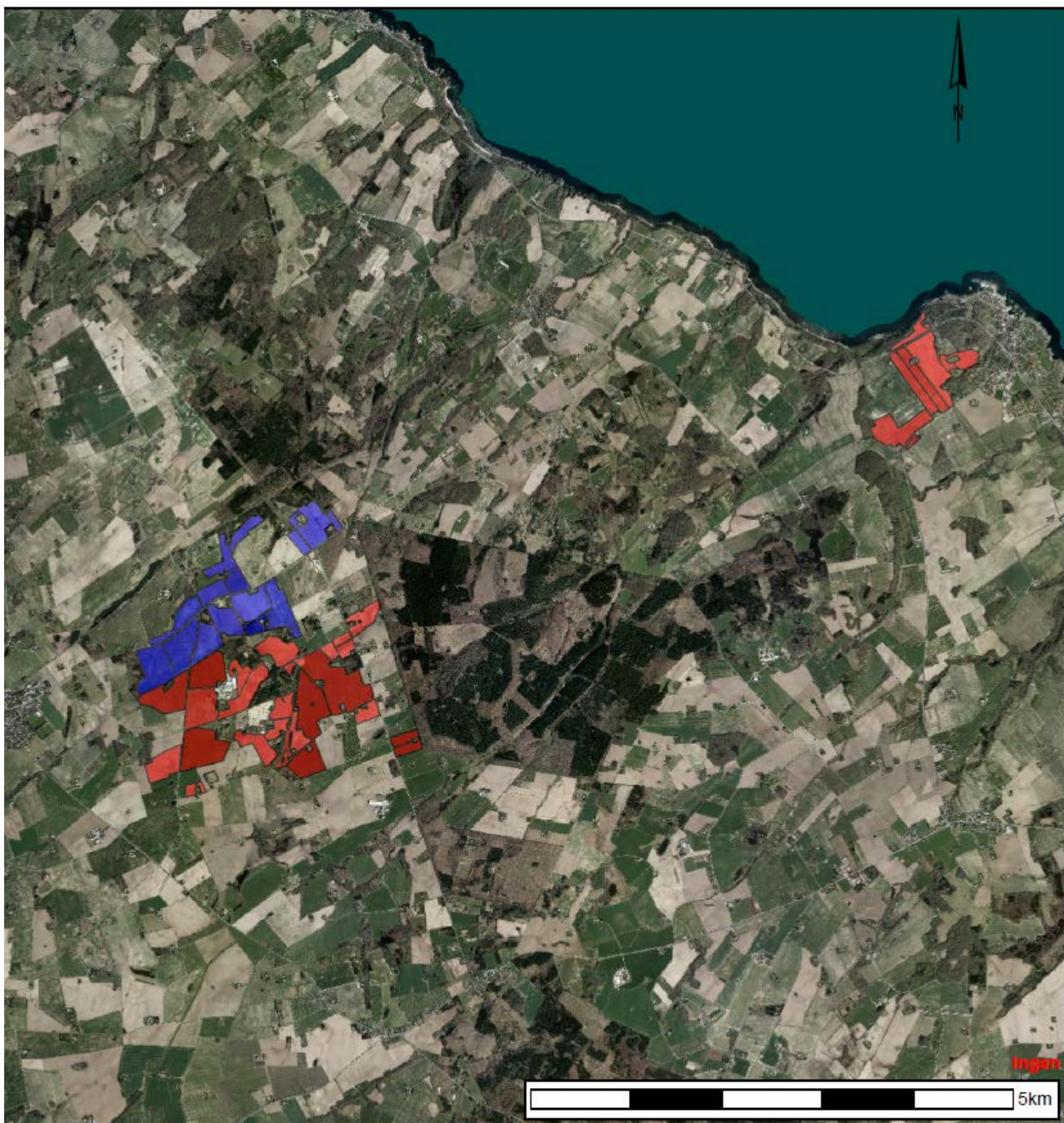

Etape 1: Placering af nuværende bygninger og transportveje.

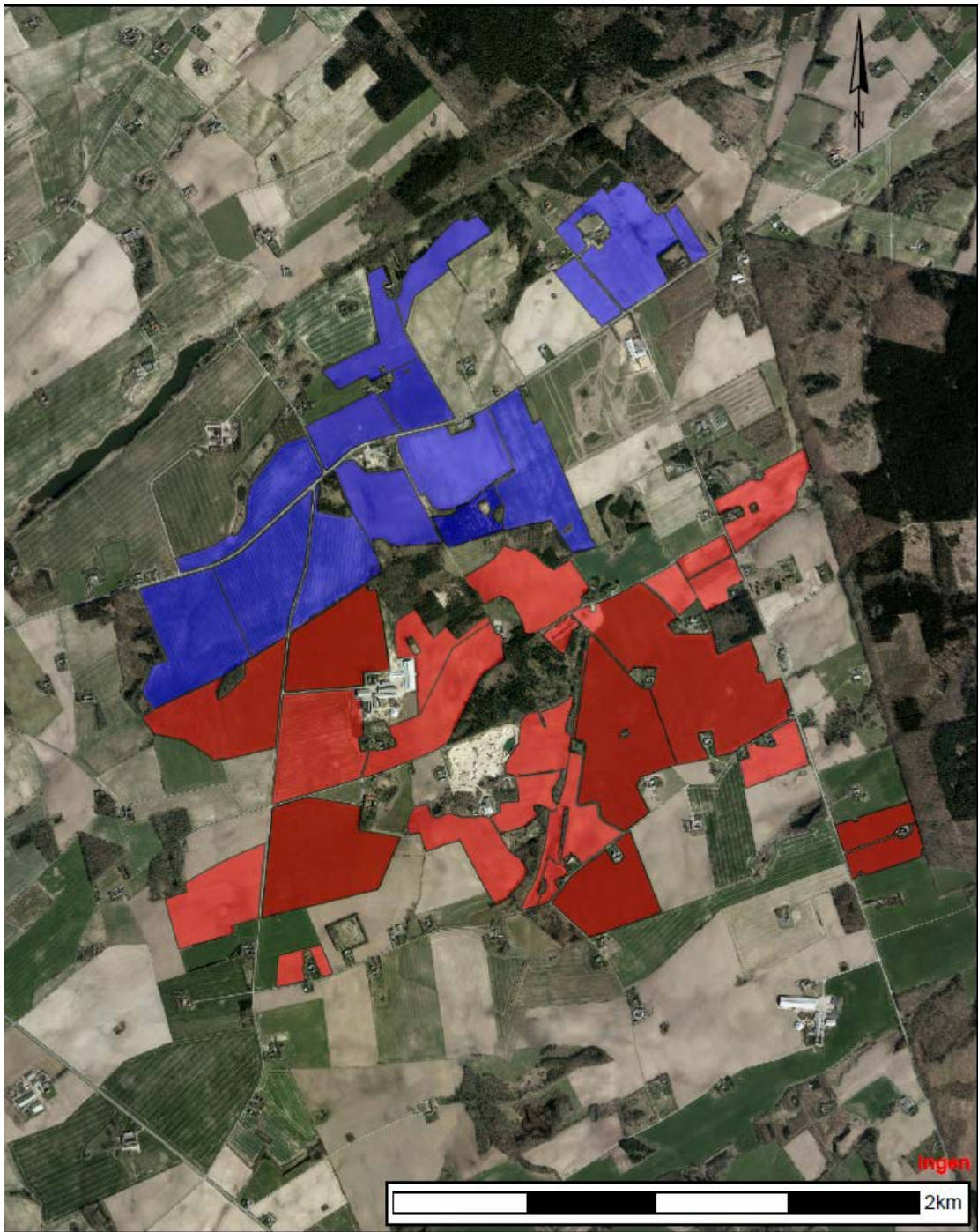

Etape 2: Placering af nuværende og planlagte bygninger, afløb, belysningsanlæg, olietanke, interne transportveje m.v. En eventuel kommende gyllebeholder er ikke indtegnet men vil blive placeret henholdsvis syd og vest for de eksisterende gyllebeholdere, så de kommer til at ligge som en firkant.

BILAG 2. OVERSIGT OVER UDBRINGNINGSAREALER OG EJERFORHOLD

Kortbilag over det samlede udbringningsareal: Ejede eller forpagtede arealer er markeret med rød. Aftalearealer er markeret med blå.

Kortudsnit sydvest: Ejede eller forpagtede arealer er markeret med rød. Aftalearealer er markeret med blå.

Kortudsnit nordøst: Ejede eller forpagtede arealer er markeret med rød.